

Försäkringsvillkor för maskiner och motorredskap

FÖRSÄKRINGSVILLKOR FÖR MASKINER OCH MOTORREDSKAP

INNEHÅLL

A. INLEDNING

1. Försäkringshandlingar	5
2. Definitioner	5
3. Fordon för vilka detta villkor gäller	8
4. Bestämmelser om premieberäkning	9
5. Självrisiker	9
6. Fordonsbyte	10
7. Avställningsförsäkring	10
8. Hur du kan kombinera din försäkring	11
9. Giltighetsområde	12
10. Lånemaskin	12

B. TRAFIKFÖRSÄKRING

1. Omfattning	13
2. Försäkringsbelopp	16
3. Självrisk	16

C. EGENDOMSSKYDD

1. Gemensamma villkor för egendomsskydd	18
2. Brandförsäkring	20
3. Glasrutor	22
4. Stöld och inbrott inklusive skadegörelse	23
5. Rättsskyddsförsäkring avseende fordonet	26
6. Krishjälp	31
7. Oljeskadeförsäkring, egen egendom	32
8. Resgodsförsäkring	33
9. Egendomsförsäkring för företag	34
10. Vagnskadeförsäkring	36

D. TILLÄGGSFÖRSÄKRING

1. Rättsskyddsförsäkring avseende verksamheten	39
2. Ansvarsförsäkring för verksamheten	46

3. Oljeskada annans egendom	57
4. Ansvar vid entreprenad	58
5. ME plus	61
6. Lyftansvarsförsäkring	98
7. Avbrottsförsäkring fordon	100
8. Utökad avbrottsförsäkring fordon	104
9. Utrustningsförsäkring	104
10.Maskinskadeförsäkring	105
11.Sjukavbrottsförsäkring	106
12.Utökad personskada	112

E. SÄRSKILT VILLKOR

1. Särskilt stöldskydd – spårsändare	116
2. Veteranfordon	116

F. VÄRDERINGS- OCH ERSÄTTNINGSREGLER

1. Värderings- och ersättningsregler	117
--------------------------------------	-----

G.FÖRSÄKRINGSREGLER

1. Försäkringsgivare och tillsynsmyndighet	120
2. Försäkringsavtalet	120
3. Premien	122
4. Begränsningar av Trygg-Hansas ansvar	124
5. Reglering av skada	127
6. Preskription av rätt till ersättning	129
7. Regler i särskilda fall	130
8. Tillämplig lag	133

H. VAD GÖR DU OM DU INTE TYCKER SOM VI?

Maskinnämnden	134
SÅ-nämnden	134
SE-nämnden	135
Försäkringsnämnden	135
Allmänna reklamationsnämnden	135
Trafikskadenämnden	136
Nämnden för Rättsskyddsfrågor	136
Allmän Domstol	136

A. INLEDNING

A.1 Försäkringshandlingar

Försäkringshandlingarna består av

- detta försäkringsvillkor
- andra försäkringsvillkor vi hänvisar till
- försäkringsbrevet
- kundmeddelanden.

A.2 Definitioner

ANSVARSTID

Med ansvarstid menas den längsta tid, inklusive karens, under vilken ersättning kan lämnas för ett och samma skadefall.

ANVÄNDNINGSSÄTT

Med användningssätt menas den verksamhet ditt fordon/egendom huvudsakligen används till:

- Privatägd – du äger och använder den försäkrade egendomen för Privat bruk.
- Företagsägd, ej yrkesmässig – du äger och använder den försäkrade egendomen i Företaget, dock ej yrkesmässigt.
- Yrkesmässig verksamhet – du äger och använder den försäkrade egendomen yrkesmässigt.

ARBETSDAGAR

Arbetsdagar är helgfria vardagar, måndag-fredag.

ARBETSOFÖRMÅGA

Med arbetsoförmåga menas förlust av eller nedsättning av arbetsförmåga föranledd av sådan dokumenterad sjukdom eller olycksfall som berättigar till ersättning enligt lagen om allmän försäkring

AVBROTTSERSÄTTNING

Ersättning per dag för tid under vilken skadad egendom inte kan brukas.

Lämnas i form av kontant ersättning enligt villkorets bestämmelser.

Observera! Skall ej förväxlas med stilleståndsersättning som är en ersättning enligt skadeståndsrättsliga regler.

FAST MONTERAD UTRUSTNING

Med fast monterad normal utrustning räknas sådan utrustning som är permanent monterad i eller på fordonet.

FAMILJ

Med familj menar vi make/maka/sambo/registrerad partner, förälder, barn och syskon som bor på samma adress som föraren.

FÖRSÄKRAD

Var och en till vars förmån försäkringen gäller enligt försäkringsbrevet. Se även begreppet försäkringstagare.

FÖRSÄKRAD EGENDOM

Det fordon som anges i försäkringsbrevet/avtalet, och utrustning som kan anses vara normal för ett fordon av samma slag, fabrikat och användningssätt som det försäkrade.

FÖRSÄKRINGSFALL

Skada eller annan händelse som omfattas av försäkringen.

FÖRSÄKRINGSTAGARE

Den som har avtal om försäkring med bolaget. Se även begreppet försäkrad.

FÖRVARA AKTSAMT

Åtgärder som skall vidtas för att förhindra eller försvåra stöld av försäkrad egendom.

HÖJDLEDSSKADA

Med höjledsskada menas då fordon kolliderar med viadukt, portal, hängande ledningar eller liknande eller fastnar i tunnel.

IARBETE

Förvärvsarbete eller motsvarande sysselsättning, exempelvis studier.

KARENS

Avbrottsförsäkring – med karens menas att ersättning inte lämnas för avbrott under viss tid.

Sjukavbrottsförsäkring – karensen räknas från den dag arbetsförmågan inträffade.

LÖS EGENDOM

Med lös egendom avses inte utrustning som är fastsatt med så kallad sugpropp.

MARKARBETE

Allt sprängningsarbete samt i övrigt arbete i mark eller grund, såsom schaktning, pålning, packning och spontning.

MARKNADSVÄRDE

Den skadade egendomens värde i allmänna handeln omedelbart före skadetillfället.

NEDSÄTTNING

Minskning av försäkringsersättning därför att försäkringstagaren/brukaren/föraren inte följt säkerhetsföreskrifter eller lämnat oriktiga uppgifter till bolaget.

NYVÄRDE

Vad det skulle kosta att omedelbart före ett inträffat försäkringsfall anskaffa ny egendom, likvärdig med den skadade utan avdrag för värdeminskning på grund av ålder och bruk.

OLYCKSFALL

Kroppsskada som drabbat den försäkrade ofrivilligt genom plötslig yttre händelse, ett utifrån kommande våld mot kroppen och drabbar förare till följd av trafik med försäkrat fordon.

PLÖTSLIG OCH OFÖRUTSEDD

Plötsligheten innebär att den händelse som utlöst skadan haft ett förhållandevis snabbt förlopp. Skador som orsakas genom slitage eller åldersförändring ersätts inte. Att händelsen ska ha varit oförutsedd innebär att den ska ha inträffat oväntat och att den normalt inte gått att förutse och därigenom förhindra.

PREKLUSION

Inom den tid som man måste ställa sin fordran på ersättning för att rätten till ersättning inte skall gå förlorad.

PRESKRIPTIONSTID

Inom den tid som man måste väcka talan för att rätten till ersättning inte ska gå förlorad.

PRISBASBELOPP

Med prisbasbelopp avses här det prisbasbelopp som fastställts enligt Lag om allmän försäkring och som gällde för januari månad det år skadan inträffade.

PRIVAT MEDICINSKVÅRD

Vårdinsats som inte till någon del är offentligt finansierad.

REN FÖRMÖGENHETSSKADA

Ekonomisk skada som uppkommer utan samband med att någon lider person- eller sakskada.

SJÄLVRISK

Vid varje skadetillfälle dras från den sammanlagda skadekostnaden ett belopp som den försäkrade själv svarar för. Detta belopp utgör den försäkrades självrisk.

SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

Med säkerhetsföreskrifter avses föreskrifter om vissa bestämda handlingssätt eller anordningar som är ägnade att förebygga eller begränsa skada.

Den som bryter mot säkerhetsföreskrifter riskerar att få avdrag på ersättningen.

TILLÄGGSFÖRSÄKRING

Försäkring som kompletterar en försäkrings standardomfattning.

VÄRDEHANDLINGAR

Med värdehandlingar avses biljetter, kuponger, checkar och kontokort.

A.3 Fordon för vilket detta villkor gäller

- 120 - Mobilkran
- 121 - Arbetsplattform, Saxlyft, Skylift
- 122 - Bandlastare, Schaktmaskin, Kompaktor
- 123 - Grävmaskin
- 124 - Borraggat, Borrigg, Rivningsrobot, Pålningsmaskin
- 125 - Väghyvel, Vält, Asfaltsläggare
- 126 - Grävlastare
- 127 - Traktor
- 128 - Hjullastare, Hjulschaktare, Minihjullastare både på hjul och larv/bandburen
- 129 - Dumper, Schaktvagn, Bergtruck, Minidumper
- 130 - Truck, Teleskoptruck, Teleskoplastare
- 131 - Sopmaskin, Ismaskin, Skurmaskin, Snöslunga (med egen motor)
- 132 - Skotare, Markberedare
- 133 - Skördare, Flishugg (flishugg på skogsmaskin)
- 134 - Stenkross, Krossar, Sorteringsverk
- 135 - Motorredskap i skogsbruk/entreprenad
- 136 - Motorredskap i parker (tex Golfordon, Gräsklippare, EPA-traktor)
- 137 - Pistmaskin, Bandvagn
- 138 - Fliskross
- 139 - Skördemaskin i lantbruk

A.4 Bestämmelser om premieberäkning

A.4.1 UPPGIFTER TILL GRUND FÖR PREMIEBERÄKNING

A.4.1.1 Premieberäkning

Premien är beräknad bland annat efter de uppgifter som framgår av försäkringsbrevet. Om försäkringstagaren lämnar oriktiga eller ofullständiga uppgifter när försäkringen tecknas gäller vad som sägs i G.4.1 Upplysningsplikt.

Premien för flerfordonsavtal beräknas preliminärt vid försäkringstidens början. Efter avstämning av förändringar i fordonsbeståndet under försäkringstiden debiteras slutlig premie, vilken således kan bli högre eller lägre än preliminär premie.

A.4.1.2 Upplysningsplikt

Försäkringstagaren skall meddela Trygg-Hansa om de uppgifter som anges i försäkringsbrevet har ändrats. Sker inte detta gäller vad som sägs i G.4.2 Riskökning.

A.4.2 Indexstyrd premiejustering

Premien räknas varje år upp enligt ett fordonsindex. Detta index är framtaget av Statistiska Centralbyrån på beställning av Trygg-Hansa. Det som påverkar index är bland annat sjukvårdskostnader, verkstadskostnader, reservdelpriser och delar av Konsumentprisindex och Entreprenadindex. Index är framräknat som ett snitt för samtliga typer av fordon. Utöver detta så har Trygg-Hansa möjlighet att justera premien.

A.5 Självriser

Om försäkringstagaren drabbas av flera skador vid samma tillfälle gäller försäkringen med en självrisk, den högsta, enligt följande

- då ersättning skall lämnas från flera försäkringsformer i fordonsförsäkringen.
- då ersättning skall lämnas från både fordons- och privat sakförsäkring i Trygg-Hansa.
- då ersättning skall lämnas från både fordons- och företagsförsäkring i Trygg-Hansa.

Försäkringen gäller med högst två självriser

- om försäkringstagaren har flera fordon försäkrade i Trygg-Hansa och dessa skadas vid samma tillfälle genom brand-, stöld- eller glasskada, genom skadegörelse orsakad av annan person eller annan yttre olyckshändelse.

Gäller trafikförsäkringen med självrisk måste den alltid betalas utöver annan självrisk.

A.6 Fordonsbyte

Försäkringen för ditt gamla fordon debiteras från första dagen med den omfattning du önskar även om du inte behåller fordonet mer än 7 dagar.

A.7 Avställningsförsäkring

A.7.1 OMFATTNING

Försäkringen gäller för registreringspliktiga fordon som är avställda i Vägtrafikregistret. Försäkringen gäller för trafikförsäkringspliktiga fordon som inte är registreringspliktiga, när det inte brukas. Försäkringen gäller inte för skada som uppkommit när fordonet framförs i trafiken.

Om fordonets försäkring vid avställningstillfället omfattades av några av följande försäkringsformer ingår de också i avställningsförsäkringen

- brandförsäkring
- glasrutor (ingår om det framgår av försäkringsbrevet)
- stöld och inbrott inklusive skadegörelse
- rättsskyddsförsäkring avseende fordonet
- oljeskadeförsäkring, egen egendom
- egendomsförsäkring för företag
- vagnskadeförsäkring (begränsad till att omfatta skada genom annan yttre olyckshändelse)
- rörelseansvarsförsäkring
 - rättsskyddsförsäkring avseende verksamheten
 - ansvarsförsäkring avseende verksamheten
 - oljeskadeförsäkring annans egendom
 - ansvar vid entreprenad
- utrustningsförsäkring.

A.7.2 SJÄLVRISK

Självriskan framgår av försäkringsbrevet.

A.7.3 GILTIGHETSOMRÅDE

Avställningsförsäkringen gäller endast i Sverige.

A.8 Hur du kan kombinera din försäkring

Av försäkringsbrevet framgår vilka av följande moment som ingår i avtalet. I tabellen nedan visas vilka moment och tilläggsförsäkringar som kan tecknas för ditt fordon.

Moment	Entreprenad- maskiner	Motorredskap	Skogsmaskin	Mobilkran
Fordonsklass	I21-I31	I34-I37 & I39	I32,I33 & I38	I20
Trafikförsäkring	×	×	×	×
Brandförsäkring	×	×	×	×
Glasrutor	×	×		
	Fkl I22, I23, I26-I31 om ME/SÅ även I21, I24, I25	Fkl I36, I37, I39 om ME/SÅ även I34, I35		
Stöld inkl skadegörelse	×	×	×	×
Rättsskyddsförsäkring avseende fordonet	×	×	×	×
Krishjälp	×	×	×	×
Resgodsförsäkring**	×****	×	×	
		För fkl I34-I37 om ME/SÅ		
Oljeskadeförsäkring egen egendom**	×	×	×	×
Egendomsförsäkring för företag**	×	×	×	
Vagnskadeförsäkring	×	×	×	×
			För SE inklusive glas	

Valfria tilläggsförsäkringar	Entreprenad- maskiner	Motorredskap	Skogsmaskin	Mobilkran
Fordonsklass	I21-I31	I34-I37 & I39	I32,I33 & I38	I20
Rörelseansvarsförsäkring** – rättsskyddsförsäkring avseende verksamhet – ansvarsförsäkring avseende verksamhet – oljeskadeförsäkring annans egendom – ansvar vid entreprenad (ingår för fkl I21-I31, I34-I37 & I39)	×	×	×	×
ME plus	×*** För fkl I22, I23, I26,I28	×		
		För fkl I35 om ME/SÅ		
Lyftansvarsförsäkring**	×	×	×	×
Avbrottsförsäkring fordon**	×	×	×	×
		För fkl I35, I36, I37 & I39		

* Gäller endast yrkesmässig trafik

** Gäller inte för privatägd

*** Gäller endast för ME/SÅ/SE

**** Gäller endast för ME/SÅ och SE Fkl I22, I23, I26, I28 & I29

Valfria tilläggförsäkringar	Entreprenad- maskiner	Motorredskap	Skogsmaskin	Mobilkran
Fordonsklass	121-131	134-137 & 139	132,133 & 138	120
Utökad avbrottsförsäkring fordon**	X	X För fkl 135, 136, 137	X	X
Utrustningsförsäkring	X	X	X	X
Maskinskadeförsäkring**	X För fkl 122, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 130	X För fkl 139	X	
Sjukavbrottsförsäkring*	X	X För fkl 134, 137, 139	X	X
Utökad personskada	X	X	X	X

* Gäller endast yrkesmässig trafik

** Gäller inte för privatägd

*** Gäller endast för ME/SÅ/SE

**** Gäller endast för ME/SÅ och SE Fkl 122, 123, 126, 128 & 129

A.9 Giltighetsområde

Egendomsskyddet gäller inom Norden.

Trafikförsäkring gäller inom det så kallade Gröna kort-samarbetet. (se Trafikförsäkringsföreningens webbplats tff.se).

Om svensk medborgare eller person som har sin hemvist i Sverige tillfogas skada till följd av trafik med svenskegistrerat fordon gäller trafikförsäkring enligt trafikskadelagen i hela världen, även i de länder som inte är anslutna till Gröna kort-samarbetet.

A.10 Lånemaskin

Om försäkringstagaren, i samband med reparation eller service av försäkrat fordon, lånar eller hyr ett likvärdigt fordon gäller försäkringstagarens försäkring för det lånade eller hyrda fordonet med samma omfattning och med samma villkor om detta ingår i den ordinarie försäkring i högst 45 dagar enligt nedanstående moment:

- C.6 Krishjälp
- C.7 Oljeskadeförsäkring, egen egendom
- C.8 Resgodsförsäkring
- C.9 Egendomsförsäkring för företaget
- D.1 Rättsskyddsförsäkring avseende verksamheten
- D.2 Ansvarsförsäkring för verksamheten
- D.3 Oljeskada annans egendom
- D.4 Ansvar vid entreprenad
- D.5 ME plus
- D.6 Lyftansvar
- D.11 Sjukavbrottsförsäkring
- D.12 Utökad personskada

Vid skada på ersättningsfordon åligger det försäkringstagaren att styrka att ordinarie fordon varit inlämnat för reparation eller service vid skadetillfället.

B. TRAFIKFÖRSÄKRING

Syftet med trafikförsäkringen är att säkerställa trafikskadelagens krav på att

- alla personer som skadas i trafiken med motordrivna fordon har rätt till ersättning, oberoende av vems felet är.
- skada till följd av trafik som det försäkrade fordonet orsakar genom förarens vållande på annat motorfordon i trafik skall ersättas.
- skada som det försäkrade fordonet orsakar på annans egendom (ej motordrivna fordon i trafik) skall ersättas.

Trafikförsäkringen är obligatorisk. Ägaren av fordonet måste ha den enligt lag, såvida inte fordonet är avställt eller på annat sätt inte omfattas av trafikskadelagen.

Om ägaren av fordonet inte tecknar trafikförsäkring eller betalar premien kommer ägaren bli krävd av Trafikförsäkringsföreningen på en avgift som är betydligt högre än premien. Under avsnitt B återges i sammanfattning de viktigaste reglerna i trafikskadelagen.

NÄR GÄLLER INTE TRAFIKFÖRSÄKRINGEN

Trafikförsäkringen gäller enligt reglerna i Trafikskadelagen. Lagen tillämpas inte på

1. motordrivet fordon som är avsett att föras av gående.
2. motordrivet fordon när det används för tävling, träning, övningskörning, uppvisning eller liknande ändamål inom inhägnat tävlingsområde.
3. motorredskap med en tjänstevikt av högst 2000 kg som är inrättat huvudsakligen som arbetsredskap och som varken är eller bör vara registrerat i Vägtrafikregistret.

Har till motordrivet fordon som omfattas av lagen kopplats fordon av annat slag, tillämpas lagens bestämmelser om skada i följd av trafik med motordrivet fordon på fordonskombinationen i dess helhet.

B.1 Omfattning

B.1.1

Trafikförsäkringen gäller enligt reglerna i trafikskadelagen för person- och sakskada, som har uppkommit till följd av trafik med fordonet.

Enligt dessa regler kan ersättning inte lämnas för skada bland annat på fordonet eller egendom som transporteras med fordonet.

I samband med personskada ersätts förarens eller passagerarens kläder eller andra tillhörigheter som bars eller medfördes för personligt bruk. Ersättningen är högst 1/4 prisbasbelopp per person.

Om hjälm eller annan personlig skyddsutrustning som bars vid skadetillfället skadats, ersätts detta utan beloppsbegränsning.

Ersättning lämnas dock inte för pengar, smycken eller värdehandlingar.

Skada utanför Sverige som inte omfattas av trafikskadelagen regleras enligt den lagstiftning som gäller i det land där skadan inträffat. Beträffande svensk medborgare eller den som har hemvist i Sverige se A.9 Giltighetsområde.

B.1.2

Vid skada på egendom kan ersättningen minskas (jämkas) om den som drabbats av skadan varit medvållande, det vill säga själv haft skuld i att skadan hänt. Full ersättning betalas dock för den skadade egendomen upp till 1/4 prisbasbelopp. För den del av skadan som överstiger 1/4 prisbasbelopp minskas ersättningen enligt reglerna i trafikskadelagen. Denna utvidgade ersättningsrätt gäller inte

a) vid skada på

- motordrivet fordon
- fordon som är kopplat till motordrivet fordon
- spårbundet fordon
- egendom som transporteras med sådana fordon som nämns ovan
- egendom som tillhör försäkringstagaren själv eller det försäkrade fordonets brukare eller förare.

b) om egendomens ägare varit grovt vårdslös eller orsakat skadan med uppsåt.

B.1.3 TRYGG-HANSAS ÅTAGANDE

Framställs krav mot försäkrad på skadestånd som kan omfattas av försäkringen skall han omedelbart underrätta Trygg-Hansa. Därvid åtar sig Trygg-Hansa gentemot den försäkrade att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- betala den trafikskadeersättning som den försäkrade är skyldig utge.

Om kravet leder till rättegång och försäkringen gäller för skadan betalar Trygg-Hansa också den försäkrades rättegångskostnader i den utsträckning de är skäligen och överens-

stämmer med Trygg-Hansas intresse i rättegången.

Det är inte bindande för Trygg-Hansa om den försäkrade utan bolagets tillåtelse medger skadeståndsskyldighet, godkänner ersättningsanspråk eller betalar ersättning. Trygg-Hansa är inte heller bundet av domstols dom, om den försäkrade inte fullgjort sin anmälningskyldighet enligt ovan.

B.1.4 ALLMÄNT PERSONSKADOR

Om du vid trafikolycka drabbas av personskada som ska ersättas av Trygg-Hansa kan vi betala ombudskostnader för juridiskt arbete. Juridiskt arbete innebär bedömning av ersättningsfrågor i skaderegleringen av ditt ärende.

B.1.4.1 Hur Trygg-Hansa ersätter kostnader för juridiskt biträde vid personskadereglering

Trygg-Hansa kan betala skäliga och nödvändiga ombudskostnader för juridiskt arbete i den utomrättsliga skaderegleringen. Trygg-Hansa ersätter kostnader för ombudets arbete med belopp som motsvarar den timkostnadsnorm som regeringen fastställer i vissa mål.

1. Du väljer själv ombud men Trygg-Hansa betalar endast ombudskostnad för ombud som uppfyller följande krav: ombudet ska vara advokat eller jurist anställd hos advokat.
2. Du kan även anlita annat lämpligt ombud. Trygg-Hansa svarar för ombudskostnader efter lämplighetsprövning som kan göras av Svensk Försäkrings prövningsförfarande för prövning av ombuds lämplighet.

Vid bedömning av vilka ombudskostnader som kan betalas tillämpar Trygg-Hansa den av Sveriges Advokatsamfund och Svensk Försäkrings gemensamt utarbetade promemorian om fördelning av arbetsuppgifter mellan personskadereglerare och ombud i samband med personskadereglering.

Trygg-Hansa inhämtar den medicinska utredningen och svarar för eventuella kostnader. Kostnader för läkarintyg/specialistutlåtanden ersätts bara om Trygg-Hansa beställt eller begärt dem eller om vi godkänt att intyget/utlåtandet ska tillföras ärendet.

Trygg-Hansa betalar inte kostnader för arbete som ditt ombud utför för att tillvarata din rätt till ersättning från annat håll, till exempel andra försäkringsbolag, Försäkringskassan eller förvaltningsdomstolar. I vissa fall kan kostnaden betalas efter särskild överenskommelse.

Trygg-Hansa ersätter inte utan särskilt godkännande merkostnader som uppkommer genom att du byter ombud. Sådant godkännande lämnas endast om du kan visa att särskilda skäl föreligger för byte av ombud, till exempel om du flyttar till annan bostadsort.

Skulle ombudets arbete sträcka sig över en längre tid än ett år betalar Trygg-Hansa förskott på ersättningen högst två gånger årligen. Förskottet som lämnas kommer sedan att avräknas från den slutgiltiga ersättningen. Ombudets faktura ska utställas på dig. Av ombudets arbetsredogörelse ska framgå vilka åtgärder som utförts vid angivna tider och tidsåtgången för varje åtgärd.

Vid oenighet om arvode och kostnader för advokat och jurist anställd hos advokat kan prövning göras hos Ombudskostnadsnämnden. Vid oenighet om arvode och kostnader för övriga ombud kan prövning göras hos Svensk Försäkrings Nämnd för Rättsskyddsfrågor.

B.1.5 MERVÄRDESSKATT

Försäkringstagaren skall på begäran utnyttja sin avlyftningsrätt för att återbetala mervärdesskatt som utbetalats till skadelidande.

B.2 Försäkringsbelopp

Trafikförsäkringen ersätter skador upp till 300 Mkr.

B.3 Självrisk

B.3.1

Trafikförsäkringen gäller med självrisk om det framgår av försäkringsbrevet eller försäkringsvillkoren.

Om mer än en självrisk gäller vid samma skada sammanläggs självrisksbeloppen.

B.3.2

Vid skador i samband med snöröjning där antalet skadefall inte kan konstateras, är självrisken 20 % av skadekostnaden per entreprenad, dock lägst 10 % av prisbasbeloppet och högst 1 prisbasbelopp. Dessutom gäller försäkringen med självrisk enligt B 3.3.

B.3.3

Trafikförsäkringen gäller med en extra självrisk på 10 % av prisbasbeloppet om föraren fört fordonet utan att ha det körkort/utbildningsbok/yrkesbevis som krävs eller om strafföreläggande eller dom som vunnit laga kraft visar att föraren antingen

- gjort sig skyldig till rattfylleri eller
- varit straffbart påverkad av annat berusningsmedel än alkohol eller
- orsakat skadan med uppsåt eller genom grov vårdslöshet.

Denna självrisk tillämpas inte vid rattfylleri eller påverkan av annat berusningsmedel än alkohol om det framgår att dessa omständigheter inte medverkat till skadans uppkomst.

Dessutom har Trygg-Hansa rätt att av skadevällaren återkräva belopp enligt bestämmelserna i trafikskadelagen (TSL). Se även G.7.8 Regressrätt.

B.3.4

För mobilkran gäller trafikförsäkringen med en extra självrisk på 50 % av prisbasbeloppet vid

förflyttning med hängande last eller utskjuten/utfälld bom/mast. Dock gäller begränsningen som framgår av B.3.9.

B.3.5

För alla maskintyper gäller trafikförsäkringen med en extra självrisk på 50 % av prisbasbeloppet vid höjdedsskada. Dock gäller begränsningen som framgår av B.3.9.

B.3.6

Trafikförsäkringen gäller med en extra självrisk på 5 prisbasbelopp om skada hänt då fordonet kolliderat inom det av Trafikverket bestämda spårområdet, med järnvägsfordon/tåg eller delar till sådant eller ledningar/järnvägsmaterial. Dock gäller den begränsning som framgår av punkten B.3.9.

B.3.7

Trafikförsäkringen gäller med en extra självrisk på 20 prisbasbelopp om skada hänt då fordonet kolliderat med luftfarkost eller delar till sådan. Dock gäller den begränsning som framgår av punkten B.3.9.

B.3.8

Självrisk enligt B.3.1-B.3.7 tillämpas inte

- vid utbetalning enbart för skadad ren eller hund.
- om skadan hände medan fordonet var stulet/ tillgripet.
- om skadan hände när polisman eller annan behörig person besiktigade fordonet.
- om dels försäkringstagaren kan bevisa att annan person än han själv eller föraren vållat skadan eller att skadan orsakats genom bristfällighet på annat motordrivet fordon, dels det inte visas att försäkringstagaren eller föraren är medvällande eller att bristfällighet på det egna fordonet har medverkat till skadan.

B.3.9

Försäkringstagaren skall efter krav från Trygg-Hansa betala den del av utbetalt skadebelopp som motsvarar självrisk.

Trygg-Hansa får dock av fysisk person för en och samma skada inte kräva mer än 10 % av prisbasbeloppet. Detta gäller även om summan av gällande självrisker enligt B.3.1–B.3.7 är högre.

B.3.10

Trygg-Hansa kan till Trafikförsäkringsföreningen överlåta fordran avseende obetald självrisk för trafikförsäkring.

C. EGENDOMSSKYDD

C.1. Gemensamma villkor för egendomsskydd och tilläggsförsäkringar

C.1.1 FÖRSÄKRAD EGENDOM

a) Fordonet.

b) Utrustning i eller på fordonet om det hör till fordonet och kan anses vara normal för ett fordon av samma slag, fabrikat och användningssätt som det försäkrade, dock ej reservdelar. Som utrustning räknas redskap som kan kopplas till försäkrat fordon och är konstruerat för fordonet. Utrustning kan vara fast eller lös.

- med fast monterad normal utrustning menas att den är permanent monterad i eller på fordonet och som är avsedd för fordonet och verksamheten upp till ett värde av nedan belopp.

För fkl 120 ersätts fast utrustning upp till 10 prisbasbelopp.

För fkl 121–131, 134–137 & 139 ersätts fast utrustning upp till 10 prisbasbelopp.

För fkl 132–133 & 138 ersätts fast utrustning upp till 5 prisbasbelopp.

- med lös normal utrustning avses lösa tillbehör och utrustning som tas med i och som är avsedd för fordonet och verksamheten upp till ett värde av 1 prisbasbelopp. Mobiltelefon ingår inte.

För A-traktor (så kallad EPA-traktor) omfattar försäkringen utrustning intill ett värde av högst 5 000 kr.

c) Avmonterad fordonsdel* eller utrustning* som ersätts av annan fordonsdel eller utrustning enligt b) upp till 2 prisbasbelopp.

För ME-, SÅ- och SE**-medlem ersätts upp till 5 prisbasbelopp.

d) För fkl 121–131, 134–137 & 139 ersätts även manskapsvagn, redskapsvagn, farmartank och container med innehåll som kan anses normalt för ett fordon av samma slag, fabrikat och användningssätt som det försäkrade och för den verksamhet som utförs med försäkrat fordon. Maximal ersättning är 1 prisbasbelopp.

För fkl 132–133 & 138 ingår endast redskapsvagn och farmartank med innehåll. Maximal ersättning är 1 prisbasbelopp.

För fkl 120 ingår inte denna typ av utrustning.

* Exempelvis skopor, gafflar, hyvlar, plog mm.

** För SE gäller det fkl 122, 123, 126, 128 & 129, se fordonsklassindelning enligt A.3.

- e) Ljud- och bildutrustning som inte ingår i fordonets standardutrustning ersätts endast om utrustningen är fast monterad och konstruerad för att användas i fordonet.
- f) Högsta ersättningsbelopp för verktyg i eller på fordonet är 25 % av prisbasbeloppet.

C.1.1.1 Försäkringen gäller inte för

- arbetsredskap som används i lantbruk, till exempel redskap för besprutning, jordbearbetning, sådd eller skörd.

C.1.2 FÖRSÄKRAT INTRESSE

Försäkringen gäller för dig som är försäkringstagare. Men den gäller endast om du är fordonets verkliga ägare och huvudsaklige brukare. Detta intresse ska vara lagligt. Detta innebär att du kan bli utan ersättning om du är registrerad som ägare och har tecknat försäkring för fordonet, trots att du inte äger det eller huvudsakligen brukar det. Dessutom avser försäkringen försäkringstagarens intresse i utrustning enligt Försäkrad egendom C.1.1 b) som är lånad, hyrd, leasad eller ägd av fordonets brukare.

Har du köpt fordonet på avbetalning eller kredit har Trygg-Hansa rätt att lämna ersättning till säljaren. Sådan ersättning lämnas högst med säljarens återstående fordran enligt reglerna i konsumentkreditlagen eller lagen om avbetalningsköp (1978:599) mellan näringsidkare med flera. Om du hyrt (leasat) fordonet har vi rätt att lämna ersättning till ägaren.

C.1.3 BÄRGNING, HÄMTNING OCH SANERING

Om skada på fordonet är ersättningsbar betalas också nödvändig bärgning från skadeplatsen till närmaste verkstad som kan reparera fordonet. Har skadan skett utomlands betalas transport till närmaste reparationsverkstad i Sverige, om Trygg-Hansa anser detta nödvändigt för att utgöra reparationen.

Om stöld och inbrottsförsäkrat fordon återfinns på annan ort än där det tillgripits betalas försäkringstagarens skäligena kostnader för hämtning av fordonet. Om det finns särskilda skäl kan Trygg-Hansa ombesörja hämtningen. Trygg-Hansa avgör om transport till fordonets hemort eller annan ort skall betalas.

Trygg-Hansa betalar de skäligena bärgnings- och transportkostnader som, tillsammans med fordonsskadan, överstiger den självrisk som gäller för respektive försäkringsform.

Bärgning av vagnskadeförsäkrat fordon efter dikeskörning i anslutning till allmän väg enligt Väglagen (1971:948) eller motsvarande betalas även om fordonet inte skadats. Gällande vagnskadesjälvrisk avdrages.

Vid ersättningsbar stöld-, skadegörelse, brand- eller vagnskada enligt detta försäkringsvillkor ersätts saneringskostnader upp till 1/2 prisbasbelopp.

Ersättning för saneringskostnad lämnas dock inte då annan enligt lag eller avtal är skyldig att ersätta kostnaden för saneringen. Åtagandet för sanering avser inte skada på/genom C.9 Egendomsförsäkring eller D.9 Utrustningsförsäkring.

C.1.4 FÖRSÄKRINGEN GÄLLER INTE VID SKADA

- a) om fordonet inte uppfyller de svenska myndighetskraven.
- b) som hänt under tävling med fordonet, träning för tävling, körning på tävlingsbana eller vid hastighetskörning under tävlingsliknande former (till exempel street race). Kan det visas att skadan skett under trafiksäkerhetsfrämjande former kan försäkringen gälla.
- c) som inträffar när fordonet körs på fruset vatten, om det inte körs på vinterväg som Trafikverket ansvarar för.

C.1.5 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

1. Fordonet får inte köras av förare som är straffbart påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel.
2. Fordonet får inte köras av förare som saknar giltigt och erforderligt körkort/utbildningsbok/yrkesbevis.
3. Fordonet får inte användas för övningskörning om läraren eller eleven inte uppfyller kraven för tillåten övningskörning.
4. Fordonet får inte användas om fordonet belagts med körförbud.
5. Gällande bestämmelser för kör- och vilotider skall följas.

Om säkerhetsföreskrifterna inte följs

Ersättningen minskas, normalt med 100 %. Regler om nedsättning av ersättningen finns i G.4.4 Brott mot säkerhetsföreskrifter.

C.2 Brandförsäkring

C.2.1 FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR SKADA

- a) genom brand, brand som anlagts av tredje man*, blixtnedslag eller explosion.
- b) genom kortslutning i kablar och ledningar och direkta följdskador på strömförbrukare.

C.2.2 FÖRSÄKRINGEN GÄLLER INTE FÖR SKADA

- a) på ljuddämpare, däck och slangar genom brand eller explosion i dessa.
- b) på elektrisk motor, strömförbrukare och styrboxar genom brand eller kortslutning i dessa.
- c) på grund av köld, väta eller korrosion/oxidation.

* Med tredje man menas annan än dig själv som handlat utan ditt samtycke.

- d) på grund av vagnskada före eller efter och i omedelbar anslutning till brandskadan. Vagnskadan kan ersättas genom vagnskadeförsäkringen.
- e) i samband med stöld eller tillgrepp som inträffade före brandskadan. Skadan kan ersättas genom stöldförsäkringen.
- f) genom trafikolycka, även om skadan uppkommit som en följd av brand, blixtnedslag, explosion eller kortslutning.

Anmärkning till C.2.1 och C.2.2

Med brand avses eld som kommit lös. Med kabel avses isolerad ledning mellan strömkälla och komponent/förbrukare. Med kortslutning menas överledning mellan kabel och annan ledare som normalt inte är i kontakt med varandra.

C.2.3 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

1. Anordning som används för att värma eller torka fordonet skall vara provad och godkänd för detta ändamål. Fabrikantens anvisningar skall följas.
2. Starkströmsanordning som används i fordonet skall vara provad och godkänd. Fabrikantens anvisningar skall följas.
3. Föreskrifter som myndighet utfärdat för att förhindra eller begränsa skada och som gäller för fordonet eller den lokal där fordonet i regel förvaras, skall iakttas.
4. Elektriska ledningar, kablar och komponenter skall vara fackmannamässigt monterade.
5. Batterikablar skall vara förlagda i skyddshölje som motverkar mekanisk påverkan.
6. Batteriet skall vara försett med polskydd och/eller skyddsmatta.
7. Maskiner och motorredskap skall vara försett med lättåtkomlig anordning som medger snabb och enkel avstängning av elsystemet (batterifrånskiljare). När maskiner och motorredskap lämnas ska huvudströmmen och bränsletillförseln brytas.
8. Maskiner och motorredskap skall vara utrustat med handbrandsläckare av klass 27A I83BC minimum 4 kg.
9. Maskiner och motorredskap skall hållas tillfredsställande rengjort för att förhindra uppkomst av brand.
10. Svetsningsarbete får endast ske om nödvändiga säkerhetsåtgärder vidtagas såsom friläggning och demontering av brännbart material.
11. Fabrikantens anvisningar om skötsel, underhåll, service och dylikt skall följas.

12. Maskiner och motorredskap ska årligen genomgå brandskyddskontroll av auktoriserad besiktningsman varvid besiktningsprotokoll ska upprättas enligt bestämmelserna i SBF127. Vid brandskada skall ett protokoll kunna uppvisas.

Undantag från årlig brandskyddskontroll:

- traktor i lantbruk, nylevererad eller registrerad efter den 1 april 2017 som inte är brandskyddsintypad ska brandskyddskontrolleras innan leverans. Därefter ska brandskyddskontroll utföras minst vart femte år av behörig personal.
 - lantbrukstraktor levererade före 1 april 2017
 - mobilkranar
 - eltruckar med lyftkapacitet understigande 1500 kg
 - maskiner och motorredskap med tjänstevikt understigande 600 kg och/eller nypris understigande 2 prisbasbelopp
13. Maskiner och motorredskap som arbetar i brandfarlig miljö eller med brandfarligt material ska vara utrustad med fast monterad släckanläggning (sprinkler) enligt bestämmelserna i SBF 127 och FTR 127.
14. Maskiner och motorredskap med fast monterad släckanläggning (sprinkler) ska årligen genomgå funktionskontroll av släckanläggning (sprinkler) enligt tillverkarens anvisningar, varvid protokoll utfärdas. Kontrollen ska göras av certifierad utbildad personal alternativt auktoriserad servicelämnare. Protokollet ska kunna uppvisas på begäran av aktuell kravställare enligt bestämmelserna i SBF127.

Om säkerhetsföreskrifterna inte följs

Ersättningen kan minskas eller helt utebli. Regler om nedsättning av ersättningen finns i G.4.4 Brott mot säkerhetsföreskrifter.

C.2.4 SJÄLVRISK

Självrisk framgår av försäkringsbrevet.

C.3 Glasrutor

Glasrutor ingår om detta anges på försäkringsbrevet.

C.3.1 FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR SKADA

som består i att vind-, sido- eller bakruta genombrutits, spräckts eller krossats.

C.3.2 FÖRSÄKRINGEN GÄLLER INTE FÖR SKADA

som skett när fordonet kolliderat, vält eller kört av vägen.

C.3.3 SJÄLVRISK

Självrisk framgår av försäkringsbrevet.

C.4 Stöld och inbrott inklusive skadegörelse

Ägaren skall styrka innehavet av stulen egendom, lämpligen med ursprungskvitto eller originalgarantibevis. Tillverkningsnummer bör vara angivet och egendomen märkt med personnummer/organisationsnummer.

C.4.1 FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR SKADA

- a) genom stöld eller inbrott.
- b) genom tillgrepp av fordon.
- c) genom rån.
- d) genom försök till stöld, inbrott, tillgrepp av fordon eller rån.

Förlust av fordon ersätts om fordonet inte kommit tillrätta inom en månad efter den dag bolaget fick skadeanmälan.

Inträffad skada skall polisanmälas.

C.4.2 FÖRSÄKRINGEN GÄLLER INTE FÖR SKADA

genom tillgrepp av fordon eller försök till sådant brott som orsakats av person som tillhör samma hushåll som försäkringstagaren.

Anmärkning till C.4.1 och C.4.2

Förklaring till vissa begrepp i brottsbalken, observera att försäkringen endast omfattar stöld, tillgrepp av fordon, rån och försök till sådana brott.

Stöld

Någon tar annans egendom utan lov och behåller, säljer eller ger bort den.

Tillgrepp av fordon

Någon tar utan lov ett motorfordon som tillhör annan, men utan avsikt att behålla eller sälja det.

Rån

Någon som med våld eller hot om våld, som framstår som trängande fara, tar någon annans egendom.

Förskingring

När egendom överlämnas till annan person med förutsättning att egendomen ska lämnas tillbaka, och denne i stället behåller, säljer eller ger bort den. Exempel på förskingring är om en säljare låter en person provköra ett fordon och denne försvinner med fordonet.

Olovligt förfogande

Någon innehar annans egendom eller egendom som annan har rättigheter i (till exempel egen-

dom som köpts på avbetalning) och säljer den utan lov eller på annat sätt disponerar över egendomen så att ägaren eller den som har rättigheter i egendomen går miste om sina rättigheter.

Olovligt brukande

Någon som utan lov använder annans egendom och därigenom orsakar ägaren skada, förlust eller annan olägenhet.

Bedrägeri

Någon skaffar sig fördelar genom att med felaktiga uppgifter förmå någon att handla på ett sätt som innebär skada för denne.

C.4.3 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

Låskrav

- Fordonet skall vara låst med fordonets befintliga lås.
- Traktorregistrerad ATV ska vara låst med kätting och lås, som är lägst klass 3 godkänt av SSF. Finns tändning- eller styrlås ska även det vara låst. När terrängfordonet förvaras på släp ska terrängfordonet vara låst. Släpet ska dessutom vara låst med släplås som är godkänt av SSF.

Förvaring av nycklar, nyckelkort eller liknande

När fordonet lämnas skall fordonet låsas och nyckeln vara urtagen. Detta gäller även vid lastning och lossning. Nycklarna, nyckelkort eller liknande får inte ha uppgift om namn, adress eller registreringsnummer eller annan uppmärkning som kan koppla nyckeln till ägaren. Tändningsnyckeln, nyckelkort eller liknande får inte förvaras i eller i närheten av fordonet, och skall i övrigt förvaras aktsamt.

Utrustning till fordonet

Utrustning i fordonet skall vara inlåst i fordonet. Utrustning på fordonet skall vara fast monterad.

Avmonterad fordonsdel eller utrustning

Avmonterad fordonsdel eller utrustning enligt C.1.1 c), som inte förvaras i fordonet, skall vara inlåst i utrymme, som endast disponeras av försäkringstagaren. Föremål som på grund av storlek såsom släp*, skopa, rivare, skärare, gafflar, kranarm, hydraulhammare med mera, inte rimligtvis kan förvaras inlåsta, skall

- vara fastlåsta** med av Trygg-Hansa godkänt stöldskydd, kätting och hänglås av minst klass 3 enligt SSF Svenska Stöldskyddsforeningens norm. Vid stöldskada skall ett ursprungs-

* Släp ska vara låst med kullås som är godkänt av SSF, Svenska Stöldskyddsforeningen.

** Med fastlåst avses att med kätting låsa sin utrustning/sina redskap och förankra i tex träd, stolpe eller annat lämpligt fast föremål. Med fastlåst avses inte att man låser sin utrustning/sina redskap genom att lägga annan tyngre skopa över sin egendom som låsenhet/låsskydd.

kvitto på godkänt stöldskydd skickas till Trygg-Hansas skadeavdelning eller

- förvaras inom låst eget inhägnat område enligt nedan.

Försäkringen gäller med följande krav på inbrottskydd vid förvaring av avmonterad fordonssdel eller utrustning inom låst eget inhägnat område.

Omslutningsyta

Området där den försäkrade egendomen förvaras skall vara omsluten av en inhägnad (stängsel, vägg, grind, port med mera), som i sin helhet ger ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott och försvårar bortförandet av stöldgods.

Inhägnad

Inhägnad skall bestå av stängsel eller vägg och vara totalt minst 2,20 m hög, varav de översta 0,2 m utgörs av minst två rader taggtråd. Inhägnadens fastsättningsanordningar, stolpar, stag med mera skall vara förankrade i marken på ett godtagbart sätt.

Exempel på godtagbart utförande

- flätverksstängsel av minst 3 mm tjock ståltråd med maskstorlek inte överstigande 50 x 50 mm
- vägg av trä minst 25 mm tjock
- vägg av stålplåt minst 1 mm tjock.

Grind, port och dörr

Grind, port och dörr skall fylla samma krav på skydd mot inbrott som stängsel och vägg enligt ovan.

Grind, port och dörr skall vara låst med av Trygg-Hansa godkänd låsenhet (instickslås och slutbleck eller hänglås med beslag). Beslag till hänglås skall ha minst samma motståndskraft mot inbrottsangrepp som låset.

Vid gångjärnen skall finnas spärranordning som förhindrar avlyftning av grind i stängt läge. Port och dörr skall vara försedd med likvärdigt skydd.

Manskapsvagn/redskapsvagn/farmartank

Samtliga dörrar i manskapsvagn/redskapsvagn/farmartank skall vara försedd med hänglås av minst klass 2 enligt SSF Svenska Stöldskyddsföreningens norm. Nyckeln till låsen får inte förvaras i eller i omedelbar anslutning till fordonet.

Om säkerhetsföreskrifterna inte följs

Ersättningen kan minskas eller helt utebli. Regler om nedsättning av ersättningen finns i G.4.4 Brott mot säkerhetsföreskrifter.

C.4.4 SJÄLVRISK

Självriskens framgång av försäkringsbrevet.

Om fordonet vid stöld av hela fordonet var utrustat med spårsändare gäller försäkringen utan självrisk.

Viktigt

Självrisk skall dock betalas om fordonet inte är försett med spårsändare och Trygg-Hansa krävt detta.

C.4.5 SKADEGÖRELSE

C.4.5.1 Omfattning

Delkaskoförsäkringen gäller även för skada som uppkommit på fordonet genom skadegörelse orsakad av annan person. Inträffad skada skall polisanmälas.

C.4.5.2 Självrisk

Självriskens är densamma som gäller för stöld och inbrott enligt försäkringsbrevet. Observera att självriskens storlek inte påverkas av förekomsten av spårsändare.

C.5 Rättsskyddsförsäkring avseende fordonet

C.5.1 VEM FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller för det försäkrade fordonets ägare, brukare och förare (de försäkrade) i denna deras egenskap. Försäkringen gäller inte för den som brukat fordonet utan lov.

C.5.2 VILKA TVISTER FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller för tvist där du själv är part,

- som kan prövas som tvistemål av tingsrätt, dock inte så kallade småmål (se C.5.3 punkt 1 Vilka tvister försäkringen inte gäller för), och som efter prövning där kan prövas av hovrätt och Högsta domstolen. Med tvist förstås att ett framställt krav helt eller delvis avvisats. Med avvisats menas att part aktivt tillbakavisat kravet.

Försäkringen gäller även för tvist

- angående skadestånd som prövas inom ramen för brottmål, där du är målsägande.

Försäkringen gäller också i ovan nämnda mål om de tas upp till handläggning efter beslut

om resning, domvilla eller återställande av försutten tid.

Försäkringen gäller för skiljeförfarande i sådan tvist som kan prövas av ovan angivna domstolar och omfattar både dina egna ombudskostnader och sådana som du förpliktas utge – med undantag för ersättning till skiljemännen.

C.5.3 VILKA TVISTER FÖRSÄKRINGEN INTE GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller inte

- för tvist som vid rättslig prövning ska handläggas enligt 1 kapitlet 3d § första stycket rättegångsbalken (småmål). Detta undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtal med Trygg-Hansa.
- för tvist där du är kärke och tvisten ska handläggas enligt lagen om grupprättegång (2002:599).
- för tvist som har samband med äktenskapsskillnad, oavsett vad tvisten gäller och när den uppkommer, eller andra frågor som i anledning av äktenskapsskillnaden aktualiseras mellan makarna och avser uppbyggnad av ekonomisk gemenskap i olika former. Undantaget gäller vid tvist mellan makarna vid äktenskapsskillnad och på motsvarande sätt vid upplösning av partnerskap och samboförhållande oberoende av om rättsförhållandet skall prövas enligt sambolagen eller annan lag.
- för tvist om du inte har befogat intresse av att få din sak behandlad.
- för tvist som avser ärenden vid domstol oberoende av om de registreras som tvistemål eller ärenden enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden eller konkurslagen.
- för dig, som inte försäkrat yrkesmässig uthyrning av fordon, i tvist som avser fordran eller annat anspråk på grund av yrkesmässig uthyrning av fordonet.
- för tvist som gäller skadestånd eller annat anspråk på grund av brottslig gärning där kostnaderna för brottmål inte kan ersättas enligt C.5.4 Vilka brott försäkringen gäller för och C.5.5 Vilka brott/förseelser försäkringen inte gäller för.
- tvist som avser personskadereglering vid försäkringsbolag om skadelidande inte väckt talan vid domstol mot försäkringsgivaren (gäller ersättning genom trafik-, ansvars- eller olycksfallsförsäkring).
- tvist som har anknytning till din nuvarande eller tidigare anställning, yrkes- eller tjänsteutövning eller annan förvärvsverksamhet inbegripet åtgärder för avveckling eller överlåtelse av verksamhet.

C.5.4 VILKA BROTT FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller för gärning som kan prövas som brottmål sedan du i en förundersökning

delgivits misstanke för eller åtalats för

- brott för vilket inte stadgas strängare straff än böter, till exempel vårdslöshet i trafik
- vållande till annans död
- vållande till kroppsskada eller sjukdom.

Kan du visa att åtal mot dig för grov vårdslöshet i trafik, grovt vållande till annans död, grovt vållande till kroppsskada eller sjukdom, genom dom som vunnit laga kraft, inte bedömts som grovt, gäller försäkringen.

C.5.5 VILKA BROTT/FÖRSELSER FÖRSÄKRINGEN INTE GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller inte för förundersökning och brottmål där misstanken om brott eller åtal avser

- hastighetsöverträdelse enligt Trafikförordningen
- körning mot rött ljus enligt Trafikförordningen
- brott för vilket stadgas strängare straff än böter, till exempel rattfylleri eller så kallad smitning
- olovlig körning.

C.5.6 OMBUD

För att försäkringen ska gälla krävs att försäkrad eller konkursförvaltare, genom utställande av rättegångsfullmakt, anlitar lämpligt ombud att företräda denne i förhandlingar och rättegång.

Ombudet kan vara advokat eller jurist anställd hos advokat. Försäkrad kan även anlita annat lämpligt ombud. Vid oenighet om ombuds lämplighet kan lämplighetsprövning göras av Svensk Försäkrings nämnder för prövning av ombuds lämplighet, POL.

Vid oenighet om arvode och kostnader för advokat och jurist anställd hos advokat, kan prövning göras hos Ombudskostnadsnämnden. Vid oenighet om arvode och kostnader för övriga ombud, kan prövning göras hos Svensk Försäkrings nämnder för rättsskyddsfrågor.

C.5.7 VILKA KOSTNADER SOM FÖRSÄKRINGEN ERSÄTTER

Du kan få ersättning för följande kostnader om de är nödvändiga och skäliga och om du inte kan få dem betalda av motpart eller annan. Det innebär bland annat att vi inte betalar om du i eller utom rättegång avstår från dina möjligheter att få ersättning av motparten.

Försäkringen ersätter

- ombuds och försvarares arvode och omkostnader. Arvode betalas för skälig tidsåtgång

och högst enligt den timkostnadsnorm som Regeringen årligen fastställer i vissa mål. Tvist eller mål som handläggs utanför Norden ersätts med nödvändiga och skäligen kostnader.

- nödvändiga kostnader för bevisning och utredning som anskaffats före rättegång och efter att tvist uppstått eller brottsmisstanke delgivits dig, förutsatt att utredningen beställts av ditt ombud.
- kostnad för medlare som blivit utsedd av tingsrätt eller hovrätt.
- kostnader för bevisning i rättegång eller skiljemannaförfarande.
- expeditionskostnader i domstol.
- rättegångskostnader som du vid förlikning under rättegång åtagit dig att betala till motpart, under förutsättning att du gör uppenbart att domstolen, på grund av nya omständigheter som framkommit under rättegången, skulle ha ålagt dig att betala rättegångskostnader med högre belopp, än det som du åtagit dig, om tvisten hade prövats.
- rättegångskostnader som du efter återkallelse av talan dömts att betala till motpart, under förutsättning att du gör uppenbart att domstolen, på grund av nya omständigheter som framkommit under rättegången, efter prövning skulle ha ålagt dig att betala rättegångskostnader med högre belopp än det som du dömts till i och med återkallelsen.
- rättegångskostnader som du ålagts att betala till motpart eller staten efter domstols eller skiljemäns prövning av tvisten.

Av ombudets kostnadsräkning ska framgå vilka åtgärder ombudet har vidtagit samt tidsåtgången för dessa åtgärder med motivering för uppkomna sakkunnigkostnader. Med kostnadsräkning ska lämnas upplysning om resultatet i tvisten eller brottmålet samt bifogas dom eller förlikningsavtal.

C.5.8 VILKA KOSTNADER FÖRSÄKRINGEN INTE ERSÄTTER

Försäkringen gäller inte i den mån ersättning har lämnats eller skulle ha kunnat lämnas genom annan försäkring eller på annat sätt.

Om skadestånd till dig även kan antas innefatta kompensation för ombudskostnader lämnas inte ersättning för dessa genom försäkringen.

Försäkringen ersätter inte

- ombudskostnader som uppkommer innan tvist uppstått eller du delgivits misstanke om

eller åtalats för brott enligt ovan.

- försäkrads eller anställds eget arbete, förlorad arbetsinkomst, resor och uppehålle, eller andra omkostnader.
- verkställighet av dom, beslut eller avtal.
- ersättning till skiljemän.
- merkostnader som uppkommer genom att du anlitar flera ombud eller byter ombud.
- merkostnader som uppkommer genom att du gjort dig skyldig till försumlig processföring eller förfarit försumligt.
- merkostnad som uppstår genom att försäkrad anlitar ombud utanför den ort där verksamheten bedrivs eller den ort där saken ska prövas.

Grundas tvistigt anspråk som i och för sig kan godkännas enligt rättsskyddsförsäkringen, på gärning som påstås utgöra brott och utreds av myndighet, ersätter försäkringen inte kostnader för bevisning som tagits fram till styrkande av att gärningen utgör brott eller medför avgiftssanktion.

C.5.9 NÄR DU SKALL HA HAFT FÖRSÄKRING FÖR ATT FÅ RÄTTSSKYDD

Du kan få rättsskydd om försäkringen var gällande när de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket eller misstanken om brott inträffade och det därefter inte gått längre tid än tio år.

Om du som förare drabbas av personskada oavsett när denna inträffat kan du få rättsskydd i tvist med Trygg-Hansa angående din personskada även om mer än tio år förflutit sedan trafikolyckan inträffade under förutsättning att Trygg-Hansa inte tidigare lämnat något slutligt beslut angående ersättning för personskadan.

Om rättsskydd beviljas enligt föregående tillämpas istället den självrisk och den högsta försäkringsersättning som gäller för motsvarande motorfordonsförsäkring hos Trygg-Hansa vid tiden för tvistens uppkomst. Du måste dock för att få rättsskydd i tvist angående personskada, enligt föregående stycke, väcka talan mot Trygg-Hansa inom sex månader från dagen för det slutliga beslutet.

C.5.10 GILTIGHETSOMRÅDE

Anspråket eller misstanken om brott skall ha sin grund i händelse eller omständighet som visas ha inträffat inom försäkringens giltighetsområde, se A.9 Giltighetsområde.

C.5.11 SÄRSKILD SJÄLVRISK OCH HÖGSTA ERSÄTTNINGSBELOPP

Självrisk är 20 % av kostnaderna, dock lägst 5 % av prisbasbeloppet.

Högsta ersättningsbelopp vid en tvist/brottmål är 3 prisbasbelopp enligt lagen om allmän

försäkring som gäller när tvisten uppkommer, inklusive moms.

Om flera tvister uppkommer ska dessa räknas som en tvist,

- om de enligt 14 kapitlet rättegångsbalken handläggs eller skulle ha kunnat handläggas gemensamt i en rättegång vid domstol, även om de handläggs som olika mål vid ett eller flera tillfällen
- om yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund.

Då flera tvister/mål räknas som en tvist gäller det prisbasbelopp som var aktuellt då första tvisten uppkom.

Om du delges misstanke för flera brott och åtal för dessa brott väcks samtidigt gäller försäkringen med ett försäkringsbelopp.

C.6 Krishjälp

C.6.1 OMFATTNING

Krishjälp ingår för fordon som är minst halvförsäkrat.

C.6.2 VEM FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

De försäkrade är

- försäkringstagaren
- försäkringstagarens anställda
- fordonets förare
- maka/make till försäkrad enligt ovan.

C.6.2.1 Försäkringen gäller för

a) behandlingskostnad till följd av ersättningsbar skada enligt detta villkor. Med behandling-kostnad menas kostnad (arvode) för samtalsterapi (psykologkonsultation). Ersättning lämnas med maximalt 10 behandlingstillfällen.

För ME-, SÅ- och SE[®]-medlem lämnas ersättning för maximalt 20 behandlingstillfällen.

Tiden under vilken behandlingen ges är begränsad till 12 månader efter inträffad skada. Behandlingshjälpen skall ske i samråd med Trygg-Hansa.

b) skäliga resekostnader i Sverige beräknade enligt bestämmelser i Lagen om allmän försäkring.

c) juridisk rådgivning per telefon efter inträffat rån eller uppsåtligt fysiskt våld. Ersättning lämnas för 1 timmes rådgivning av Trygg-Hansa anvisad jurist och är avsedd att klargöra de

* För SE gäller det fkl 122, 123, 126, 128 & 129, se fordonsklassindelning enligt A.3.

praktiska frågor som kan finnas avseende polisanmälan, rätt till skadestånd och rättegångsförfarande.

C.6.3 GILTIGHETSOMRÅDE

Försäkringen gäller inom det så kallade gröna kort-området. Behandlingen skall dock alltid ske i Sverige.

C.6.4 FÖRSÄKRINGEN GÄLLER INTE FÖR

behandlingskostnad som

- a) uppstått i samband med att den försäkrade utfört eller medverkat till uppsåtlig gärning som enligt svensk lag är straffbelagd.
- b) uppstått då den försäkrade utan skäl原因 anledning utsatt sig för risken att skadas.

C.6.5 SJÄLVRISK

Försäkringen gäller utan självrisk.

C.7 Oljeskadeförsäkring på egen egendom

Oljeskadeförsäkring på egen egendom ingår om det anges på försäkringsbrevet.

C.7.1 OMFATTNING

Med förbehåll som anges i D.2.1.1, D.2.1.2 eller D.2.1.3 gäller försäkringen för skada som uppstår genom oberäknad utströmning av brandfarlig vätska (till exempel olja) från fordon eller cistern och som drabbar egendom tillhörig försäkrad. Som egendom räknas även mark, grundvatten, vattentäkt, vattendrag, sjö eller annat vattenområde. Med cistern menas behållare med volym av högst 10 000 l, belägen utomhus ovan jord utan anslutning till oljepanna eller liknande.

Med brandfarlig vätska menas brandfarlig vätska enligt Förordning (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor:

C.7.2 FÖRSÄKRINGEN GÄLLER INTE FÖR

- skada på cistern eller rörsystem
- utrunnen brandfarlig vätska
- skada till följd av normalt och beräkneligt spill
- skada i den mån ersättning kan utgå genom brand-, vatten-, ansvars- eller cisternförsäkring eller enligt trafikskadelagen
- skada på fordonet.

C.7.3 SÄKERHETSFÖRESKRIFT

Föreskrift utfärdad av myndigheter i avsikt att förebygga eller begränsa skada skall följas.

Om säkerhetsföreskriften inte följs

Ersättningen kan minskas eller helt utebli. Regler om nedsättning av ersättningen finns i G.4.4 Brott mot säkerhetsföreskrifter.

C.7.4 FÖRSÄKRINGSBELOPP

Försäkringsbeloppet är högst 100 000 kr per skada.

Försäkringsbeloppet för ME-, SÅ-, SE-medlem, Skogsmaskin och Mobilkran är högst 200 000 kr per skada.

C.7.5 SJÄLVRISK

Självrisk är 10 % av prisbasbeloppet vid varje skada.

C.8 Resgodsförsäkring

Resgodsförsäkring ingår om det anges på försäkringsbrevet.

C.8.1 FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

förares under färd medförda egendom (dock ej pengar och värdehandlingar) som skadats eller förlorats vid

- trafikolycka.
- brand.
- stöld (skall polisanmälas).

Försäkringen gäller även för förarens kläder och glasögon, som skadas vid rån eller överfall.

C.8.2 FÖRSÄKRINGSBELOPP

Försäkringsbeloppet är högst 20 % av prisbasbeloppet vid varje skada.

C.8.3 SJÄLVRISK

Självrisk är 5 % av prisbasbeloppet vid varje skadetillfälle om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Vid samtidig skada på fordon och förarens tillhörigheter tillämpas endast en självrisk, den högsta. Detta gäller även för det fall förarens egendom ersätts genom hemförsäkring i Trygg-Hansa.

C.9 Egendomsförsäkring för företag

Egendomsförsäkring för företag ingår om det anges på försäkringsbrevet.

C.9.1 FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

egendom som försäkringstagaren äger, disponerar enligt hyreskontrakt eller lånar.

C.9.2 FÖRSÄKRAD EGENDOM

Försäkringen gäller för plötslig och oförutsedd skada på eller förlust av försäkrad egendom bestående av

- inventarier och ledningar som inte är att anse som byggnad
- förbrukningsartiklar såsom bränsle och smörjmedel
- reservdelar till försäkrat fordon
- verktyg och redskap
- utrustning för kontor och lagerlokal
- ritningar, arkivalier och datainformation.

C.9.3 GILTIGHETSOMRÅDE

Försäkringen gäller inom Norden på försäkringstagarens ordinarie kontor eller garage för försäkrat fordon.

C.9.4 UNDANTAG

Försäkringen gäller inte för skada som består i

- a) gradvis förändring eller annan långtidspåverkan.
- b) förslitning, utmattning, förbrukning, svinn, diffusion eller fortgående sprickbildning.
- c) erosion, kavitation, korrosion.
- d) förlust av egendom som glömts, förlagts eller tappats bort.
- e) olovligt brukande, förskingring, olovligt förfogande eller bedrägeri.
- f) att information på datamedia, blir obrukbar eller förlorats till följd av tillverkningsfel eller brist hos datamedia, felhantering, felprogrammering eller liknande.
- g) den del som kan utgå från annan objektsförsäkring eller garanti.

C.9.5 FÖRSÄKRINGSBELOPP

Försäkringsbeloppet är högst 1 prisbasbelopp per företag vid varje skadetillfälle.

För ME-, SÅ- och SE*-medlem är försäkringsbeloppet 3 prisbasbelopp per företag vid varje skadetillfälle.

För SE-medlem (Skogsmaskin) är försäkringsbeloppet 2 prisbasbelopp per företag vid varje skadetillfälle.

C.9.6 ALLMÄNNA SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

1. Egendomen ska tas om hand på ett efter omständigheterna tillfredställande sätt så att den inte stjäls, går förlorad eller skadas. Hur högt kraven ställs beror bland annat på egendomens art och värde.
2. Vidare gäller som säkerhetsföreskrift att bestämmelser i lag, annan författning eller föreskrift meddelad av myndighet som är till för att förhindra eller begränsa skada skall följas.
3. Lämnade anvisningar från tillverkare, leverantör eller installatör skall följas.

C.9.6.1 Säkerhetsföreskrifter för stöld

Försäkringstagarens ordinarie kontor och garage

Dörrar

Ytterdörrar skall låsas.

Fönster

Fönster skall stängas och reglas.

Om säkerhetsföreskrifterna inte följs

Ersättningen kan minskas eller helt utebli. Regler om nedsättning av ersättningen finns i G.4.4 Brott mot säkerhetsföreskrifter.

C.9.7 SJÄLVRISK

Självriskens är 10 % av prisbasbeloppet vid varje skada.

C.9.8 RÖJNINGSKOSTNAD

I samband med skada som omfattas av Egendomsförsäkring för företag lämnas även ersättning för röjningskostnad (rivning, röjning, sanering, borttransport, destruktion samt deponering).

Ersättning lämnas endast för röjningskostnad avseende försäkrad egendom och endast för kostnad som uppkommer inom 12 månader från skadetillfället.

Röjningskostnad som understiger självrisk enligt C.9.7 ersätts inte.

* För SE gäller det fkl 122, 123, 126, 128 & 129, se fordonsklassindelning enligt A.3.

C.9.9 FÖRSÄKRINGSBELOPP

Trygg-Hansas åtagande att betala röjningskostnader är, vid varje skada begränsat till 1/2 prisbasbelopp.

C.10 Vagnskadeförsäkring

C.10.1 FÖRSÄKRINGEN GÄLLER VID SKADA

Försäkringen gäller vid skada

- genom trafikolycka eller annan yttre olyckshändelse. Försäkringen gäller även för sådana skador under fordonets transport på annat transportmedel.
- på snöplognings-, sandnings- och saltningsutrustning (inklusive hydraulik) oavsett ägarförhållande, när fordon används för vinterväghållning åt väghållare. Försäkringen gäller också för skada vid montering/avmontering av aggregatet i samband med att vinterväghållning skall utföras eller har utförts.

C.10.1.1 FÖR MOBILKRAN GÄLLER FÖRSÄKRINGEN ÄVEN VID SKADA

- på bom
- som bom/mast orsakar på fordonet.

C.10.2 FÖRSÄKRINGEN GÄLLER INTE FÖR SKADA

- a) på fordonsdel med konstruktions-, fabrikations- eller materialfel, om skadan orsakats av felet.
- b) som uppstår på grund av slitage.
- c) som orsakats genom rost, frätning, köld, väta eller fukt. Skada som uppstått som en direkt och omedelbar följd av händelse som anges i C.10.1 betalas dock.
- d) på enbart larvband eller däck.
- e) som är ersättningsbar genom C.2.1 brandförsäkring eller C.4.1 stöld och inbrott.

C.10.3 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

1. Fordonet får inte användas under förhållanden som innebär onormal påfrestning på fordonet.
2. Det åligger försäkringstagaren att underhålla fordonet enligt fabrikantens anvisningar, dvs följa instruktionsboken/serviceboken.
3. Fordonets maximilast får inte överskridas.
4. Vid arbete eller färd på torvmarker (till exempel kärr, myr och mosse) eller på andra sank

marker skall föraren, genom att låta undersöka markförhållandena, förvissa sig om att aktuellt fordon kan arbeta eller framföras på ett betryggande sätt.

5. Vid arbete med fjärrstyrda maskiner skall särskild försiktighet iakttas på sådant sätt att maskinen inte kan förflytta sig, glida eller rulla okontrollerat.
6. Innan motorredskap används från eller transporteras på båt, pråm eller liknande farkost skall föraren förvissa sig om:
 - att farkosten har tillräcklig bärlighet och
 - att motorredskapet är tillfredsställande förankrat i farkosten.
7. Vid tippställen skall det finnas en barriär som förhindrar att fordon kör utför tippen. Där det finns risk för fordon att störta ner eller välta ska effektiva förebyggande skyddsåtgärder vidtas enligt AFS 2010:1.

Om säkerhetsföreskrifterna inte följs

Ersättningen kan minskas eller helt utebli. Regler om nedsättning av ersättningen finns i G.4.4 Brott mot säkerhetsföreskrifter.

C.10.3.1 Säkerhetsföreskrifter för mobilkran gäller förutom C.10.3 även dessa säkerhetsföreskrifter

1. Tillverkarens anvisningar skall alltid följas. Anvisningar och övrig dokumentation såsom instruktionsbok, lyfttabeller, speciella tillstånd mm skall finnas i maskinen och kunna uppvisas på begäran.
2. Bestämmelser som meddelats i lag eller författning såsom AFS 2006:6 eller av myndighet i syfte att förhindra eller begränsa skada skall följas.
3. Lyft med fritt hängande last får endast ske enligt tillverkarens anvisningar och enligt AFS 2006:6.
4. Åtgärder skall vidtas med särskild hänsyn till stabilitet och markförhållandena enligt tillverkarens anvisningar och enligt AFS 2006:6.

Om säkerhetsföreskrifterna inte följs

Ersättningen kan minskas eller helt utebli. Regler om nedsättning av ersättningen finns i G.4.4 Brott mot säkerhetsföreskrifter.

C.10.3.2 Säkerhetsföreskrifter för truckar, teleskoplastare och andra maskintyper gäller förutom C.10.3 även dessa säkerhetsföreskrifter

1. Tillverkarens anvisningar skall alltid följas. Anvisningar och övrig dokumentation såsom instruktionsbok, lyfttabeller, speciella tillstånd mm skall finnas i maskinen och kunna uppvisas på begäran.
2. Bestämmelser som meddelats i lag eller författning såsom AFS 2006:5 eller av myndighet i syfte att förhindra eller begränsa skada skall följas.
3. Användning av truck, teleskoplastare mm får endast ske enligt tillverkarens anvisningar och enligt AFS 2006:5.
4. Tillstånd för användning av truck, teleskoplastare mm ska följas enligt AFS 2006:5.

Om säkerhetsföreskrifterna inte följs

Ersättningen kan minskas eller helt utebli. Regler om nedsättning av ersättningen finns i G.4.4 Brott mot säkerhetsföreskrifter.

C.10.4 SJÄLVRISK

Självriskens framgår av försäkringsbrevet.

Vinterväghållning

Självriskens är 10 % av prisbasbeloppet.

För ME-, SÅ- och SE*-medlem är självriskens 5 % av prisbasbeloppet.

Höjdedsskada

Vid skada som uppstått genom kollision i höjded tillkommer en extra självrisk. Denna är 50 % av prisbasbeloppet vid varje skada. Vid samtidig utbetald trafikskada genom höjded avdrages dock inte någon extra självrisk vad gäller vagnskadesjälvrisk för höjdedsskada, se B.3.5.

Lös egendom**

För ME-, SÅ- och SE*-medlem* är självriskens 5 % av prisbasbeloppet.

Fkl 132 och 133***

För SE-medlem ingår Glasrutor enligt C.3 i Vagnskadeförsäkring.

Självriskens är 35 % av skadekostnaden lägst 5 % av prisbasbeloppet.

* För SE gäller det fkl 122,123,126,128 & 129, se fordonsklassindelning enligt A.3.

** Lös egendom se C.1.1 b)

*** Se fordonsklassindelning enligt A.3.

D. TILLÄGGSFÖRSÄKRING

D.1 Rättsskyddsförsäkring avseende verksamheten

D.1.1 FÖRSÄKRADE PERSONER OCH FÖRSÄKRAD VERKSAMHET

Försäkringen gäller för tvist i den försäkrade verksamheten enligt D.2.1.

Rättsskyddsförsäkring avseende verksamheten gäller inte för försäkrad såsom ägare eller brukare av fastighet vid tvist som har direkt samband med sådan försäkrad verksamhet.

D.1.2 NÄR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER

Huvudregel

Försäkringen gäller för tvist som uppkommer under den tid försäkringen är i kraft, om försäkringstagaren haft rättsskyddsförsäkring som varit gällande i Trygg-Hansa under en sammanhängande tid av minst två år.

Om försäkringen inte funnits i Trygg-Hansa under två år får motsvarande försäkring, med samma omfattning, i annat bolag tillgodoräknas, under förutsättning att inget uppehåll i försäkringsskyddet förekommit.

Om försäkringen inte varit gällande i två år

Om försäkring i Trygg-Hansa är gällande, men varit i kraft kortare tid än två år när tvisten uppkommer, lämnas rättsskydd om de händelser eller omständigheter som ligger till grund för framställt anspråk inträffat under den tid försäkringen varit i kraft, med samma omfattning i Trygg-Hansa eller annat bolag, under förutsättning att inget uppehåll i försäkringsskyddet förekommit.

Om försäkringen upphört

Om försäkringen upphört när tvisten uppkommer, på grund av att försäkrad rörelse som drivits som handelsbolag eller under enskild firma avvecklats, kan rättsskydd lämnas genom denna försäkring, om den varit i kraft när de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffade och det därefter inte gått längre tid än tio år.

D.1.3 GILTIGHETSOMRÅDE

Försäkringen gäller för tvist som skall prövas av domstol eller skiljenämnd inom Norden, om ej annat anges i försäkringsbrevet.

D.1.4 FÖRSÄKRINGSBELOPP

Trygg-Hansas åtagande att betala ersättning är vid varje tvist begränsat till 5 prisbasbelopp, om ej annat framgår av försäkringsbrevet.

För samtliga tvister som uppkommer under ett försäkringsår lämnas ersättning med högst 30 prisbasbelopp.

Om flera tvister uppkommer skall dessa räknas som en tvist

- om de enligt 14 kapitlet rättegångsbalken handläggs eller skulle kunna handläggas gemensamt i en rättegång vid domstol, även om de handläggs som olika mål vid ett eller flera tillfällen
- om yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter – även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund.

En tvist anses föreligga om två eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist.

D.1.5 SJÄLVRISK

Självriskan är 20 % av kostnaden dock lägst 5 % av prisbasbeloppet.

D.1.6 FÖRSÄKRINGENS OMFATTNING

Tvist

Med tvist förstås att ett framställt krav helt eller delvis avisats. Med avisats menas att part aktivt tillbakavisat kravet.

D.1.7 VILKA TVISTER FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller för tvist som skall prövas som tvistemål av tingsrätt, dock inte tvist som vid rättslig prövning skall handläggas enligt 1 kapitlet 3d § första stycket rättegångsbalken (småmål) och som efter prövning där kan prövas av hovrätt och Högsta domstolen.

Försäkringen gäller även vid tvist som handläggs enligt lag (2002:599) om grupprättegång där den försäkrade är svarande.

Försäkringen gäller även för tvist rörande varumärkesrätt, upphovsrätt eller mönsterrätt. Se dock undantag för immaterialrättsliga tvister under D.1.8 i detta villkor.

Försäkringen gäller även för tvist angående skadestånd som prövas inom ramen för brottmål, där den försäkrade är målsägande.

Försäkringen gäller även för tvist som kan prövas som tvistemål av Mark- och Miljödomstolen, enligt 21 kap, 1 §, punkt 6 Miljöbalken, Statens VA-nämnd eller högre instans samt för hyresmål som handläggs av Svea hovrätt.

Försäkringen gäller också i ovan nämnda mål om de återupptas efter beslut om resning, domvilla eller återställande av försutten tid.

Anmärkning: Försäkringen gäller således inte för brottmål eller för ärenden som handläggs

av allmän domstol enligt lagen om domstolsärenden och inte heller för mål eller ärenden som handläggs av administrativa myndigheter, specialdomstolar eller allmänna förvaltningsdomstolar, till exempel hyresnämnd, fastighetsbildningsmyndighet, länsstyrelse, Förvaltningsrätten, Kammarrätten och Högsta förvaltningsdomstolen.

Är tvisten sådan att den först kan eller skall handläggas eller prövas i annan ordning eller i annan instans (till exempel av skiftesman, i arrende- eller hyresnämnd, kronofogdemyndigheten, konkurrensverket eller skiljenämnd enligt aktiebolagslagen eller inom besiktningsförfarande enligt entreprenadrättsliga regler) ersätts endast kostnader som uppkommit efter sådan handläggning eller prövning. Kostnad för bevisning som tagits fram vid sådan handläggning eller prövning och kan användas vid ett fortsatt förfarande ersätts inte av försäkringen.

Skiljeförfarande

Försäkringen gäller för skiljeförfarandet i sådan tvist som kan prövas av ovan angivna domstolar och omfattar både försäkrads egna ombudskostnader och sådana som försäkrad förpliktats utge – med undantag för ersättning till skiljemännen.

Tvist i skattemål

Försäkringen omfattar, i försäkrads skattemål, nödvändiga och skäligen kostnader som uppstått för anhängiggörande av sådant mål och utförande av talan i allmän förvaltningsdomstol (Förvaltningsrätten, Kammarrätten och Högsta förvaltningsdomstolen).

Försäkringen gäller däremot inte för kostnader som uppkommit före skatteverkets slutliga beslut, även om dessa kostnader avser bevisning som kan användas vid senare prövning av taxeringsbeslutet i skattemål.

Anmärkning: Med skattemål avses endast mål om skatter eller avgifter enligt följande lagar:

- Avgifter enligt socialavgiftslagen
- Inkomstskatt enligt inkomstskattelagen
- Mervärdesskatt enligt mervärdesskattelagen
- Skatt enligt lagen om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster
- Löneavgift enligt lagen om allmän löneavgift
- Skatt enligt lagen om särskild löneskatt på pensionskostnader

Och som gäller taxering eller skattebetalning i försäkringstagarens försäkrade verksamhet som kan överprövas i Förvaltningsdomstolen, Kammarrätten och Högsta förvaltningsdomstolen efter Skatteverkets slutliga beslut.

D.1.8 VILKA TVISTER FÖRSÄKRINGEN INTE GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller inte för tvist

- som vid rättslig prövning skall handläggas enligt 1 kapitlet 3d § första stycket rättegångsbalken, så kallade småmål. Med småmål menas tvister där värdet av vad som yrkas uppennbart inte överstiger ett halvt prisbasbelopp. Detta undantag skall dock inte tillämpas på tvist på grund av försäkringsavtal med Trygg-Hansa.
- som gäller försäkrads borgensåtagande eller liknande åtagande. Begränsningen gäller även regressrätt med anledning av infriat borgensansvar.
- som rör förhållandet mellan arbetsgivare och nuvarande eller förutvarande arbetstigare.
- som gäller fordran eller annat anspråk, som överlåtits på försäkrad om det inte är uppennbart att överlåtelsen skett innan tvisten uppkom.
- som gäller skadestånd eller annat anspråk mot försäkrad i anledning av gärning som kräver uppsåt för straffbarhet efter det att försäkrad, i inledd förundersökning, delgivits misstanke om brott eller åtal väckts för denna gärning.
- som prövas av Mark- och Miljödomstolen och i vilken den försäkrade i domstolen eller i föregående administrativ prövning är att bedöma som sökande part.
- som rör sådan, av den försäkrade, planerad eller bedriven verksamhet som enligt föreskrifter i miljöbalken (1998:808) avser miljöfarlig verksamhet.
- som gäller skadeståndsanspråk mot försäkrad om trafik- eller ansvarsförsäkring täcker eller skulle kunna täcka sådan skadeståndsrisk, oavsett om försäkring finns eller inte.
- som kan eller skulle ha kunnat omfattas av rättsskydds-försäkring avseende motordrivet fordon, husvagn eller annat släpfordon, luftfartyg, båt eller annan vattenfarkost, skepp eller vattenskoter, oavsett om försäkring finns eller inte.
- där försäkrad är försatt i konkurs och tvisten avser vad som ingår i konkursboet, separationsrätt i konkursen, återvinning i konkursen eller tvistiga bevakningar i konkursen.
- där försäkrad är i likvidation eller part i ackordsförfarande utan konkurs oberoende av om fordringar i förfarandet är tvistiga.
- där försäkrad är kärende eller gruppmedlem i tvist som handläggs enligt lag (2002:599) om grupprättegång.
- som avser tvist mellan försäkrad och dennes konkursbo.
- som avser rättsförhållanden som har sin grund i eller anknytning till företagshemligheter, firmarätt, patent, växtförädlarrätt, eller annan know-how som skyddas enligt lag eller annan immaterialrätt och som inte omfattas av D.1.7 stycke 3.

- om försäkrad inte har befogat intresse av att få sin sak behandlad.
- som avser ärenden vid domstol oberoende av om de registreras som tvistemål eller ärenden enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden eller enligt Konkurslagen.
- mellan de försäkrade, om inte detta särskilt framgår av försäkringsbrevet.

Skattemål

Försäkringen gäller inte för skattemål

- där tvistebeloppet understiger ett halvt basbelopp.
- som avser köp eller försäljning av aktier eller andra finansiella instrument.
- som rör förhandsbesked.
- som rör skönstaxering.
- som rör skattetillägg.
- som avser prövning om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter enligt skatteförarandelagen (2011:1244).
- som rör efterbeskattning beroende på att den försäkrade lämnat oriktiga uppgifter, såvida inte den försäkrade efter prövning i förvaltningsdomstol, kan visa att lämnade uppgifter är korrekta.
- skattemål i övrigt som avser förhållanden som kan medföra ansvar för skattebrott, antingen åtal väckts eller ej.

D. I. 9 VILKA KOSTNADER FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Trygg-Hansa åtar sig i tvist som omfattas av försäkringen att betala försäkrads nödvändiga och skäliga ombuds- och rättegångskostnader som försäkrad inte kan få betalda av motpart eller annan.

Trygg-Hansa betalar inte sådana kostnader, om försäkrad i eller utom rättegång, avstår från sina möjligheter att få ersättning av motparten.

Försäkringen omfattar

- nödvändiga kostnader för bevisning och utredning som anskaffats före rättegång och efter det att tvist uppstått, förutsatt att utredningen beställts av försäkrads ombud.
- rättegångskostnader som försäkrad vid förlikning åtagit sig att betala till motpart, under förutsättning att försäkrad gör uppenbart att domstolen, på grund av nya omständigheter som framkommit under rättegången, efter prövning skulle ha ålagt försäkrad att betala rättegångskostnader med högre belopp än det som försäkrad vid förlikning åtagit sig.

- rättegångskostnader som försäkrad efter återkallelse av talan dömts att betala till motpart, under förutsättning att försäkrad gör uppenbart att domstolen, på grund av nya omständigheter som framkommit under rättegången, efter prövning skulle ha ålagt försäkrad att betala rättegångskostnader med högre belopp än det som försäkrad dömts till i och med återkallelsen.
- kostnad för medlare som blivit utsedd av tingsrätt eller hovrätt.
- kostnad för bevisning i rättegång eller skiljemannaförfarande (se dock punkt D.1.7).
- expeditionskostnader i domstol.
- rättegångskostnader som försäkrad ålagts att betala till motpart eller staten efter domstols eller skiljemäns prövning av tvisten.

Kostnadsräkning

Av ombudets kostnadsräkning skall framgå vilka åtgärder ombudet har vidtagit samt tidsåtgången för dessa åtgärder, med motivering för uppkomna sakkunnigkostnader. Med kostnadsräkningen skall lämnas upplysning om resultatet i tvisten samt bifogas dom eller förlikningsavtal.

D.1.10 VILKA KOSTNADER FÖRSÄKRINGEN INTE ERSÄTTER

Försäkringen gäller inte i den mån ersättning har lämnats eller skulle ha kunnat lämnas genom annan försäkring eller på annat sätt.

Om skadestånd till försäkrad även kan antas innefatta kompensation för ombudskostnader lämnas inte ersättning för dessa genom försäkringen.

Försäkringen gäller inte för

- ombudskostnader som uppkommer innan tvist uppstått.
- kostnader som har betalats eller skulle ha kunnat betalas av allmänna medel.
- kostnader som avser försäkrads eller anställds eget arbete, förlorad inkomst, resor eller uppehälle.
- verkställighet av dom, beslut eller avtal.
- ersättning till skiljemän.

Grundas tvistigt anspråk, som i och för sig kan godkännas enligt rättsskyddsförsäkringen, på gärning som påstås utgöra brott och utreds av myndighet, ersätter försäkringen inte kostnader för bevisning som tagits fram till styrkande av att gärningen utgör brott eller medför avgiftssanktion.

Försäkringen ersätter inte, om inte försäkringen gäller för tvist som handläggs utom Norden,

- sakkunnigutredning om innehållet i utomnordisk rätt eller utredningskostnad utom Norden.
- ombuds resor utom Norden.
- kostnader som uppkommer vid handläggning utom Norden.

Försäkringen omfattar inte heller merkostnader som uppstår genom att försäkrad

- anlitar ombud utanför den ort där verksamheten bedrivs eller den ort där saken ska prövas
- anlitar flera ombud eller byter ombud
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller förfarit försumligt.

Mervärdesskatt

Mervärdesskatt som skall betalas av den försäkrade utgör ingen kostnad som omfattas av försäkringen, till den del den försäkrade har möjlighet till avdrag för beloppet eller kan återvinna beloppet enligt gällande skatteregler.

D.1.11 OMBUD

För att försäkringen ska gälla krävs att försäkrad eller konkursförvaltare, genom utställande av rättegångsfullmakt, anlitar lämpligt ombud att företräda dig i förhandlingar och rättegång.

Ombudet kan vara advokat eller jurist anställd hos advokat. Försäkrad eller konkursförvaltare kan även anlita annat lämpligt ombud. Sådan lämplighetsprövning kan göras av Svensk Försäkrings nämnder för prövning av ombuds lämplighet.

Vid oenighet om arvode och kostnader för advokat och jurist anställd hos advokat, kan prövning göras hos Ombudskostnadsnämnden. Vid oenighet om arvode och kostnader för övriga ombud, kan prövning göras hos Svensk Försäkrings nämnder för rättsskyddsfrågor.

D.1.12 PRESKRPTION

Se G.6 Preskription av rätt till ersättning.

D.2 Ansvarsförsäkring för verksamheten

D.2.1 FÖRSÄKRADE PERSONER OCH FÖRSÄKRAD VERKSAMHET

Försäkringen gäller för försäkringstagaren och dennes arbetstagare (de försäkrade) för skada orsakad i tjänsten.

D.2.1.1 Försäkrad verksamhet övriga maskiner/motorredskap

Försäkringen gäller för

- alla förekommande arbetsmoment inom entreprenadverksamhet som huvudsakligen utförs med försäkrat fordon. Vid rivnings-, byggnads- och sprängningsarbete gäller försäkringen endast i de fall där entreprenadsumman/hyran (eller motsvarande) för försäkringstagarens arbete i den delen inte överstiger 6 prisbasbelopp.

För att full försäkring skall föreligga måste samtliga försäkringstagaren tillhöriga motorredskap, som används i verksamheten ha ansvarsförsäkring i Trygg-Hansa. I annat fall är Trygg-Hansas ansvar begränsat till vad som svarar mot förhållandet mellan ansvarspremien för antalet försäkrade och ansvarspremien för totala antalet maskiner.

D.2.1.2 Försäkrad verksamhet för skogsmaskin

Försäkringen gäller för

- skogsavverknings- och utplanteringsverksamhet
- sprängningsarbete, erforderligt för skogsavverkning och utplantering
- skada uppkommen i samband med användning av försäkrat fordon.

För att full försäkring skall föreligga måste samtliga försäkringstagaren tillhöriga skogsfordon, som används i verksamheten ha ansvarsförsäkring i Trygg-Hansa. I annat fall är Trygg-Hansas ansvar begränsat till vad som svarar mot förhållandet mellan ansvarspremien för antalet försäkrade och ansvarspremien för totala antalet skogsmaskiner.

D.2.1.3 Försäkrad verksamhet för mobilkran

Försäkringen gäller för

- mobilkranverksamhet
- rivningsverksamhet, dock endast om denna utgör högst 25 % av hela verksamheten och högst 200 000 kr per uppdrag
- sprängningsarbete, dock endast i de fall entreprenadsumman inte överstiger 200 000 kr per uppdrag
- skada uppkommen i samband med användning av försäkrat fordon.

För att full försäkring skall föreligga måste samtliga försäkringstagaren tillhöriga mobilkrantar, som används i verksamheten ha ansvarsförsäkring i Trygg-Hansa. I annat fall är Trygg-Hansas ansvar begränsat till vad som svarar mot förhållandet mellan ansvarspremien för antalet försäkrade och ansvarspremien för totala antalet mobilkrantar.

D.2.1.4 Verksamhet som inte är försäkrad

Försäkringen gäller inte för

- verksamhet där försäljning av varor sker kontinuerligt.
- Skada på egendom som försäkringstagaren eller annan för hans räkning hyr, leasar, lånar, nyttjar eller på grund av särskilt åtagande därom förvara.
- Det ansvar den försäkrade har i enlighet med transporträttsliga regler och bestämmelser.

D.2.2 NÄR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER

Försäkringen gäller för ersättningsbar skada som inträffar under försäkringsperiod, som anges i försäkringsbrevet.

Försäkringen gäller för ersättningsbar skada som inträffar under den tid som försäkringen är i kraft, som anges i försäkringsbrevet.

Försäkringen gäller även vid serieskada, det vill säga flera skador till följd av ett och samma fel. Dessa skall anses som en skada och vid beräkning av högsta ersättning skall samtliga dessa skador hänföras till det försäkringsår då den första skadan inträffade.

D.2.3 GILTIGHETSOMRÅDE

Försäkringen gäller i Norden.

Vid försäljnings- och inköpsresor samt vid deltagande i konferenser och mässor gäller dock försäkringen för skada som inträffar i hela världen.

D.2.4 FÖRSÄKRINGSBELOPP

Trygg-Hansas åtagande att betala skadestånd, utrednings-*, förhandlings-*, rättegångs-, skiljemanna- och räddningskostnader är vid varje ersättningsbar skada orsakad av samma händelse begränsat till 10 Mkr. För samtliga skador som inträffar under ett försäkringsår begränsas åtagandet till 20 Mkr; se dock D.2.4.1, D.2.4.2, D.2.4.3 och D.2.4.4.

För ME-, SÅ- och SE**-medlem är Trygg-Hansas åtagande att betala skadestånd, utrednings-*, förhandlings-*, rättegångs-, skiljemanna- och räddningskostnader är vid varje skada begränsat till 50 Mkr. För samtliga skador som inträffar under ett försäkringsår begränsas åtagandet till 100 Mkr; se dock D.2.4.1, D.2.4.2, D.2.4.3 och D.2.4.4.

För SE***-medlem är Trygg-Hansas åtagande att betala skadestånd, utrednings-*, förhandlings-*, rättegångs-, skiljemanna- och räddningskostnader är vid varje skada begränsat till 235 Prisbasbelopp. För samtliga skador som inträffar under ett försäkringsår begränsas åtagandet till 20 Mkr; se dock D.2.4.1, D.2.4.2, D.2.4.3 och D.2.4.4.

* Här avses enbart utrednings- och förhandlingskostnader för arbete som utförs av andra än Trygg-Hansas personal.

** För SE gäller det fkl 122, 123, 126, 128 & 129, se fordonsklassindelning enligt A.3.

*** För SE gäller det fkl 132 & 133, se fordonsklassindelning enligt A.3.

Vid serieskada anses samtliga skador i serien inträffade vid tidpunkt då den första skadan i serien inträffade, under förutsättning att försäkringen var i kraft, då den första skadan i serien inträffade. Ersättningen för samtliga skador vid serieskada är begränsad till det försäkringsbelopp som gäller för den första skadan.

* Här avses enbart utrednings- och förhandlingskostnader för arbete som utförs av andra än Trygg-Hansas personal.

D.2.4.1 Ansvar enligt personuppgiftslagen

Vid skadeståndsskyldighet för ren förmögenhetsskada och för kränkning i enlighet med reglerna i Dataskyddsförordningen eller 48 § personuppgiftslagen (SFS 1998:204) begränsas ersättningen till 2 mkr per skada.

D.2.4.2 Avfallshantering

Vid skada genom återvinning, sortering, mottagning, omlastning, mellanlagring, deponering, uppläggning, destruktion, förbränning eller annan behandling av avfall är ersättningen begränsad till 5 Mkr per skada och försäkringsår.

D.2.4.3 Oljeskada på annans egendom

Vid oljeskada på annans egendom enligt D.3 är ersättningen begränsad till 1 Mkr per skada och försäkringsår.

D.2.4.4 Ansvar enligt miljöbalken

Vid ren förmögenhetsskada enligt miljöbalken (SFS 1998:808) begränsas ersättningen till 1 Mkr per skada och högst 2 Mkr för samtliga skador som inträffar under ett försäkringsår.

D.2.5 SJÄLVRISKER

Självrisken är 10 % av prisbasbeloppet vid varje skada.

D.2.5.1 Särskilda självrisker

D.2.5.1.1 Heta arbeten

Vid sakskada som orsakats genom heta arbeten är självrisken 30 % av skadebeloppet, dock lägst 1 och högst 10 prisbasbelopp. Med heta arbeten menas svetsning, skärning, lödning, isolering, takbeläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

D.2.5.1.2 Markarbeten

Med ändring av D.2.5 är självrisken 10 % av det totala skadebeloppet för skador som inträffar genom markarbeten och som hänförs till samma entreprenad, dock lägst 0,5 prisbasbelopp och högst 2 prisbasbelopp.

D.2.5.1.3 Ren förmögenhetsskada

Med ändring av D.2.5 är självriskan 1 prisbasbelopp vid varje skada när ersättning lämnas för ren förmögenhetsskada.

D.2.5.1.4 Serieskada

Vid skador som inträffar till följd av ett och samma fel har den försäkrade att svara endast för en självrisk som gäller vid den tidpunkt då första skadan inträffar och försäkringen är i kraft.

D.2.5.1.5 Sprängning

Med ändring av D.2.5 är självriskan 10 % av skadebeloppet vid sakskada orsakad av sprängning, dock lägst 0,5 och högst 2 prisbasbelopp.

D.2.6 FÖRSÄKRINGENS OMFATTNING

Försäkringen omfattar försäkrads skadeståndsskyldighet för person- och sakskada enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler och enligt allmänna leveransbestämmelser utgivna av branschorganisationen inom den försäkrades verksamhetsområde, förutsatt att dessa avtals. Försäkringen omfattar inte åtagande härutöver.

Om denna försäkring inte omfattar en sak- eller personskada omfattar försäkringen inte heller förmögenhetsskada till följd av den undantagna skadan.

Utöver person- och sakskada enligt första stycket omfattar försäkringen även:

- skadeståndsskyldighet för ren förmögenhetsskada och för kränkning av den personliga integriteten i enlighet med reglerna i Dataskyddsförordningen eller 48 § personuppgiftslagen (SFS 1998:204). Dataskyddsförordningen är Europaparlamentets och rådets förordning, EU, 2016/679 av den 27 april 2016
- försäkrads skadeståndsskyldighet för ren förmögenhetsskada enligt miljöbalken (SFS 1998:808).

Försäkringen omfattar kostnader för skäliga räddningsåtgärder för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan omfattas av försäkringen. Detta gäller under förutsättning att det inte skäligen hade kunnat begäras att den försäkrade tidigare skulle ha vidtagit åtgärder för att kunna förhindra skadan.

D.2.7 TRYGG-HANSAS ÅTAGANDE

Framställs mot försäkrad krav på skadestånd som kan omfattas av försäkringen och som överstiger tillämplig självrisk åtar sig Trygg-Hansa gentemot den försäkrade att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd

- föra försäkrads talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljemannakostnader som försäkrad åsamkats eller åläggs att betala och som inte kan utfås av motpart eller annan
- betala det skadestånd som överstiger tillämplig självrisk och som den försäkrade är skyldig att utge.

D.2.8 UNDANTAG

D.2.8.1 Uppsåt, grov vårdslöshet med mera

Försäkringen gäller inte för skada som till någon del orsakats med uppsåt eller grov vårdslöshet av försäkringstagarens företagsledning eller arbetsledning.

Försäkringen gäller inte heller för skada som uppkommer under sådana omständigheter att det för försäkringstagarens företagsledning eller arbetsledning borde ha stått klart att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa och som de skäligen hade kunnat förhindra.

Vid markarbete gäller försäkringen inte för sådan skada som på förhand kan beräknas komma att inträffa med den tillämpade sprängningsmetoden. Med markarbete avses allt sprängningsarbete samt i övrigt arbete i mark eller grund, såsom schaktning, pålning, packning eller spontning.

D.2.8.2 Produktsäkerhet

Försäkringen gäller inte för skada som orsakas av fel eller brist i levererad produkt, felaktig eller bristfällig information om produkten eller felaktig åtgärd beträffande produkten, om företagsledning eller arbetsledning

- kände till felet eller bristen vid leveransen eller när produkten därefter åtgärdades eller
- skulle ha upptäckt felet eller bristen om undersökningar, provningar eller analyser utförts enligt de normer och principer som allmänt tillämpas inom branschen eller
- åsidosatt lag eller myndighets föreskrift rörande produktsäkerhet.

Med levererad produkt avses lös egendom som försäkrad eller annan för försäkrads räkning satt i omlopp.

D.2.8.3 Ansvar för byggherre och entreprenör

Försäkringen gäller inte för sakskada och ren förmögenhetsskada som den försäkrade kan bli ansvarig för i egenskap av byggherre eller entreprenör enligt miljöbalken eller motsvarande kontraktsrättsliga bestämmelser vid byggnads-, anläggnings- eller installationsarbeten. Med byggherre avses ägare eller brukare av fastighet för vars räkning entreprenad utförs.

Utan inskränkning av D.2.8.6 tillämpas dock inte undantaget vid skada som den försäkrade är skadeståndsskyldig för i egenskap av byggherre i samband med reparations- eller underhållsarbeten.

D.2.8.4 Fastighetsansvar

Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade kan bli ansvarig för i egenskap av ägare av fastighet eller innehavare av tomträtt.

D.2.8.5 Atomskada eller atomolycka

Försäkringen gäller inte för skada vars uppkomst eller omfattning har samband med atomkärnprocess.

För tillämpning av detta undantag ska atomskada och atomolycka definieras i enlighet med atomansvarighetslagen (SFS 1968:45) eller motsvarande utländsk lagstiftning. Om motsvarande utländsk lagstiftning saknas, ska atomansvarighetslagens definition tillämpas.

D.2.8.6 Miljöskada

Försäkringen gäller inte för skada genom

- förorening av eller annan inverkan på vattendrag, sjöar eller andra vattenområden, grundvatten, luft samt mark, byggnad, anläggning eller anordning
- ändring av grundvattennivån
- buller, skakning, värme, lukt, ljus
- fukt eller kondens
- annan liknande störning

Undantaget avser inte skada som beror på

- att fel – dock ej fel i planering eller konstruktion eller val av arbetsmetod – tillfälligt begås vid användning, service eller underhåll av byggnad, anläggning eller anordning
- att fel plötsligt och oförutsett uppkommer på byggnad, anläggning eller anordning
- skada som orsakats av produkt som den försäkrade levererat allt under förutsättning att lag, författning eller myndighets föreskrift inte medvetet åsidosatts.

D.2.8.7 Nederbördsskada

Försäkringen gäller inte för skada på grund av översvämning som helt eller till någon del orsakats av nederbörd eller snösmältning såvida inte skadan beror på

- att fel tillfälligt begåtts

- att fel plötsligt och oförutsett uppkommit på byggnad, anläggning eller anordning.

D.2.8.8 Ansvar enligt Trafikskadelagen med mera

Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade – eller någon för vilken han svarar – är ansvarig för i egenskap av ägare, brukare eller förare av

- motordrivet fordon till den del skadan omfattas av trafikskadelagen eller hade omfattats av trafikförsäkring, om sådan hade tecknats med sedvanliga försäkringsbelopp och villkor som tillhandahålls i det land där skadan inträffat eller i det land där fordonet är registrerat. För skada som inträffar med tillfälligt hyrt motordrivet fordon, det vill säga fordon som vare sig ägs eller leasas av den försäkrade, gäller försäkringen dock till den del skadan inte kan betalas av trafikförsäkring eller annan försäkring.
- motordrivet fordon när det används för tävling, träning, övningskörning, uppvisning eller liknande ändamål inom inhägnat tävlingsområde.
- skepp och båtar såvitt gäller sakskada till följd av kollision med fasta eller flytande föremål, kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk eller bogserade föremål.
- skepp och båtar vid skada på passagerare eller last som befordras.

Flygansvar

Försäkringen gäller heller inte för skada orsakad av

- luftfartyg, flygplansprodukter, svävare eller hydrokopter
- flygledning, vilket inbegriper flygledares handling eller underlåtenhet samt system, utrustning eller annan produkt som används för flygledning
- lufttrafik, vilket inbegriper men inte är begränsat till på och av flygplats bedriven verksamhet, vars ändamål är att betjäna lufttrafik
- produkt avsedd för stadigvarande bruk i luftfartyg
- annan produkt samt tjänst som används respektive tillhandahålls vid luftfartygs start och landning.

D.2.8.9 Skada på egendom som hyrs, transporteras med mera

Försäkringen gäller inte för skada på egendom som den försäkrade eller annan för hans räkning

- hyr, leasar, lånar eller nyttjar
- på grund av särskilt åtagande därom, transporterar, lyfter eller förvarar.
- uppför eller nedmonterar, såvitt gäller byggnader eller broar.

Vid skada på lokal som försäkringstagaren hyr för sin verksamhet, under en sammanhängande tid av minst 60 dagar, tillämpas inte undantaget vid skadehändelse som normalt ersätts genom brand- och vattenskadeförsäkring.

D.2.8.10 Låsbyte i samband med förlust av nycklar, nyckelkort, kod eller liknande,

Försäkringskydd lämnas för skäligen kostnad att ändra, eller om så erfordras, att byta ut lås eller liknande i fastighet inom Sverige vid skada till följd av förkomna nycklar, nyckelkort, kod eller liknande.

Detta gäller under förutsättning att den försäkrade enligt gällande rätt är skyldig att svara för sådan kostnad. Polisanmälan skall ske och kopia skall på begäran insändas till Trygg-Hansa.

Försäkringskydd lämnas dock inte om nycklar, nyckelkort, kod eller liknande varit märkta med namn och/eller adress, lämnas kvar i dörr eller om nycklar, nyckelkort, kod eller liknande stulits ur fordon.

Ersättningen är begränsad till sammanlagt 2 prisbasbelopp per skadetillfälle, oavsett antalet fastigheter som berörs av förlusten.

D.2.8.11 Egen egendom

Försäkringen gäller inte för skada på försäkrads egen egendom.

D.2.8.12 Krav mellan försäkrade

Skada som de försäkrade orsakar varandra ersätts inte.

D.2.8.13 Skada på levererad egendom

Försäkringen gäller inte för skada på egendom som den försäkrade eller annan för hans räkning åtagit sig att uppföra, sälja eller leverera oavsett när skadan inträffar. Försäkringen gäller inte heller för kostnad för hantering eller åtgärd som den försäkrade nedlagt på den levererade egendomen.

Undantaget avser inte skada på tidigare levererad egendom om skadan inträffar till följd av att den försäkrade

- fullgör avtal som inte har samband med det ursprungliga leveransavtalet
- utför underhålls- eller servicearbete efter garantitidens utgång.

D.2.8.14 Arbetskador/annan försäkring

Försäkringen gäller inte för arbetskada som kan ersättas genom arbetsskadeförsäkring, social försäkring, annan gällande försäkring eller ersättningsform. Undantaget tillämpas dock inte i den mån lagenlig regressrätt föreligger mot försäkrad.

D.2.8.15 Utebliven effekt

Försäkringen gäller inte för skada genom att levererad kemisk produkt inte förhindrat, avbrutit, främjat eller i övrigt påverkat sådant beräkneligt händelseförlopp eller sådan beräknelig utveckling eller sjukdom som pågår eller skulle ha uppkommit om produkten inte använts.

D.2.8.16 Utfästelse och garanti

Försäkringen gäller inte för skadeståndsskyldighet som grundas på garanti eller utfästelse om skadeståndsskyldighet inte hade förelegat utan garantin eller utfästelsen. Försäkringen gäller dock för ansvar som den försäkrade åtar sig enligt allmänna leverensbestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde.

D.2.8.17 Ingrepps- och utbyteskostnader

Om egendom skadas, och skadan inte ersätts av denna försäkring, ersätts inte heller kostnader för åtgärder föranledda av att egendomen måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp därvid måste ske i oskadad egendom.

Dock ersätts hälften av kostnaderna för ingrepp i oskadad egendom som är gemensamma för att undersöka, reparera eller byta ut såväl undantagen som ersättningsbar egendom.

Vad som anges i första och andra styckena beträffande ersättning för ingrepp gäller även för demontering, flyttning eller annan åtkomståtgärd.

D.2.8.18 Återtagande, reparation och räddningskostnad för levererad egendom med mera

Försäkringen gäller inte för kostnader i samband med reklamation, återtagande, reparation, återställande, utbyte, borttagande eller indragning av levererad egendom med mera. Försäkringen gäller inte heller för räddningskostnader eller andra kostnader till följd av att levererad egendom befaras förorsaka skada.

D.2.8.19 Rådgivande verksamhet

Försäkringen gäller inte för skada uppkommen till följd av fel eller brist i utredningar, besiktningar, beskrivningar, beräkningar, ritningar, råd eller anvisningar som lämnats i yrkesmässigt rådgivande verksamhet.

D.2.8.20 Böter, viten och straffskadestånd (punitive damages)

Försäkringen gäller inte för böter och viten eller för straffskadestånd (punitive damages) eller annan liknande ersättning med karaktär av straffskadestånd.

Försäkringen gäller inte heller för ersättningsanspråk som har sin grund i böter och viten eller straffskadestånd.

D.2.8.21 Asbest med mera

Försäkringen gäller inte för skador som direkt eller indirekt orsakats av eller har samband med asbest, formaldehyd, PCB (Polyklorerade bifenyl), EMF (Elektromagnetiska fält) eller tobak.

D.2.8.22 Krig eller upplopp

Försäkringen gäller inte för skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av står i samband med krig, oavsett krigsförklaring avgetts, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution, uppror, upplopp, nationalisering, konfiskation, rekvisition eller förstörelse av eller skadegörelse på egendom genomförd av eller på order av någon regering eller nationell eller lokal myndighet.

D.2.8.23 Läkemedel med mera

Försäkringen gäller inte för skada orsakad av

- diethylstilboesterol (DES)
- kemiska abortframkallande preparat
- läkemedel
- oxychinolin
- preventivmedel
- silikonbaserade implantat
- tobaksprodukter eller
- vacciner

D.2.8.24 HIV/AIDS

Försäkringen gäller inte för skada som orsakats av HIV eller därav föranledda sjukdomar, till exempel AIDS.

D.2.8.25 Terrorism

Försäkringen gäller inte för person- eller sakskada, som direkt eller indirekt helt eller delvis orsakats av terrorhandling⁹⁾,

- som innebär spridning eller användning av biologiska, kemiska eller radioaktiva ämnen
- som riktas mot eller drabbar evenemang som samlar eller är avsett att samla fler än 10 000 deltagare
- under försäkring för allmänt ansvar tecknad av vattenverk som försörjer fler än 10 000 abonnenter eller av ägare eller brukare av fördämning som är högre än 7,5 meter

- under försäkring för allmänt ansvar tecknad av ägare eller brukare av Centralstationen i Köpenhamn, Stockholm, Oslo och Helsingfors och för ägare eller brukare av följande flygplatser: Kastrup, Arlanda, Gardemoen, Vantaa och Keflavik.
- under försäkring för allmänt ansvar tecknad av säkerhetsföretag som utför bemanningsuppdrag.

* med terrorhandling avses handling som innebär användning och/eller bruk av våld eller maktmedel eller hot därom, som begås av individ/er eller grupp av individer; oavsett handlingen begås för egen räkning av, tillsammans med eller i samröre med någon organisation/er eller regering/ar och vars syfte/n eller skäl är politiska, religiösa, ideologiska och/eller etniska och som syftar till att sätta skräck i befolkning eller grupp av individer eller tvinga regering/ar, myndighet/er eller organisation/er att genomföra eller avstå från att genomföra viss åtgärd eller på annat sätt påverka deras agerande eller beslut.

D.2.8.26 Offshoreanläggning

Försäkringen gäller inte för ägare eller operatör av offshoreanläggning/installation.

D.2.8.27 Kemiska produkter

Försäkringen gäller inte för skada genom kemiska produkter; såvida inte tillverkning av kemiska produkter motsvarar högst 10 % av försäkrads årsomsättning. Undantaget gäller inte om försäkring meddelas på "claims made" villkor.

D.2.8.28 Blodbanker

Försäkringen gäller inte för blodbanker. Undantaget gäller inte för sjukhus, kliniker eller liknande som normalt använder blod i sin verksamhet.

D.2.8.29 Förorening

Försäkringen gäller inte för

- kostnad för efterbehandling av föroreningsskada eller avhjälpande av allvarlig miljöskada eller kostnad för räddningsåtgärd, som försäkrad enligt bestämmelser i miljöbalken 10 kapitlet eller annan lagstiftning som bygger på EU:s miljödirektiv 2004/35/EG åläggs att betala eller vidta eller, som försäkrad haft för att efterbehandla föroreningsskada eller avhjälpa allvarlig miljöskada eller:
- ersättningskrav som framställs mot försäkrad av annan som åsamkats kostnad enligt ovan.

D.2.9 ÅTGÄRDER VID SKADA

D.2.9.1 Anmälan

Då skada befaras eller har inträffat, skall den försäkrade så snart som möjligt underrätta Trygg-Hansa om det inträffade och själv vidta de åtgärder som är nödvändiga för att avvärja eller begränsa skada.

Den försäkrade skall följa de föreskrifter Trygg-Hansa lämnar med anledning av skadan. Den försäkrade skall medverka vid skadeutredningen.

Underlåtenhet att medverka kan medföra att försäkringsersättningen jämkas eller bortfaller helt. Hänsyn tas till den betydelse underlåtenheten haft för skadebedömningen.

Trygg-Hansa skall alltid beredas tillfälle att utföra besiktning.

D.2.9.2 Bevakning av regressrätt

När ersättningsskyldighet åligger eller kan antas komma att åligga tredje man, skall den försäkrade vidta erforderliga åtgärder för bevarande av Trygg-Hansas oinskränkta regressrätt. Underlåtenhet att bevaka regressrätt kan medföra att försäkringsersättningen jämkas eller bortfaller helt.

D.2.9.3 Skiljedomsförfarande eller rättegång

Föranleder skadan skiljedomsförfarande eller rättegång, åligger det den försäkrade att utan uppskov underrätta Trygg-Hansa om detta. Trygg-Hansa har rätt att utse rättegångsombud. Sedan dom meddelats skall den omedelbart tillställas Trygg-Hansa. Trygg-Hansa har rätt att avgöra om domen skall överklagas.

Om den försäkrade inte iakttar vad som sagts, kan domen inte återopas som grund för fastställande av Trygg-Hansas ersättningsskyldighet.

D.3 Oljeskada på annans egendom (ingår i Ansvarsförsäkring för verksamheten)

Försäkringen gäller för skadeståndsskyldighet som kan åläggas försäkrad på grund av oljeskada på hyrd, lånad eller nyttjad egendom genom utströmning av brandfarlig vätska (till exempel olja) från försäkrat fordon, eller cistern ägd eller disponerad av försäkringstagaren.

För ME-, SÅ- och SE*-medlem gäller vid skada upp till 1 prisbasbelopp försäkringen även om skadeståndsskyldighet inte föreligger.

Med cistern menas i denna bestämmelse behållare med volym av högst 10 000 l, belägen utomhus ovan jord utan anslutning till oljepanna eller liknande. Med brandfarlig vätska menas brandfarlig vätska enligt Förordning (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor.

D.3.1 FÖRSÄKRINGSBELOPP

Se D.2.4.3

D.3.2 SJÄLVRISK

Se D.2.5

* För SE gäller det fkl 122,123,126,128 & 129, se fordonsklassindelning A.3.

D.3.3 UNDANTAG

Försäkringen gäller inte för

- a) skada på cistern eller rörsystem
- b) utrunnen brandfarlig vätska
- c) skada till följd av normalt och beräkneligt spill
- d) skada i den mån ersättning kan lämnas genom brand-, vatten- eller cisternförsäkring eller enligt trafikskadelagen.

D.3.4 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

Föreskrifter från myndighet, som har för avsikt att förebygga eller begränsa skada, skall följas.

Om säkerhetsföreskriften inte följs

Ersättningen kan minskas eller helt utebli. Regler om nedsättning av ersättningen finns i G.4.4 Brott mot säkerhetsföreskrifter.

D.4 Ansvarsförsäkring vid entreprenad (Ingår i Ansvarsförsäkring för verksamheten)

Gäller inte för mobilkran eller skogsmaskin.

Med tillämpning av D.2 Ansvarsförsäkring för verksamheten gäller försäkringen med följande kompletteringar och ändringar.

D.4.1 FÖRSÄKRINGSBELOPP

Se D.2.4

D.4.2 SJÄLVRISK

Se D.2.5

D.4.3 FÖRSÄKRINGENS OMFATTNING

Trygg-Hansas åtagande

Med komplettering av D.2.6 (Försäkringens omfattning), omfattar försäkringen skadeståndsskyldighet som den försäkrade kan bli ansvarig för i egenskap av entreprenör

- enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler (produktansvar och ansvar för miljöskada inkluderat),
- som följer av byggarbetsplatsmiljösamordningsansvaret för utförande av byggnads- eller anläggningsarbete enligt 3 kap 6 § arbetsmiljölagen (1977:1160) och som den försäkrade enligt avtal övertagit från byggherren.

Anmärkning: Med miljöskada i detta villkor avses såväl person- och sakskada som ren förmögenhetsskada enligt miljöbalken (1998:808) eller andra grannelagsrättsliga regler.

Markarbete

Vid skada genom markarbeten tillämpas inte undantagen D.2.8.3 (Ansvar för byggherre och entreprenör) och D.2.8.6 (Miljöskada). Vid skada som består i eller är en följd av förändring av grundvattennivån gäller försäkringen dock endast om följande förutsättningar är uppfyllda:

- att skadan plötsligt och oförutsett inträffar inom två år efter utförandet av markarbetet
- att nödvändiga undersökningar utförts för att före markarbetets genomförande fastställa grundvattennivån
- att under markarbetets gång grundvattennivåns förändringar följts samt nödvändiga åtgärder för att förebygga skada vidtagits.

Anmärkning: Med markarbete i detta villkor avses allt sprängningsarbete samt i övrigt arbete i mark eller grund, såsom schaktning, pålning, packning och spontning.

Egen regi

Vid skada genom markarbete tillämpas undantagen i D.2.8.3 (Ansvar för byggherre och entreprenör) och D.2.8.6 (Miljöskada) om försäkringstagaren utför arbeten i egen regi.

Annan skada

Vid annan skada än skada genom markarbeten upphävs undantagen D.8.3 (Ansvar för byggherre och entreprenör) och D.2.8.6 (Miljöskada), om skadan beror på att fel tillfälligt begås av den försäkrade i egenskap av entreprenör vid utförande av arbetena.

Ren förmögenhetsskada

Försäkringen omfattar även skadeståndsskyldighet för ren förmögenhetsskada för vilken den försäkrade kan bli ansvarig

- enligt miljöbalken eller andra grannelagsrättsliga regler om skadan uppkommer plötsligt och oförutsett eller beror på att fel tillfälligt begås av den försäkrade i egenskap av entreprenör.
- enligt ABS (Allmänna bestämmelser för Småhusentreprenad där enskild konsument är beställare) och konsumenttjänstlagen (1985:716). Försäkringen gäller dock inte för kostnad som är en följd av försening i leverans.

Anmärkning: Med ren förmögenhetsskada förstås ekonomisk skada som uppkommer utan samband med att någon lider person- eller sakskada.

D.4.4 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

Med säkerhetsföreskrift avses i 4 kap 6 § 2 st försäkringsavtalslagen (2005:104) en föreskrift om vissa bestämda handlingssätt eller anordningar som är ägnade att förebygga eller begränsa skada eller om vissa bestämda kvalifikationer hos den försäkrade eller dennes anställda eller andra medhjälpare.

Vilka som ska följa säkerhetsföreskrifterna

Den försäkrade svarar gentemot Trygg-Hansa för att säkerhetsföreskrifterna följs av

- den försäkrades företagsledning
- övriga anställda hos den försäkrade
- entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade
- annan som har att tillse att föreskriften följs.

Säkerhetsföreskrifter vid markarbete

Markarbeten skall anpassas till förhållandena på arbetsplatsen samt till byggnader, anläggningar och annan egendom i grannskapet. Härvid skall av myndighet utfärdade bestämmelser och anvisningar, bl a Polistillstånd, Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter, Boverkets Byggregler, Svensk Standard SS 460 48 60 (Vibrationer och stöt - Syneförrättning – Arbetsmetod för besiktning av byggnader och anläggningar i samband med vibrationsalstrande verksamhet), SS 460 48 66 (Vibrationer och stöt - Riktvärden för sprängningsinducerade vibrationer i byggnader), SS 02 52 10 (Vibrationer och stöt - Sprängningsinducerade luftstöt vågor – Riktvärden för byggnader) iakttagas.

Föreligger risk för skador genom markskakning, exempelvis vid sprängning, pålning, spottning, packning eller schaktning i tjälad mark, skall vibrationsmätning utföras. Vibrationsmätningsprotokoll skall därvid upprättas.

Vid sprängning skall sprängjournal föras över varje salva. I sprängjournalen skall utöver tidpunkt för sprängning antecknas tekniska data om sprängningen, såsom uppgifter om laddningsmängder, antal borrhål, sprängkapselintervall och tändföljd.

Innan markarbeten påbörjas skall besiktning (syneförrättning) ske av den egendom i grannskapet som enligt erfarenhet löper risk att skadas. Härvid skall även provtryckning av skorstensstock utföras av behörig person. Efter markarbetenas avslutande skall egendomen utan dröjsmål efterbesiktigas.

D.4.4.1 Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts

Eftersätts kraven på besiktning, gäller försäkringen endast om försäkringstagaren genom tillförlitlig utredning kan bevisa att skadan uppkommit som en följd av markarbetet.

Enligt 8 kap 12 § försäkringsavtalslagen (2005:104), är försäkringsbolaget fritt från ansvar när en säkerhetsföreskrift inte följts om inte åsidosättandet kan antas saknat betydelse för

skadan. Kan den försäkrade göra antagligt att skadan delvis skulle ha inträffat oavsett om säkerhetsföreskriften följts lämnas ersättning i denna del.

D.5 ME-plus

ME-plus ingår om detta anges på försäkringsbrevet.

Med ändring av D.2.1.1 punkt 2 gäller ansvarsförsäkringen även övrig entreprenadverksamhet och utan begränsning av entreprenadsumman/hyra för försäkringstagarens arbete.

D.5.1 EGENDOMSFÖRSÄKRING

D.5.1.1 Vem försäkringen gäller för

D.5.1.1.1 Försäkringstagaren

Försäkringen gäller för försäkringstagaren.

D.5.1.1.2 Annan än försäkringstagaren

Försäkringen gäller dessutom ifråga om

arbeten även för

- försäkringstagarens beställare, om denne är *byggherre*
- försäkringstagarens underentreprenör/underleverantör

hjälpmedel även för

- försäkringstagarens beställare om denne är *byggherre*
- ägare till *hjälpmedel* som försäkringstagaren leasar, hyr eller lånar

övrig försäkrad egendom för både försäkringstagaren och ägaren, om försäkrad egendom

- tillhör kund
- är mottagen i kommission
- köpts enligt avbetalningskontrakt
- disponeras enligt leasingkontrakt, hyrts eller lånats
- *arbetstaga*res egendom

i den mån ägaren inte har rätt till skadeersättning genom egen försäkring och under förutsättning försäkringstagaren

- enligt lag eller skriftligt avtal är skyldig att ersätta skada eller

- i skriftligt avtal med ägaren åtagit sig att försäkra egendomen.

Försäkringen gäller således inte för den försäkrades sidoentreprenör/sidoleverantör eller konsortiepartner.

D.5.1.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffat under försäkringstiden om försäkringen varit i kraft, med de begränsningar som anges under D.5.1.2.1 med underpunkter .

D.5.1.2.1 Arbeten som utförs på entreprenad

D.5.1.2.1.1 Entreprenadtid

För *arbeten* som utförs på entreprenad gäller försäkringen till dess *arbeten* eller del därav avlämnats eller övertagits.

Vid skada som orsakats av att *arbeten* helt eller delvis tagits i bruk före avlämnande eller övertagande gäller att försäkringen inte omfattar skada i den mån skadan kan ersättas genom annan gällande försäkring.

D.5.1.2.1.2. Garantitid

Försäkringen gäller dessutom efter avlämnande eller övertagande i högst

- sex år från garantitidens början för skada som uppkommer vid avhjälpande av fel i arbetsprestation
- fem år från garantitidens början för skada som beror på fel i arbetsprestation och som upptäcks under garantitiden
- tre år från garantitidens början för skada som uppkommer vid avhjälpande av fel i material
- två år från garantitidens början för skada som beror på fel i material och som upptäcks under garantitiden

dock endast under förutsättning att den försäkrade enligt avtal är skyldig att ersätta skadan.

D.5.1.2.1.3 Efter garantitid

Försäkringen gäller, om försäkringen är i kraft, dessutom för skada på *arbeten* som upptäcks under försäkringstiden till den del den försäkrade ansvarar härför på grund av att felet är väsentligt och har sin grund i vårdslöshet. Försäkringen gäller under inga omständigheter för skada som upptäcks senare än tio år från det att entreprenaden avlämnats.

D.5.1.2.2 Arbeten i egen regi

För *arbeten* som utförs för försäkringstagarens egen räkning (för eget bruk eller för försäljning) gäller försäkringen till dess arbeten tagits i bruk, dock längst tre månader från den tidpunkt då de kunnat tas i bruk.

D.5.1.3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom Norden.

D.5.1.3.1 Arbeten och Hjälpmedel

Försäkringen för *arbeten* och *hjälpmedel* gäller

- på *arbetsområde*
- på upplagsplats eller i lokal som används för förvaring, användning eller åtgärd
- i transportmedel samt vid lastning och lossning i och ur transportmedel

D.5.1.3.2 Ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser samt arbetstagares egendom

- på arbetsområde
- i transportmedel samt vid lastning och lossning i och ur transportmedel

D.5.1.4 Försäkrat intresse

Försäkringen avser endast sådan skada som består i att försäkrad egendoms värde minskas eller går förlorat.

D.5.1.4.1 Försäkrad egendom och Försäkringsbelopp

D.5.1.4.1.1 Försäkrad egendom

Försäkringen omfattar *arbeten* och *hjälpmedel*

Undantagen egendom

Försäkringen gäller inte för

- *arbeten* som utförs i *konsortium*
- *arbeten* – med värde i färdigt skick över 25 prisbasbelopp – avseende
 - petrokemisk industri, kärnkraftverk
 - bro, viadukt, bergrum, tunnel
 - dammbyggnad, vattenkraftstation, hamnanläggning
 - anläggning under, i eller ovanför vattendrag, sjö eller hav.
- *hjälpmedel* av typ
 - trafikförsäkringspliktiga fordon och släpfordon till dessa
 - motorfordon, traktorer, terrängfordon och truckar

- motorredskap vikt över 2000 kg
- motorredskap vikt under 2000 kg, men där den väsentliga funktionen består i persontransport eller godsfröflyttning
- gräv-, schakt-, väg- och pålningsmaskiner, dumprar, asfaltverk
- mobillkranar, tornsvängkranar:
- kassuner och pontoner - med värde över 10 prisbasbelopp
- skepp och båtar

Försäkringen omfattar inte *hjälpmedel* när de används vid följande typer av *arbeten*

- bro, viadukt, bergtunnel, tunnel
- dammbyggnad, vattenkraftstation, hamnanläggning
- anläggning under, i eller ovanför vattendrag, sjö eller hav, vars värde i färdigt skick överstiger 25 prisbasbelopp, enligt ovan.

D.5.1.4.1.2 Försäkringsbelopp/Högsta ersättning

Försäkringen gäller med försäkringsbeloppen (högsta ersättning) 60 prisbasbelopp för arbeten och 6 prisbasbelopp för hjälpmedel.

För samtliga skador, enligt D.5.1.2.1.2 Garanttid och D.5.1.2.1.3 Efter Garanttid, som upptäcks under ett och samma försäkringsår, är ersättningen begränsad till det dubbla försäkringsbeloppet. För samtliga skador på *arbeten* som avlämnats eller övertagits före det att försäkringen varit i kraft är ersättningen begränsad till det dubbla försäkringsbeloppet.

Egendom i transportmedel

Ersättning för skada på egendom i transportmedel samt vid lastning och lossning i och ur transportmedel är begränsad till högst 10 prisbasbelopp. Högsta ersättning vid stöld ur transportmedel är 5 prisbasbelopp.

Låsändring

Ersättning lämnas med högst 2 prisbasbelopp för låsändringar i samtliga lokaler som skäligen är påkallade till följd av att nyckel eller kod till försäkringstagarens utförda *arbeten* eller disponerade lokaler - och som förvarats hos försäkringstagaren - stulits i samband med inbrott i lokal eller inhägnat område som uppfyller för försäkringen gällande krav på inbrottskydd enligt D.5.3.3, genom inbrott i bostad eller förlorats genom rån. Detta gäller dock endast lås i ingångsdörrar till bostäder och andra lokaler.

Anmärkning: Med inbrott avses att någon olovligen med våld brutit sig in i lokal eller bostad.

Skadegörelse

Vid skada genom skadegörelse utan samband med inbrott är sammanlagd ersättningsskyldighet för skador inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret för

- egendomsskador och därav föranledda skador som omfattas av Avbrotts-, Hyresförlust- och Extrakostnadsförsäkring samt
- röjningskostnad enligt D.5.2.3

vid varje skadetillfälle begränsad till högst 300 prisbasbelopp gemensamt för samtliga berörda försäkringar och försäkringstagare i Trygg-Hansa. Ersättningar fördelas i förhållande till respektive skadebelopp.

Åtkomstkostnad för entreprenör

Åtkomstkostnad för entreprenör ingår intill 5 prisbasbelopp. För samtliga åtkomstkostnader som uppkommer under ett försäkringsår är ersättningen begränsad till det dubbla försäkringsbeloppet.

Ras, jordskalv, vulkanutbrott, dammgenombrott

Sammanlagd ersättningsskyldighet för skador inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret är för

- egendomsskador och därav föranledda skador som omfattas av Avbrotts-, Hyresförlust- och Extrakostnadsförsäkring samt
- röjningskostnad enligt D.5.2.3

vid varje skadetillfälle begränsad till högst 150 prisbasbelopp gemensamt för samtliga berörda försäkringar och försäkringstagare i Trygg-Hansa. Ersättningar fördelas i förhållande till respektive skadebelopp.

D.5.1.5 Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från det sammanlagda ersättningsbara skadebeloppet, räknat enligt D.5.4. Skadevärderingsregler och D.5.2.3 Räddnings- och röjningskostnad, ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

Självrisken är 10 % av prisbasbeloppet.

Särskilda självrisiker

Självrisken är dock alltid lägst 0,5 prisbasbelopp

- vid skada efter garantitid enligt D.5.1.2.1.3.

Självrisken är dock alltid lägst 0,3 prisbasbelopp

- vid stöld ur transportmedel då transportmedlet inte har larm. Självrisken vid stöld ur transportmedel kan sänkas till 0,2 prisbasbelopp då transportmedlet är försett med larm. Se dock D.5.3 beträffande påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts.

Självriskens är 10 % av skadebeloppet, dock lägst 0,5 prisbasbelopp och högst 2 prisbasbelopp, vid skada som orsakats av:

- byggtork eller flyttbar uppvärmningsanordning
- motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap eller terrängfordon) som uppställts i fabrikslokal, lagerlokal eller upplag.

D.5.1.6 Försäkrade skadehändelser

Egendomsförsäkringen omfattar nedan angivna skadehändelser.

Allmänna undantag/Ersättningsbegränsningar

Grov vårdslöshet och uppsåt

Trygg-Hansa är inte ansvarigt gentemot försäkrad för skada som denne orsakat genom grov vårdslöshet eller till någon del orsakat med uppsåt.

Krig

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med krig, oavsett krigsförklaring avgetts, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution, uppror eller upplopp, nationalisering, konfiskation, rekvirition eller förstörelse av eller skadegörelse på egendom genomförd av eller på order av någon regering eller nationell eller lokal myndighet.

Terrorism

Egendomsskador och därav föranledda följdskador som omfattas av försäkringen och som orsakats av *terrorism* ersätts upp till i försäkringsavtalet angivna försäkringsbeloppsbegränsningarna. I inget fall utgår dock ersättning på grund av sådan skadehändelse med högre belopp än 300 MSEK.

Skulle flera försäkringar och försäkringstagare i Trygg-Hansa drabbas vid samma skadetillfälle är den sammanlagda ersättningen vid varje skadetillfälle dock begränsad till högst 600 MSEK för samtliga berörda försäkringar och försäkringstagare i Trygg-Hansa och ersättningen fördelas i förhållande till respektive skadebelopp.

Terroristhandling genom biologiska eller kemiska ämnen

Försäkringen omfattar inte egendomsskada och därav föranledda följdskador som orsakas av *terrorism* och vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt har samband med spridning eller användning av biologiska eller kemiska ämnen.

Atomkärn process

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning har samband med atomkärnprocess, t ex kärnklyvning, kärnsammansmältning eller radioaktivt sönderfall.

Dammgenombrott

Med ändring av vad som anges i försäkringsvillkoren angående försäkrad egendom, försäkrade skadehändelser eller i övrigt angående försäkringens omfattning eller giltighet gäller försäkringen inte i något fall för skada, förlust, anspråk eller krav vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med brott i damm. Med dammgenombrott menas att damm brister.

Med damm avses i detta sammanhang naturlig eller konstruerad uppdämning av vatten. Undantaget avser endast regleringsdamm och damm för el- eller energiproduktion.

Dataundantag för Egendoms- och Avbrottsförsäkring

Försäkringen omfattar inte skada som består i förlust eller förändring av datainformation och heller inte kostnad eller förlust till följd av sådan händelse. Försäkringen gäller dock om försäkringstagaren kan visa att kostnaden eller förlusten är en direkt följd av ersättningsbar fysisk skada på annan egendom.

Leverantörsgaranti

Försäkringen omfattar inte skada

- som entreprenör, leverantör eller annan enligt åtagande i avtal eller i köprättslig lagstiftning är skyldig att ersätta
- på försäkrad egendom som köpts utan sådan garanti som gängse tillämpas vid försäljning eller leverans inom branschen eller av den försäkrade om skadan skulle ha omfattats av sådan gängse garanti
- då den försäkrade är tillverkare eller försäljare av den försäkrade egendomen om skadan skulle ha omfattats av sådan garanti som gängse tillämpas vid försäljning eller leverans inom branschen eller av den försäkrade.

Ingrepps- och utbyteskostnader

Om egendom skadas och skadan inte ersätts av denna försäkring, ersätts - inte heller kostnader för åtgärder föranledda av att egendomen måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp därvid måste ske i oskadad egendom. Dock ersätts hälften av kostnaderna för ingrepp i oskadad egendom som är gemensamma för att undersöka, reparera eller byta ut såväl undantagen som ersättningsbar egendom. Vad som anges beträffande kostnader för ingrepp avser även kostnader för demontering, flyttning eller annan åtkomståtgärd.

D.5.2 Allriskförsäkring och Åtkomstförsäkring för Entreprenör

Försäkringen gäller för oförutsedd fysisk skada på försäkrad egendom.

Låsändring

Försäkringen ersätter även kostnad för låsändringar enligt D.5.1.4.1.2 Försäkringsbelopp/Högsta ersättning.

Stöld och inbrott

Ersättning för stöld och inbrott lämnas endast om stöldtillfället kan preciseras. Se dock D.5.3.3 beträffande krav på åtgärder för att förhindra stöld och påföljd när föreskrift inte följts.

Rånförsäkring

Vid rån gäller försäkringen endast vid arbetstagares tjänsteutövning.

Åtkomstförsäkring

Med komplettering av bestämmelsen i D.5.2.1 avseende "Fel" gäller följande:

Vid ersättningsbar skada på *arbeten* på *arbetsområde* då skadan beror på fel i material eller felaktigt utförd arbetsprestation eller felaktiga beräkningar, ritningar, beskrivningar, råd eller anvisningar gäller försäkringen även för:

- kostnad för lokalisering och friläggning av felaktigheten
 - återställandekostnad
- om detta erfordras för att avhjälpa skadan.

Högsta ersättning

Åtkomstkostnad för entreprenör ingår intill 5 prisbasbelopp. För samtliga åtkomstkostnader som uppkommer under ett försäkringsår är ersättningen begränsad till det dubbla försäkringsbeloppet.

Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada som framträtt senare än två år från garantitidens början
- kostnader att avhjälpa själva felet.

D.5.2.1 Undantag

Risktagande

Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade framkallat uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet. Detsamma gäller om den försäkrade annars måste antas ha handlat eller underlåtit att handla i medvetande om att detta innebar betydande risk för att skadan skulle inträffa.

Ersättning lämnas dock om den försäkrade kan visa att denne inte varit medveten om eller borde ha varit medveten om skaderisken. Med den försäkrade likställs den försäkrades anställda i ledande ställning inom företaget eller på platsen.

Bedrägeri

Försäkringen gäller inte för skada genom bedrägeri, förskingring eller andra förmögenhetsbrott enligt brottsbalken kap 9 och 10.

Fel

Försäkringen gäller inte för

- kostnad att åtgärda fel i material eller i utförd arbetsprestation och inte heller för skada på *arbeten* som orsakats av sådant fel
- kostnad för att åtgärda *arbeten* som är felaktiga på grund av ofullständiga eller felaktiga beräkningar, ritningar, beskrivningar, råd eller anvisningar och inte heller för skada på *arbeten* som orsakats av sådan felaktighet.

Undantaget avser dock endast sådana kostnader som skulle ha uppkommit om felaktigheten hade åtgärdats omedelbart före skadans uppkomst.

Skada på

Försäkringen gäller inte för skada på

- begagnad egendom ingående i sådana arbeten som utgör *montageverksamhet*
Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan påvisa att skadan inte till någon del orsakats av bristfällighet eller felaktighet i den begagnade egendomen.
- förbrukningsmaterial ingående i *hjälpmedel*, t ex drivmedel, däck och slangar, filter, linor, packningar, remmar och kedjor, larvband, transportband.

Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan påvisa att skadan har uppkommit genom plötslig och oförutsedd yttre orsak och skadan skulle ha uppkommit även om egendomen ej varit i drift.

Skadan värderas till högst egendomens *tekniska värde*.

Skada som består i

Försäkringen gäller inte för skada som består i

- förlust av *datainformation* till följd av fel eller brist hos *datamedia*, felhantering, felprogrammering eller liknande
- gradvis förändring eller annan långtidspåverkan

- förslitning, utmattning, förbrukning, svinn, diffusion, beläggning, avsättning eller fortgående sprickbildning
- erosion, *kavitation* eller *korrosion*.

Försäkringen gäller inte heller för skada på *hjälpmedel* som består i

- sönderfrysning av förbränningsmotor eller till densamma hörande kylsystem.
- att borrarutrustning går förlorad under marknivå

Skada av annan art

Försäkringen gäller inte för skada

- som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller kan avhjälpas genom normal service eller justering.

D.5.2.2 Självrisk

Självrisken är densamma som tillämpas enligt D.5.1.5 Självrisk.

D.5.2.3 Räddnings- och Röjningskostnad

Räddningskostnad

I samband med skada som omfattas av försäkringen lämnas ersättning för kostnad för sådan åtgärd som det åligger försäkrad att vidtaga enligt följande:

Om skada inträffat eller kan befaras inträffa omedelbart, skall den försäkrade efter förmåga tillse att skadan begränsas eller avvärs och att eventuell rätt till ersättning från tredje man bevaras. Om Trygg-Hansa meddelar särskilda anvisningar för detta skall den försäkrade följa dessa.

Om annan än den försäkrade, på grund av avtal med denne, råder över möjlighet att vidta räddningsåtgärd enligt första stycket, ansvarar den försäkrade för att avtalsparten vidtar åtgärden.

Kostnad för räddningsåtgärd enligt ovan ersätts endast om och i den utsträckning som anges i övriga villkorsbestämmelser.

Den försäkrade är skyldig att på egen bekostnad återta, reparera, återställa, byta ut, ta bort eller dra in levererad produkt samt följa de föreskrifter som Trygg-Hansa meddelar för att begränsa serieskada, oavsett kostnaderna härför.

Ersättning lämnas även för egendomsskada genom att försäkrad egendom skadas, förkommer eller stjäls i samband med skäligen räddningsåtgärd. Räddningskostnad som understiger självrisken ersätts inte.

Undantag

Försäkringen ersätter inte kostnad

- i den mån rätt till ersättning föreligger enligt lag eller särskild författning eller på grund av annan försäkring, garanti eller annat avtal
- för påfyllning av släckmedel efter räddningsåtgärd när
 - premiereduktion lämnats för att släckanläggning finns
 - släckanläggning är ett krav för försäkringens giltighet.

Högsta ersättning

Den sammanlagda ersättningen för räddningskostnad och skada begränsas till dubbla försäkringsbeloppet för respektive egendomsslag.

Röjningskostnad

I samband med skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för röjningskostnad (rivning, röjning, sanering, borttransport, destruktion samt deponering). Ersättning lämnas endast för röjningskostnad avseende försäkrad egendom och endast för kostnad som uppkommer inom ett år från skadetillfället. Röjningskostnad som understiger självrisken ersätts inte.

Högsta ersättning

Trygg-Hansas åtagande att betala röjningskostnader är, om inte annat avtalats, vid varje skada begränsat enligt nedan.

Den sammanlagda ersättningen för röjningskostnader och egendomsskada som drabbat försäkrad inom en fastighet, med undantag för skada på luft, mark, vattentäkt, sjö eller vattenområde eller på grundvatten är begränsad till det sammanlagda försäkringsbeloppet utökat med 10 %. Denna utökning är dock begränsad till 50 prisbasbelopp. Detta gäller oavsett om egendomen är försäkrad enligt flera försäkringar i Trygg-Hansa.

Ersättning för röjningskostnader vid förorening av eller annan inverkan på luft, mark, vattentäkt, sjö eller vattenområde eller på grundvatten är begränsad till 10 prisbasbelopp.

Den sammanlagda ersättningen för skada och röjningskostnad, vad avser *hjälpmedel*, är begränsad till det sammanlagda värdet av skadade *hjälpmedel* utökat med 10 %.

Vid fullvärdesförsäkring för *byggnad* beräknas ersättningsbegränsningen enligt första stycket ovan på det av Trygg-Hansa premiegrundande kalkylbeloppet. Vid annan beloppslös försäkring är röjningskostnaden begränsad till 50 prisbasbelopp.

Vid skada enligt skadehändelse där högsta ersättning anges är dock den sammanlagda ersättningen för röjningskostnader och egendomsskada begränsad till under respektive villkorpunkt eller i försäkringsbrevet angiven högsta ersättning.

Vid *förstarisikförsäkring* begränsas den sammanlagda ersättningen för röjningskostnad och skada till försäkringsbeloppet.

D.5.3 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

Definition

Med säkerhetsföreskrift avses i 4 kap 6 § 2 st. försäkringsavtalslagen (2005:104), en föreskrift om vissa bestämda handlingssätt eller anordningar som är ägnade att förebygga eller begränsa skada eller om vissa bestämda kvalifikationer hos den försäkrade eller dennes anställda eller andra medhjälpare.

Allmänna säkerhetsföreskrifter

För försäkringen gäller föreskrift som meddelats i lag, av myndighet, tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande. Det finns exempelvis föreskrifter för elsäkerhet, explosiva och brandfarliga varor, kemiska produkter och miljöskydd. Föreskrifterna kan även gälla anvisningar om service och underhåll.

Särskilda säkerhetsföreskrifter

Utöver ovan angivna allmänna säkerhetsföreskrifter gäller särskilda säkerhetsföreskrifter. Sådana säkerhetsföreskrifter kan förekomma under respektive villkorspunkt eller i övrigt framgå av försäkringsavtalet, exempelvis av besiktningsprotokoll till vilket försäkringsbrevet hänvisar.

Vilka som ska följa säkerhetsföreskrifterna

Den försäkrade svarar gentemot Trygg-Hansa för att säkerhetsföreskrifterna följs av:

- den försäkrades företagsledning
- övriga anställda hos den försäkrade
- entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade
- annan som har att tillse att föreskriften följs.

Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts

Huvudregel

Enligt 8 kap 12 § försäkringsavtalslagen (2005:104), är försäkringsbolaget fritt från ansvar när en föreskrift inte följts, om inte åsidosättandet kan antas saknat betydelse för skadan. Kan den försäkrade göra antagligt att skadan delvis skulle ha inträffat oavsett om säkerhetsföreskriften följts lämnas ersättning i denna del.

Allmänna säkerhetsföreskrifter

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att, när åsidosättandet haft betydelse för skadan, ändå betala viss ersättning då allmänna säkerhetsföreskrifter inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln ersätts ändå men med avdrag med 20 %, dock lägst 0,5 prisbasbelopp och högst 10 prisbasbelopp.

Särskilda säkerhetsföreskrifter

För de särskilda säkerhetsföreskrifterna gäller huvudregeln om inte annat framgår under respektive säkerhetsföreskrift.

D.5.3.1 Säkerhetsföreskrifter avseende brand**Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts enligt D.5.3.1.1 och D.5.3.1.2**

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att när åsidosättandet haft betydelse för skadan ändå betala viss ersättning då säkerhetsföreskrifterna i D.5.3.1.1 Brandfarliga heta arbeten eller D.5.3.1.2 Utomhus förvaring - brännbart material inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln ersätts ändå men med ett avdrag med 30 %, dock lägst 1 och högst 10 prisbasbelopp.

D.5.3.1.1 Brandfarliga heta arbeten

Säkerhetsregler för Heta Arbeten utarbetade av försäkringsbolagen och Svenska Brandförsvarsförbundet (SBF). Reglerna gäller för tillfällig arbetsplats där Heta Arbeten utförs och fara för brand kan föreligga.

Allmänt

HETA ARBETEN: Med heta arbeten avses svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

BRANDSKYDDANSVARIG: Den som avser att bedriva heta arbeten på tillfällig arbetsplats (t ex ägare eller brukare av fastighet eller total- /generalentreprenör) ska skriftligen utse en tillståndsansvarig, som ska bedöma om arbetena medför fara för brand.

Om fara för brand bedöms föreligga, ska den brandskyddsansvarige

- utfärda tillstånd för arbetena på Svenska Brandskyddsförbundets (SBFs) blankett "Tillstånd/Kontrollista" för heta arbeten eller motsvarande, som ska vara fullständigt ifyllt
- under arbetenas utförande förvissa sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den tillståndsansvarige får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom skriftligen medgivit detta. Den tillståndsansvarige får inte utföra de heta arbetena.

Säkerhetsregler

Säkerhetsregel nr 1 – BEHÖRIGHET: Den som ska utföra brandfarliga heta arbeten ska ha behörighet och erfarenhet av brandskydd. Detsamma gäller den som ska vara brandvakt. Behörighetsutbildningen ska vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och SBFs utbildningskommitté för heta arbeten.

Den som är utsedd att regelbundet vara tillståndsansvarig ska ha motsvarande utbildning och erfarenhet.

Säkerhetsregel nr 2 – BRANDVAKT: Brandvakt ska utses och finnas på arbetsplatsen - även under arbetsrast - under den tid som de heta arbetena utförs och under den efterbevakningstid - minst en timme – eller annan tid som den tillståndsansvarige angett i Tillståndet. Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för brand upphört. Brandvakt krävs inte när den tillståndsansvarige bedömer att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt.

Säkerhetsregel nr 3 – BRANDFARLIG VARA: För arbete i utrymme som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara ska tillstånd inhämtas av kommunens brand- eller räddningschef.

Säkerhetsregel nr 4 – STÄDNING OCH VATTNING: Arbetsplatsen ska vara städad och vid behov vattnad.

Säkerhetsregel nr 5 – BRÄNNBART MATERIAL: Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen ska flyttas bort, skyddas eller avskärmas genom övertäckning.

Säkerhetsregel nr 6 – DOLDA BRÄNNBARA BYGGNADSDELAR: Värmeledande konstruktioner och dolda byggnadsdelar ska undersökas med hänsyn till brandfaran samt vid konstaterad brandfara skyddas samt kunna göras åtkomliga för omedelbar släckinstas.

Säkerhetsregel nr 7 – OTÄTHETER: Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen ska vara tätade och även kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

Säkerhetsregel nr 8 – SLÄCKUTRUSTNING: Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning ska finnas tillgänglig för omedelbar släckinstas. Här avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A233BC (minst 6 kg).

Vid takläggning krävs: Slang med vatten och två certifierade handbrandsläckare med minst effektivitetsklass 34A233BC (minst 6 kg) samt brytverktyg (t ex pikyxa) och handstrålkastare. När förutsättning för släckning med vatten saknas, t ex vid risk för frysning eller vid lågt vattentryck, ska utrustningen kompletteras med ytterligare en certifierade handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A233BC (minst 6 kg).

Säkerhetsregel nr 9 – SVETSUTRUSTNING: Svetsutrustning ska vara felfri. Acetylenflaska ska vara försedd med bakslagsskydd. Svetsbrännare ska vara försedd med backventil för bränngas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel ska finnas.

Säkerhetsregel nr 10 – LARMNING: Räddningstjänsten/brandkåren ska kunna larmas omedelbart. Fungerande mobiltelefon ska finnas tillgänglig om inte stationär telefon finns inom räckhåll. Den som uppdras att larma ska känna till arbetsplatsens adress.

Säkerhetsregel nr 11 – TORKNING OCH UPPVÄRMNING: Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning av gas ska lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

Säkerhetsregel nr 12 – TORKNING AV UNDERLAG OCH APPLICERING AV TÄTSKIKT: Vid torkning av underlag och applicering av tätskikt får material uppvärmas till högst 300 grader C.

Säkerhetsregel nr 13 – SMÄLTNING AV ASFALT: Vid smältning av asfalt ska utrustningen uppställas, hanteras och tillses enligt SBFs "Säkerhetsregler för smältning av asfalt vid arbeten på tak och balkonger".

D.5.3.1.2 Utomhusförvaring – brännbart material

På annan tid än under normal arbetstid eller öppethållande får inte emballage, avfall eller annat brännbart material förvaras på öppen, olåstlastkaj eller på plats utomhus, t ex öppen olåst container, inom 6 meter från byggnad eller skärmtak.

Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts enligt D.5.3.1.3 – D.5.3.1.8

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att när åsidosättandet haft betydelse för skadan ändå betala viss ersättning då säkerhetsföreskrifterna D.5.3.1.3 - D.5.3.1.8 inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln ersätts ändå men med ett adrag med 20 %, dock lägst 1 och högst 10 prisbasbelopp.

D.5.3.1.3 Brandsläckning och larm

Brandsläckningsredskap och larmanordningar ska finnas i den utsträckning som anges av Trygg-Hansa.

D.5.3.1.4 Branddörr och sektionering

Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering ska vara stängd eller vara uppställd med anordning som stänger dörren och sektioneringen vid rökutveckling.

D.5.3.1.5 Tobaksrökning

Om Trygg-Hansa medgett detta får rökning ske på särskild härför anvisad plats.

På övriga platser får rökning inte ske. Plats eller område där rökning inte får ske ska markeras tydligt.

D.5.3.1.6 Uppvärmningsanordningar

Flyttbara uppvärmningsanordningar får inte användas inom brand- eller - explosionsfarliga utrymmen.

Byggtork får användas för uppvärmning av byggnad endast i samband med byggnads- och anläggningsarbeten.

D.5.3.1.7 Förbränningsmotordrivet fordon

Förbränningsmotordrivet fordon får inte utan medgivande av Trygg-Hansa garageras/ställas upp inom fabriktions- eller lagerlokal eller upplag. På förbränningsmotordrivna fordon, som inte tillhör verksamheten, får reparationer eller service ej utföras inom försäkringslokal. Föreskriften gäller inte om den normala verksamheten i försäkringslokalen är reparationer/ service av motordrivna fordon.

Förbränningsmotordrivna fordon, till exempel truck, lastmaskin, traktor, motorredskap, terrängmotorfordon etc. får i för arbetet erforderlig omfattning införas eller användas i lokal eller upplag under förutsättning att

- fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare sker på ett betryggande sätt och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt
- fordonet är försett med handbrandsläckningsredskap
- fordonet är försett med batterifrånskiljare och är spänningslöst då det ej används
- fordonet är försett med släckanläggning enligt SBF 127 och FTR 127 då omgivande miljö är brand-/explosionsfarligt eller innehåller lättantändligt brännbart material samt att Trygg-Hansa lämnat medgivande därtill.

Laddningsplats för batteri

Plats för laddning av batterier till fordon, truckar, städmaskiner etc. ska anordnas i enlighet med Arbetsmiljöverkets Författningssamling, AFS 1988:4 samt enligt Svensk Standard, SS-EN 50272-3.

Varaktig märkning eller stängsel ska anordnas på golv minst 1,5 m från batteriets/for-donets sidor. Inget brännbart material får finnas inom detta område. Alternativt ska finnas avskärmningar av obrännbart material mot brännbart material inom 1,5 m avstånd. På laddningsplats får ej finnas brännbart material inom 4 m höjd om det ej är avskilt med obrännbart material. Laddning ska ske med permanent installerad laddare, alternativt godkänd mobil laddare.

D.5.3.1.8 Timer

Elektriska apparater som kan orsaka överhettning, till exempel bastuaggregat, kokplattor, kaffebyggare etcetera, ska vara försedda med en korttidstimer. Föreskriften avser inte produktionsapparater, fasta uppvärmningsanordningar etcetera.

D.5.3.2 Egendomsförsäkring – Dator och Datainformation

För försäkringen gäller följande särskilda säkerhetsföreskrifter för dator och datorinformation.

Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att när åsidosättandet haft betydelse för skadan ändå betala viss ersättning då säkerhetsföreskrifter under D.5.3.2 inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln ersätts ändå men med ett avdrag med 20 %, dock lägst 0,5 och högst 10 prisbasbelopp. Skulle säkerhetskopior inte ha framställts sker ingen avvikelse från huvudregeln under D.5.3 Säkerhetsföreskrifter.

Om säkerhetsföreskrifterna enligt D.5.3.2.2.1 – D.5.3.2.2.4 vid förvaring och hantering av dataprogram och datainformation inte iakttagits lämnas ingen ersättning för den merkostnad som uppstått till följd av detta.

Allmänna föreskrifter

Den försäkrade ska ha

- upprättat rutiner för felhantering som omfattar alla system jämte dokumentation av alla system i anläggningen
- vidtagit rimliga åtgärder för att undvika avbrott/störningar och ha upprättat en katastrofplan (organisation och reservrutiner) för att klara ett totalt datorbortfall. Planen skall testas och personalen övas kontinuerligt.
- utsett en namngiven person (säkerhetsansvarig), jämte ersättare, som svarar för att
 - dokumenterade säkerhetsrutiner finns och följs
 - datorer, datainformation, system och program underhålls samt att behörighetssystem och säkerhetsutrustning används.

D.5.3.2.1 Dator

Datoranläggning (server) ska

- ges sådan placering (inom byggnaden/området) att skador från den yttre kringmiljön i möjligaste mån elimineras
- vara försedd med
 - tillförlitlig och erforderlig kraftförsörjning samt ha ett för elmiljön lämpligt utformat skydd
 - separat och lämpligt utformat luftbehandlingsystem

Servicerutiner

Minidatorer

Servicerutiner (till exempel genom serviceavtal med leverantör /serviceföretag) med föreskrifter om förebyggande underhåll (översyn, test, kontroll, justering och liknande skydd applikationer) ska finnas dokumenterade och dess efterlevnad skall finnas journalfört.

Anmärkning: Föreligger serviceavtal har Trygg-Hansa rätt att få kopia av avtalet. Ändras avtalet ska detta utan dröjsmål meddelas Trygg-Hansa.

D.5.3.2.2 Dataprogram och Datainformation

D.5.3.2.2.1 Förvaring av originalprogram

Originalexemplar av programvara ska förvaras på sådant sätt att originalexemplaret och installerat program inte kan skadas vid samma tillfälle.

D.5.3.2.2.2 Förvaring av licensbevis

Licensbevis skall förvaras på sådant sätt att licensen och installerat program inte kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.

D.5.3.2.2.3 Rutiner för säkerhetskopiering

Säkerhetskopia av modifierad programvara och datainformation ska framställas dagligen, under arbetsdag, eller med den högre frekvens som vanligen tillämpas inom den försäkrades verksamhetsområde. Säkerhetskopian skall vara korrekt och funktionsduglig.

D.5.3.2.2.4 Förvaring av säkerhetskopia

Säkerhetskopia av modifierad programvara och datainformation ska förvaras skild från originalet på sådant sätt att kopian och originalet inte kan skadas vid samma tillfälle.

D.5.3.3 Krav på inbrottsskydd och åtgärder för att förhindra stöld

D.5.3.3.1 Krav på åtgärder för att förhindra stöld

Vid stöld gäller att rimliga säkerhetsåtgärder ska ha vidtagits med hänsyn till egendomens värde och stöldbegärlighet samt förhållandena i övrigt.

Exempel på rimliga åtgärder för att förhindra stöld är att värdefull egendom ska låsas in i lokal eller inhägnad eller låsas fast så att egendomen inte utan stora svårigheter kan stjälas.

Exempel på rimliga säkerhetsåtgärder för att förhindra stöld ur transportmedel är att

- inte lämna egendomen på öppet flak eller flak täckt med kapell när transportmedlet lämnas utan uppsikt
- inte lämna kvar startnyckel i fordon eller i närheten av fordonet
- låsa förarhytt, takbox eller annan skåpanordning av trä, plåt, plast eller annat hårt material när egendomen förvaras i dessa.

Påföljd när föreskrift inte följts

Om föreskrifterna ovan inte följts tillämpas huvudregeln enligt D.5.3 Säkerhetsföreskrifter.

D.5.3.3.2 Larmkrav vid stöld ur transportmedel

Om det i försäkringsbrevet anges att transportmedlet är försett med godkänt inbrottslarm, ska sådant vara installerat och inkopplat/ aktiverat.

Påföljd när föreskrift inte följts

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att, när åsidosättandet haft betydelse för skada, ändå betala viss ersättning då kravet på larm ovan inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln D.5.3 Säkerhetsföreskrifter, ersätts ändå men med ett avdrag med 0,1 prisbasbelopp.

D.5.3.3.3 Krav på inbrottskydd för arbetsområdeslokal

Försäkringen gäller med följande krav på inbrottskydd avseende arbetsområdeslokal*.

Allmänt om inbrottskyddskrav

För försäkringen gäller att föreskrivna skyddskrav ska vara uppfyllda och att samtliga föreskrivna skyddsanordningar ska vara i funktion exempelvis

- lås ska vara låsta
- regler ska vara reglade
- larmanläggningar ska vara aktiverade
- nyckel, kombination eller kod ska inte lämnas i lås eller förvaras i omedelbar anslutning till lås

Skyddskraven gäller såväl ingångs- som utgångsvägar. Samtliga lokaler som direkt ansluter till varandra och som disponeras av försäkringstagaren anses som en och samma arbetsområdeslokal.

• Vilken skyddsklass som gäller framgår av försäkringsbrevet. Skyddskraven framgår nedan.

• För att uppfylla skyddskraven arbetsområdeslokal ska nedanstående krav för Skyddsklass I, med tillägg i krav på låsning av dörr, port och lucka samt container uppfyllas.

Skyddsklass I

För Skyddsklass I gäller följande krav på inbrottskydd. Hur inbrottskyddet ska vara utfört finns beskrivet i Trygg-Hansas folder - Inbrottskydd - Skyddsklass I.

* Med arbetsområdeslokal avses här skjul och bodar; containrar; lokal inom byggnad som är under arbete och liknande utrymmen där egendom som försäkras enligt villkoret för arbetsområde förvaras.

Foldern kan beställas

per telefon, 077-11 11 700

per e-post, foretag@trygghansa.se

på vår hemsida, www.trygghansa.se/foretag

Omslutningsyta

Försäkringslokalens omslutningsyta (vägg, golv, tak, dörr, fönsterenhet m m.) ska - såväl vad avser det byggnadstekniska utförandet som lås och reglingsanordningar - i sin helhet ge ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott och försvåra bortförandet av stöldgods.

Väggar, golv och tak

Ytterväggar av sten, betong, tegel, lättbetong, trä, två lager plåt eller flerskiktsväggar av blandade material med motsvarande styrka är godtagbara. För golv och tak godtas utförande som ger ett likvärdigt skydd mot inbrott som vägg enligt ovan.

Dörr, port och lucka

Ytterdörrar, -portar och -luckor av trä, aluminium och stål samt inbrottskyddande jalousier som uppfyller Trygg-Hansas krav är godtagbara. Dörrenheten ska vara i gott skick och monterad enligt tillverkarens anvisningar.

Låsning av dörr, port och lucka

Låsning ska ske med låsenhet som uppfyller Trygg-Hansas krav för *godkänd låsenhet* eller med av Trygg Hansa godtagen elektromekanisk låsanläggning. Observera att låset inte får vara försett med fungerande vred/nödutrymningsbeslag. Även utåtgående dörrar, portar och luckors bakkant ska säkras mot uppbygning.

Dörr, port eller lucka kan istället vara försedd med en låsbom vilken är certifierad enligt SSF:s norm för hänglås och hänglåsbeslag i lägst klass 4, (se www.ssf.nu). Låsanordningen ska vara monterad enligt tillverkarens anvisningar. Se även Definitioner för Godkänd låsenhet, D.5.6.

Fönster

Fönster och fönsterkarmar samt övriga glasade partier ska vara i gott skick samt vara utförda och monterade så att de inte utan svårighet kan demonteras. Öppningsbart fönster, oavsett belägenhet (även i dörr, port och lucka) ska vara stängt och invändigt reglat. Ventilationsfönster ovan dörr får dock vara öppet om det har *inkrypningsskydd*.

Brandventilator

Brandventilator ska antingen vara stängd och reglad med endast från insidan åtkomlig mekanisk reglingsanordning eller ha *inkrypningsskydd*.

Annan öppning

Annan öppning i omslutningsyta som är större än 150 x 300 mm ska ha av Trygg-Hansa godtagbart *inkrypningskydd*.

Container

Med tillämpning av skyddskraven enligt Skyddsklass I som framgår ovan gäller också att

- containers omslutningsyta ska bestå av minst 1,5 mm stålplåt eller annat utförande som i det särskilda fallet har godkänts av Trygg-Hansa
- eventuellt fönster eller annan öppning ska vara försedd med inkrypningskydd vilket är certifierat enligt SSF:s norm för lägst klass 3.

Påföljd när föreskrift inte följts

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att, när åsidosättandet haft betydelse för skada, ändå betala viss ersättning då kravet på inbrottsskydd ovan inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln i D.5.3 Säkerhetsföreskrifter, ersätts ändå men med ett avdrag med 0,3 prisbasbelopp.

D.5.3.3.4 Egendom utomhus - Krav på inbrottsskydd avseende inhägnat område

Omslutningsyta

Området där den försäkrade egendomen förvaras ska vara omsluten av en inhägnad (stängsel, vägg, grind, port med mera), som i sin helhet ger ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott och försvårar bortförande av stöldgods.

Inhägnad

Inhägnaden ska bestå av stängsel eller vägg och vara minst 2,20 meter högt, varav de översta 0,20 m utgörs av minst två rader taggtråd. Inhägnaden ska anslutas till marken så att inkrypning under inhägnaden förhindras. Inhägnadens fastsättningsanordningar, stolpar, stag med mera ska vara förankrade i marken på ett godtagbart sätt.

Exempel på godtagbart utförande

- flätverksstängsel av minst 3 mm tjock ståltråd med maskstorlek inte överstigande 50 x 50 mm
- vägg av trä minst 25 mm tjock
- vägg av stålplåt minst 1 mm tjock.

Grind, port och dörr

Grind, port och dörr ska uppfylla samma krav på skydd som stängsel och vägg enligt ovan.

Låsning av grind, port och dörr

Låsning ska ske med låsenhet som uppfyller Trygg-Hansas krav för *godkänd låsenhet* eller med av Trygg-Hansa godtagen elektromekanisk låsanläggning. Observera att låset inte får vara försett med fungerande vred/nödutrymningsbeslag. Vid gångjärnen ska finnas spår-
ranordning som förhindrar avlyftning av grind i stängt läge. Port och dörr ska vara försedd med likvärdigt skydd.

Påföljd när föreskrift inte följts

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att, när åsidosättandet haft betydelse för skada, ändå betala viss ersättning då kravet på inbrottsskydd ovan inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln D.5.3 Säkerhetsföreskrifter, ersätts ändå men med ett avdrag med 0,3 prisbasbelopp.

Krav på åtgärder vid VVS-installationer och arbete i våtutrymmen

VVS-installation eller arbete i våtutrymme skall ha utförts enligt materialleverantörens typgodkända anvisningar, Boverkets regler och anvisningar och/eller gällande branschregler. De branschregler som avses är till exempel regler från Bygggeramikrådet, AB Svensk våtrumskontroll, Målarmästarna och Säker vatteninstallation.

Påföljd när föreskrift inte följts

Med avvikelse från huvudregeln åtar sig Trygg-Hansa att, när åsidosättandet haft betydelse för skada, ändå betala viss ersättning då kraven på åtgärder i "Krav på åtgärder vid VVS-installationer och arbete i våtutrymmen" inte följts. Den del av skadan som inte ersätts enligt huvudregeln i D.5.3 Säkerhetsföreskrifter ersätts ändå men med ett avdrag med 30%, dock lägst ett halvt och högst 10 prisbasbelopp.

D.5.4 SKADEVÄRDERINGSREGLER

Allmänt

Skada på egendom värderas enligt nedan angivna regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

Värdeminskning

Avdrag som föranleds av att egendom minskat i värde genom ålder och bruk görs både på material och arbete, samt även för rivning och återställande med samma avdragsprocent, (se under respektive objektstyp nedan) som drabbar den egendom som ersätts.

D.5.4.1 Maskiner/Inventarier

D.5.4.1.1 Maskiner/Inventarier som återställs

Om *återställande* sker för försäkringstagarens räkning värderas skadan med nedanstående begränsningar till kostnaden för att utan dröjsmål återställa egendomen på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material. Återställandet måste ske senast inom två år. Vid skadevärdering beaktas ändrade kostnader på grund av prisändring under återställandetiden.

Merkostnad genom reparation på övertid eller genom transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel beaktas inte.

Den värdeminskning egendomen efter reparation möjligen kan anses ha undergått genom skadan beaktas inte. Utökas i samband med återställandet skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, ska vid skadevärderingen skälig hänsyn tas till detta. Merkostnad på grund av myndighetsbeslut angående konstruktion, utförande, eller användning ersätts inte.

Begränsningar

Halva värdet

Vid skada på egendom vars *tekniska värde* är lägre än halva *nyanskaffningsvärdet* värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till egendomens *tekniska värde*.

Dator yngre än 12 månader

Vid skada på *dator* som är yngre än 12 månader, räknat från den tidpunkt då egendomen levererades som ny tillverkad, värderas skadan till nyanskaffningsvärdet, dvs nyanskaffningskostnaden för införskaffande av likvärdig dator.

Dator äldre än 12 månader

Vid skada på *dator* som är äldre än 12 månader, räknat från den tidpunkt då egendomen levererades som ny tillverkad, värderas skadan till en viss procentsats beräknat på nyanskaffningskostnaden, se nedan angivna värderingstabell.

Datorns ålder	12–18 mån	19–36 mån	37–54 mån	Äldre än 54 mån
Ersättning i procent	60	40	30	20

Verktyg och mindre maskiner yngre än 24 månader

Vid skada på *verktyg och mindre maskiner** yngre än 24 månader, räknat från den tidpunkt då egendomen levererades som ny tillverkad, värderas skadan till nyanskaffningsvärdet, dvs nyanskaffningskostnaden för införskaffande av likvärdig mindre maskin och verktyg.

* Med verktyg och mindre maskiner avses här handverktyg, mindre redskap och eldrivna verktyg vars enskilda värde är högst 0,5 prisbasbelopp.

Verktyg och mindre maskiner äldre än 24 månader

Vid skada på verktyg och mindre maskiner som är äldre än 24 månader, räknat från den tidpunkt då egendomen levererades som nyttillverkad, värderas skadan till en viss procentsats beräknat på nyanskaffningskostnaden, se nedan angivna värderingstabell.

Verktyg och mindre maskiners ålder	24–48 mån	49–60 mån	61–72 mån	Äldre än 72 mån
Ersättning i procent	65	50	40	20

Lindningar (elutrustning)

Skada på lindningar – och på grund härav uppkomna skador på plåtar – till elektrisk utrustning värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till lindningarnas och plåtarnas tekniska värde.

Vid beräkningen av det tekniska värdet skall för

- elektriska motorer och generatorer med märkeffekt större än 100 kW samt transformatorer avsedda för in- eller utspänning större än 12 kV avdrag för värdeminskning göras på lindningarnas och plåtarnas nyanskaffningsvärde (dvs kostnaderna för ut- och inmontering, transport, material och arbete) med
 - 5 % per år för motorer;
 - 4 % per år för generatorer;
 - 3 % per år för transformatorer

räknat från en tidpunkt som för

- motorer börjar 10 år och
 - för generatorer och transformatorer börjar 15 år
- efter det att utrustningen togs i bruk som ny eller senast omlindades.

Avskrivningen är maximerad till 80 %.

Om driftförhållandena är sådana att värdeminskningen på lindningarna sker i en väsentligt snabbare takt än vad som ovan angivits, skall detta beaktas genom att procentsatsen ökas och tidpunkten för dess tillämpning tidigareläggs.

D.5.4.1.2 Maskiner/Inventarier som inte återställs

Återställs inte den skadade egendomen av försäkringstagaren inom två år eller återställs den för annans räkning, värderas skadan till skillnaden i egendomens ekonomiska värde omedelbart före och efter skadan.

D.5.4.2 Varor

Skada värderas till varornas värde enligt nedan med avdrag för eventuellt restvärde.

Varor anskaffade för försäljning

Varorna värderas till vad det vid skadetillfället skulle ha kostat att ersätta dem med nya av samma slag. Om varornas värde före skadan har minskat på grund av inkurans eller annan omständighet beaktas detta vid värderingen.

Varor som den försäkrade tillverkat

Varorna - även varor under tillverkning – värderas till tillverkningskostnaderna – direkt material, materialomkostnader, direkt arbetslön, tillverknings och administrationskostnader – vid skadetillfället, dock högst till det pris för vilket egendomen då hade kunnat försäljas.

Varor som är sålda och färdiga för leverans

Varorna värderas i den mån leverans inte kan fullgöras med andra varor till det avtalade försäljningspriset, minskat med inbesparade kostnader. För varor som återanskaffas beaktas vid skadevärderingen ändrade kostnader på grund av prisändring under skälig tid för återanskaffande.

D.5.4.3 Ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser

Skadan värderas till de normala kostnader som inom 2 år nedläggs för att återställa den information som förlorats och är nödvändig för rörelsens fortsatta verksamhet.

Datainformation

Med normala kostnader avses kostnader för

- återställande av data från säkerhetskopior, inbegripet manuell inmatning av data där sådan erfordras
- återställande av system-, standard- och applikationsprogram från säkerhetskopia, dock beaktas inte de kostnader som
 - avser avlägsnande av programfel eller ändringar av program när program återställs eller ersätts
 - orsakats av att information inte kan återskapas
 - avser rättning av felaktiga av användare manuellt registrerade data
 - avser merkostnad genom arbete på övertid.

Programlicenser

Med normala kostnader avses kostnader för ny programlicensavgift om försäkringstagaren enligt användaravtal med leverantör/konstruktör åtagit sig att svara för förlorat hårdvarulås.

D.5.4.4 Värdehandlingar och värdebevis

Värdehandlingar

Skada värderas till de normala kostnader som inom 2 år nedläggs på återställandet.

Värdebevis

Skada värderas till vad det skulle ha kostat att ersätta dem med nya av samma slag.

D.5.4.5 Kunders egendom

Skadan värderas efter de regler som gäller för den objekttyp egendomen skulle ha tillhört om den varit försäkringstagarens, till exempel *maskiner/inventarier* eller *varor*. Kan separat försäkring tecknas för egendomen, till exempel motorfordons-, båt- eller hemförsäkring, värderas skadan enligt tillämpliga villkor i Trygg-Hansa.

D.5.4.6 Arbetstagares egendom

Skada på *arbetstagares egendom* som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt reglerna i detta. Skada på *arbetstagares egendom* i övrigt värderas enligt tillämpliga villkor för hemförsäkring i Trygg-Hansa.

D.5.5 ENTREPRENADFÖRSÄKRING ROT

D.5.5.1 Försäkring av befintlig egendom tillhörig beställare i egenskap av byggherre

D.5.5.1.1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller endast för skada i samband med *entreprenadverksamhet* för försäkringstagaren och försäkringstagarens beställare, om denne är *byggherre*.

D.5.5.1.2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller när försäkringstagaren i samband med *entreprenadverksamhet* utför *ROT-entreprenad* åt beställare under entreprenadtiden tills entreprenaden avlämnats.

Försäkringen gäller dessutom under *ROT-entreprenadens* garantitid, dock högst tre år från garantitidens början, för skada som upptäcks under garantitiden.

Försäkringen gäller även när försäkringstagaren i samband med *entreprenadverksamhet* utför *ROT-entreprenad* för egen räkning, eget bruk eller försäljning enligt vad som föreskrivs i

D.5.1.2.2 Arbeten i egen regi.

D.5.5.1.3 Försäkrad egendom och försäkringsbelopp

Försäkringen omfattar *befintlig egendom*, varmed här avses försäkringstagaren, eller beställaren om denne är byggherre, tillhörig befintlig

- *byggnad* eller anläggning som är föremål för *ROT-entreprenad*
- lös egendom inom sådan *byggnad* eller anläggning.

Försäkringen omfattar även *befintlig egendom*, tillhörig nyttjanderättshavare som är konsument, inom sådan *byggnad* eller anläggning som är föremål för *ROT-entreprenad*.

Försäkringen omfattar inte kommersiell nyttjanderättshavare utan att detta särskilt avtalats.

Försäkringen omfattar även skadehändelse som normalt ingår i brand-, vatten eller inbrottsförsäkring upp till försäkringsbeloppet 5 miljoner kronor.

Undantag

Med *befintlig egendom* avses inte:

- *arbeten*
- *hjälpmedel* som erfordras för utförande av *ROT-entreprenaden*.

Försäkringsbelopp

Ersättning enligt denna försäkring är vid varje skada på *befintlig egendom* begränsad till 25 prisbasbelopp.

D.5.5.1.4 Självrisk

Självrisken är densamma som tillämpas enligt D.5.1.5 Självrisk.

D.5.5.1.5 Försäkrade skadehändelser

Försäkringen gäller för oförutsedd fysisk skada på försäkrad *befintlig egendom* se D.5.5.1.3.

Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada till den del den omfattas av annan egendomsförsäkring
- skada som uppkommit utan direkt samband med åtgärd för utförande av avtalat åtagande
- skada genom förmögenhetsbrott, stöld eller svinn.

D.5.5.2 Skadevärderingsregler

Skada på egendom värderas enligt följande regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder:

För skada på annan *befintlig egendom* än enligt D.5.5.2.1 - D.5.5.2.3 värderas skadan enligt D.5.5.2 Skadevärderingsregler.

D.5.5.2.1 Byggnad som återställs

Om *återställande* sker, värderas skadan med nedanstående begränsningar till kostnaden för att utan dröjsmål återställa byggnaden med samma eller likvärdigt utförande på ett rationellt sätt beträffande metoder och material. Återställandet skall ske senast inom 2 år.

Om *återställande av byggnad* inte kan ske inom 2 år på grund av hinder som inte beror på den försäkrade, får tiden 2 år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst 3 år från skadedagen.

Vid skadevärdering beaktas ändrade kostnader på grund av prisändring under återställandetiden.

Merkostnad genom reparation på övertid eller genom transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel beaktas inte. Den värdeminskning egendomen efter reparation möjligen kan anses ha undergått genom skadan beaktas inte.

Kan utan väsentlig olägenhet *återställandet* ske i samband med normalt underhåll, värderas skadan till uppskattad del av underhållskostnaden.

Begränsningar

Om byggnad i sin helhet eller till denna hörande *installation* vid skadetillfället har ett *tekniskt värde* som är lägre än halva *nyanskaffningsvärdet*, värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till byggnadens respektive installationens *tekniska värde*. För *installation* bedöms varje system och varje föremål för sig. Om *ytbeläggning* eller skorsten före skadan var i uppenbart behov av reparation, utbyte eller renovering, beaktas detta vid skadevärderingen.

D.5.5.2.2 Byggnad återställs inte

Återställs inte den skadade byggnaden inom 2 år, värderas skadan till skillnaden i byggnadens *ekonomiska värde* omedelbart före och efter skadan, dock högst till återställandekostnad enligt D.5.5.2.1.

D.5.5.2.3 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift

Om återställande av *byggnad* hindras på grund av lag eller myndighetsföreskrift, ska värdet av kvarvarande delar (restvärden) behandlas enligt D.5.5.2.2.

D.5.6 DEFINITIONER – FÖRKLARINGAR

Objekttyper

Egendom indelas i följande objekttyper enligt nedan.

Byggnad

Med *byggnad* avses byggnad och sådan byggnads ägare tillhörig egendom som hör till byggnad enligt Kap 2 § 2 i jordabalken, som lyder: "Till byggnad hör fast inredning och annat varmed byggnaden blivit försedd, om det är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden eller del av denna, såsom fast avbalkning, hiss, ledstång, ledning för vatten, värme, ljus eller annat med kranar, kontakter och annan sådan utrustning, värmepanna, element till värmeledning, kamin, kakelugn, innanfönster, markis, brandredskap, civilförsvarsmateriel och nyckel.

I enlighet med vad som sägs i första stycket hör också i regel till byggnad, vad angår

- bostad: badkar och annan sanitetsanläggning, spis, värmeskåp och kylskåp samt maskin för tvätt eller mangling,
- butikslokal: hylla, disk och skyltfönsteranordning,
- samlingslokal: estrad och sittplatsanordning,
- ekonomibyggnad till jordbruk: anordning för utfodring av djur och anläggning för maskinmjölkning,
- fabrikslokal: kylsystem och fläktmaskineri.

Reservdel och dubblett till föremål som avses i första eller andra stycket hör ej till byggnaden. Till byggnad räknas även

- ledningar och utrustning för datoruppkoppling och kabel-TV för boendes gemensamma bruk,
- sopsuganläggning samt oljetank och bränsle inom fastigheten, avsedda för försäkrad byggnads uppvärmning.

Värmekulvert

Med *värmekulvert* avses ett i mark utanför byggnad anlagt ledningssystem - innefattande rörledningar, värmeisolering och skyddshölje – för distribution av värme och varmvatten samt till sådant ledningssystem hörande kulvertkammare med utrustning. Till värmekulvert räknas inte under- eller abonnentcentraler eller därtill hörande utrustning.

Maskiner/inventarier

Med *maskiner/inventarier* avses egendom som inte är hänförlig till annan objekttyp. Till *maskiner/inventarier* hänföres sålunda bland annat

- maskiner, inventarier, ledningar, som inte är att hänföra till objekttypen *byggnad*
- förbrukningsartiklar såsom bränsle och smörjmedel
- reservdelar till egna maskiner, verktyg och redskap
- utrustning för butik, kontor, laboratorium eller lagerlokal
- trycksaker så som kataloger och reklamtryck, varuprover
- modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster
- emballage av inventariekaraktär
- fast inredning som tillhör hyresgäst

- egendom anskaffad för uthyrning eller leasing
- *datamedia*.

Ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser

Med *ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser* avses

- originalritningar och andra originalhandlingar (t ex manuskript, bokföringsböcker, kartotek, korrespondens och exponerad originalfilm) samt tidningars, bildbyråers och fotoateljéers arkiv och liknande
- den information som finns på *datamedia*
- användarlicenser för programvara, varmed förstås användarlicens inkl. kodfunktion (hårdvaru- eller mjukvarulås) innebärande rätt att, enligt användaravtal, använda leverantörs/konstruktörs programvara.

Pengar, värdehandlingar och värdebevis

Med *pengar, värdehandlingar och värdebevis* avses

- pengar och gällande frimärken
- aktier, obligationer, kuponger, inlösta lottsedlar, växlar, checkar, och andra fordringsbevis eller värdebevis till exempel färd- inträdesbiljetter, månads- och årskort, telefonkort samt förköpshäften.

Som värdebevis avses inte bank- eller kreditkort.

Kunders egendom

Med *kunders egendom* avses kunder tillhörig egendom som är i försäkringstagarens vård och som har direkt samband med den försäkrade verksamheten.

Arbetstagares egendom

Med *arbetstagares egendom* avses arbetstagares

- personliga lösegendom, dock inte pengar, värdehandlingar och värdebevis
- egendom som, enligt gällande kollektivavtal vid skada skall ersättas av arbetsgivaren.

Arbeten

Med *arbeten* avses

- egendom och arbetsprestationer ingående i försäkringstagarens åtaganden eller i utföranden i egen regi, t ex byggnader, anläggningar, installationer, montage, demontage och

markarbeten samt material och varor avsedda att ingå häri

- egendom av förbrukningskaraktär
- egendom och arbetsprestationer som beställaren tillhandahåller.

Till *arbeten* räknas inte befintlig egendom som berörs av åtgärd för fullgörande av avtalat åtagande eller av utförande i egen regi, t ex sådan egendom som är föremål för reparation, om- och tillbyggnad eller tillsyn.

Hjälpmedel

Med *hjälpmedel* avses egendom som erfordras för utförande av försäkringstagarens arbeten, såsom

- maskiner, verktyg, redskap, presenningar, formar, formluckor, ställningar
- skjul, bodar, containrar, byggplatskontor med utrustning och inhägnader.

Återställande

Återställande innebär för

- *byggnad* reparation eller återuppförande på samma grund av samma eller lika ändamålsenlig byggnad för samma eller liknande ändamål
- *maskiner/inventarier* reparation eller återanskaffande av egendom av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål.

Värdering

Nyansknaffningsvärde

Nyansknaffningsvärde vid viss tidpunkt innebär för

- *byggnad* den kostnad som skulle ha uppkommit, om byggnaden färdigställdes som ny vid denna tidpunkt. I värdet skall inräknas alla kostnader som fordras för att byggnaden skall kunna tas i bruk
- *maskiner/inventarier* den kostnad som skulle ha uppkommit, om ny egendom av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffats vid denna tidpunkt.

I värdet skall inräknas alla kostnader, till exempel för in- och urmontering, transport, material och arbete, som fordras för att egendomen ska kunna tas i bruk.

Tekniskt värde

Tekniskt värde vid viss tidpunkt är *nyansknaffningsvärdet* vid tidpunkten med avdrag för ålder, slitage och omodernitet*.

Ekonomiskt värde

Med *ekonomiskt värde* avses egendomens marknadsvärde, det vill säga det sannolika priset för egendomen vid en normal försäljning. Om marknadsvärdet inte fastställts, kan värdet av avkastningsförväntningar och andra värdepåverkande faktorer utgöra marknadsvärde på egendomen. Sådana värdepåverkande faktorer är till exempel ålder, slitage, omodernitet, belägenhet eller användbarhet.

D.5.7 ÖVRIGT

Arbetsområde

Med *arbetsområde* avses det område - samt därtill hörande tillfällig upplagsplats - som försäkrad disponerar vid utförande av entreprenad-, installations-, montage- eller reparationsarbete i samband med *byggnads- eller montageverksamhet*. Till *arbetsområde* räknas inte den försäkrades ordinarie, permanenta arbetsplatser, till exempel kontor, verkstäder, förråd, grustag eller stenkross.

Befintlig egendom

Med *befintlig egendom* avses *byggherren* tillhörig egendom inom eller i direkt anslutning till *arbetsområde*. Med *befintlig egendom* avses inte *arbeten* eller *hjälpmedel*.

Byggherre

Med *byggherre* avses ägare eller brukare av fastighet för vars räkning entreprenad utförs.

Byggnadsverksamhet

Med *byggnadsverksamhet* avses husbyggnads- och anläggningsverksamhet, schaktning och andra grundarbeten. Till husbyggnadsverksamhet räknas även installation och montering av fast inredning och annat som är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden - exempelvis hiss och fläktssystem - och som enligt reglerna i Kap 2 § 2 jordabalken hör till byggnad. Hit räknas dock inte sådan verksamhet som är att hänföra till *montageverksamhet*.

Datainformation

Med *datainformation* avses information som lagras på *datamedia*.

Datamedia

Med *datamedia* avses det fysiska underlaget på vilket *datainformation* registreras eller lagras (databärare).

* Med avdrag för omodernitet avses även den värdeminskning som beror till exempel på minskad användbarhet, nya produkter och ny teknik.

Dator

Med *dator* avses här apparat för databehandling, som enligt i förhand fastställt program kan utföra omfattande beräkningar; med tillhörande inoch utenheter t. ex bildskärm, tangentbord, mus, skrivare, CD-läsare, scanners, modem, datavideoprojektor (PC-kanon), digitaliseringsbord, nätverkskablage och nätverksutrustning. Bärbar dator är en persondator, som är avsedd för mobilt användande, inkluderande bildskärm och tangentbord. Som bärbar dator räknas även handdatorer.

Entreprenad verksamhet

Med *entreprenadverksamhet* avses husbyggnads- och anläggningsverksamhet, schaktning och andra grundarbeten. Till husbyggnadsverksamhet räknas även installation och montering av fast inredning och annat som är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden, exempelvis Hiss och fläktsystem och som enligt reglerna i kap 2 § 2 i jordabalken hör till byggnad. Hit räknas dock inte sådan verksamhet som är att hänföra till montageverksamhet.

Förvaringsplats

Med *förvaringsplats* avses här byggnad, egendom utomhus, i plasthall, tält eller container.

Godkänd låsenhet

Med *godkänd låsenhet* avses

- låskista, låscylindrar/tillhållarpaket och slutbleck vilka är certifierade enligt SS 3522 klass 3
- hänglås
 - vid utvändig låsning – hänglås, som är certifierat enligt SSF:s norm för hänglås, klass 4/grade 5 och hänglåsbeslag certifierade enligt SSF:s norm för hänglåsbeslag, klass 4/grade 5
 - vid invändig låsning – hänglås, som är certifierat enligt SSF:s norm för hänglås, klass 3/grade 4 och hänglåsbeslag certifierade enligt SSF:s norm för hänglåsbeslag, klass3/grade 4.

Godkänd värdeförvaringsenhet

Med *godkänd värdeförvaringsenhet* – enhet för skydd av pengar, värdeföremål och värdehandlingar mot inbrott – avses här kassa-, säkerhets och värdeskåp som efter provning blivit certifierade enligt nedanstående standard. För kassa och säkerhetsskåp gäller beteckningarna

- enligt svensk standard, SS 3493 för kassaskåp och SS 3492 för säkerhetsskåp.

För värdeskåp gäller beteckningarna

- svensk standard, SS 3000

- svensk standard, SS 3150/ INSTA 610
- SIS 704001 och SIS 837501
- LPS 1183 utgåva 3 och 4
- europeisk standard SS - EN 1143-1

Värdeförvaringsenheten skall vara varaktigt märkt med typ, skyddsvärdepoäng, "Grade", tillverkningsår och tillverkningsnummer.

Beloppsbegränsningar

För de ovan uppräknade kassa- säkerhets och värdeskåpen gäller följande beloppsbegränsningar för hur högt värde som tillåts förvaras i respektive skåp.

Kassa- och säkerhetsskåp

För kassaskåp enligt SS 3493 och säkerhetsskåp enligt SS 3492 är beloppsgränsen 1 basbelopp.

Värdeskåp enligt standard SS 3000

Skyddsvärdespoäng	Basbelopp	Skyddsvärdespoäng	Basbelopp
60-80	1,5	161-200	13
81-120	2,5	201-280	18
121-160	8	281-360	26

Värdeskåp enligt standard SS 3150/Insta 610

Skyddsvärdespoäng	Basbelopp	Skyddsvärdespoäng	Basbelopp
40	4,5	200	26,5
50	5,5	210	27,5
60	6	220	31,5
70	6,5	230	33
80	7,5	240	34,5
90	9	250	37
100	9,5	260	38,5
110	11,5	270	40
120	14,5	280	42,5

130	15,5	290	44
140	16,5	300	45,5
150	17	310	48
160	19	320	49,5
170	21	330	52
180	23	340	53,5
190	25	350	59
-	-	360	60

Värdeskåp enligt standard SIS 704001 och SIS 837501

Klass	Basbelopp
V2	1,5
V2S	2,5
V3	13

Värdeskåp enligt standard LPS 1183

Sprängprovat/EX-certiferat

Grade	Basbelopp
Grade V	16,5
Grade VI	27,5
Grade VII	49,5

Ej sprängprovat / Ej EX-certiferat

Grade	Basbelopp	Grade	Basbelopp
Grade 0	1,5	Grade IV	6,5
Grade I	2	Grade V	10,5
Grade II	2,5	Grade VI	18
Grade III	4,5	Grade VII	34,5

Värdeskåp enligt standard SS-EN1143-1
Sprängprovat/ EX-certiferat

Grade	Basbelopp	Grade	Basbelopp
Grade 0	2	Grade IV	14
Grade I	3,5	Grade V	19,5
Grade II	5,5	Grade VI	33
Grade III	9	Grade VII	60

Ej sprängprovat/ Ej EX-certiferat

Grade	Basbelopp	Grade	Basbelopp
Grade 0	1,5	Grade IV	9
Grade I	2	Grade V	14
Grade II	3,5	Grade VI	21
Grade III	5,5	Grade VII	41

Inkrypningsskydd

Med *inkrypningsskydd* avses skyddsanordning för öppning i omslutningsytor (vägg, golv och tak) som syftar till att försvåra för obehörig att ta sig in genom öppningen, till exempel stål-galler.

Installation

Med *installation* avses system eller anordning med anslutna föremål, till exempel värmepanna, cirkulationspump, expansionskärl, värmeväxlare, kyl eller frysanläggning, antennanläggning, sopsuganläggning, hiss, ledningssystem för kallvatten, varmvatten, värme, avlopp, ventilation, gas, elektricitet eller liknande. Med *installation* avses dock inte dräneringssystem.

Kavitation

Kavitation innebär uppkomst av hålrum, blåsor, i hastigt strömmande vätska, när vätsketrycket lokalt sjunker till ett värde nära vätskans ångtryck vid ifrågavarande temperatur. De invid materialytan uppkomna hålrummen kan störta samman under slagverkan, till exempel vid propellrar, vattenturbiner, rörförträngningar. Två huvudtyper av kavitationsangrepp kansärskiljas, nämligen

- kavitationserosion, varvid angreppet är enbart mekaniskt
- kavitationskorrosion, varvid angreppet utgörs av samtidig korrosion och kavitationserosion.

Konsortium

Med *konsortium* avses lösare sammanslutning av personer eller företag - ofta i form av enkelt bolag - med uppgift att genomföra en viss affärstransaktion eller ett gemensamt åtagande, till exempel uppförande av en större byggnad på entreprenad under viss tid, varvid sammanslutningen inte utgör en så kallad juridisk person.

Korrosion

Definieras av Tekniska Nomenklaturcentralen som "angrepp på ett material genom kemisk eller elektrokemisk reaktion med omgivande medium". Kemisk korrosion förekommer i torr miljö, till exempel i torra gaser eller i vattenfria organiska vätskor. I närvaro av vatten sker korrosion genom elektrokemiska reaktioner.

Montageverksamhet

Med *montageverksamhet* avses montage eller installation av maskiner och annan utrustning för industriell verksamhet som tillförts fastighet som helt eller delvis inrättats för detta ändamål och som enligt reglerna i Kap 2 § 3 jordabalken hör till fastighet. Montage eller installation av maskiner och annan mekanisk eller elektrisk utrustning än sådan som avses i Kap 2

§ 2-3 jordabalken hänförs också till montageverksamhet.

ROT-entreprenad

Med *ROT-entreprenad* avses reparations-, om- eller tillbyggnads entreprenad, dock inte i sådan verksamhet som är att hänföra till montage eller installation av maskiner och annan utrustning för industriell verksamhet som tillförts fastighet som helt eller delvis är inrättad för detta ändamål.

ROT-entreprenör

Med *ROT-entreprenör* avses entreprenör som utför *ROT-entreprenad*.

Terrorism/ terrorhandling

Med *terrorhandling* avses handling som innebär användning och/eller bruk av våld eller maktmedel eller hot därom, som begås av individ/er eller grupp av individer, oavsett om handlingen begås för egen räkning, i samröre med eller på uppdrag av organisation/er eller regering/ar och vars syfte/n eller skäl är politiska, religiösa, ideologiska och/eller etniska och där handlingens avsikt är att sätta skräck i befolkning eller grupp av individer eller tvinga regering/ar, myndighet/er eller organisation/er att genomföra eller avstå från att genomföra viss åtgärd eller på annat sätt påverka deras agerande eller beslut.

Ytbeläggning

Med *ytbeläggning* avses ytskikt eller beläggning, till exempel målning, tapetsering, beklädnad på ytter- och innertak, beklädnad på ytter- och innerväggar samt golvbeläggning.

Årsomsättning

Med *årsomsättning* avses försäljningsvärdet enligt senast avslutade räkenskapsår för såld, levererad vara och/eller utförda tjänster exklusive mervärdeskatt. Omfattar senaste räkenskapsår längre eller kortare tid än 12 månader skall omräkning motsvarande 12 försäljningsmånader göras. Nystartad rörelse, som saknar historisk omsättning, skall uppge den omsättning som med hänsyn till budget och faktiska omständigheter kan förväntas för kommande 12 månader.

Återställande

Återställande innebär för *byggnad* reparation eller återuppförande på samma grund av samma eller lika ändamålsenlig byggnad för samma eller liknande ändamål.

D.6 Lyftansvarsförsäkring

Lyftansvarsförsäkring ingår om detta anges på försäkringsbrevet.

D.6.1 NÄR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER

Försäkringen börjar:

- vid lyft då lyftanordning anbringats på godset för arbetets omedelbara påbörjande.
- för lyft då krok, kätting, wire eller dylikt fastsatts på godset för arbetets omedelbara påbörjande.

Försäkringen fortsätter under lyft och/eller transport och upphör:

- vid lyft när godset placerats på avsedd plats av trucken och befriats från lyftanordning.
- vid lyft då godset landats och befriats eller skulle ha befriats från lyftanordningen eller
- då kranen lämnats obemannad.

D.6.2 OMFATTNING

Försäkringen gäller för skada på eller förlust av gods som försäkringstagaren eller dennes arbetstagare orsakar i tjänsten, enligt särskilt åtagande, lyfter eller transporterar.

För skada på gods som lyfts eller transporteras omfattar försäkringen skadeståndsskyldighet enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler och enligt allmänna leveransbestämmelser utgivna av branschorganisation inom försäkringstagarens verksamhetsområde. Ersättningskyldighet enligt annat åtagande omfattas inte av försäkringen.

Trygg-Hansa åtager sig dessutom att, vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som överstiger självrisken:

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger.
- förhandla med den som kräver skadestånd.
- föra försäkringstagarens talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljemannakostnader som försäkringstagaren åsamkas eller åläggs att betala och som inte kan erhållas av motpart eller annan.
- betala det skadestånd som försäkringstagaren är skyldig att utge.

Försäkringen omfattar även kostnader för skäliga räddningsåtgärder som vidtagits för att begränsa en omedelbart förestående eller redan inträffad skada som kan omfattas av försäkringen. Dessa kostnader ersätts inte om det skäligen hade kunnat begäras att försäkringstagaren redan tidigare skulle vidtagit åtgärder för att förhindra skadan.

D.6.2 Undantag

Försäkringen gäller inte för:

- skada som försäkringstagaren eller anställd orsakar genom grov vårdslöshet eller uppsåt.
- skada som är en följd av skakning, buller, värme, lukt, ljus eller annan liknande händelse i samband med lyft eller transport.
- skada på försäkringstagarens egendom.
- ren förmögenhetsskada med vilket förstås ekonomisk skada som uppkommit utan samband med någon person- eller sakskada.
- skada på annan egendom än den som lyfts eller transporteras.
- viten eller böter av något slag.
- ränteförlust, förlust av marknad, förlorad handelsvinst eller annan indirekt förlust.

D.6.3 ERSÄTTNINGSGREGLER

Det åligger försäkringstagaren att styrka värdet på det gods som utsatts för förlust eller skada.

Försäkringstagaren skall biträda Trygg-Hansa vid fastställandet av sitt ansvar.

Ersättning för skada på eller minskning av gods beräknas efter godsets fakturavärde, om det ej visas att marknadspriset för eller det gängse värdet av gods av samma slag och beskaffenhet vid tiden och på platsen för den försäkrades omhändertagande av godset varit ett annat.

Ersättning för skada på gods lämnas med det belopp som motsvarar värdeminskningen.

Har Trygg-Hansa betalat ersättning för skada eller förlust övergår från försäkringstagaren till Trygg-Hansa den rätt han kan ha att av annan kräva ersättning för skadan.

D.6.4 FÖRSÄKRINGSBELOPP

ME-, SÅ- och SE*-försäkring

Vid skada på egendom som försäkrad, eller för hans räkning annan person, lyfter lämnas för ME-, SÅ- och SE*-maskinförsäkring vid varje skada ersättning med högst 10 prisbasbelopp. För samtliga skador som inträffar under ett försäkringsår lämnas ersättning med högst 4 Mkr per företag.

Maskinägare- och Skogsmaskinförsäkring

Vid skada på egendom som försäkrad, eller för hans räkning annan person, lyfter lämnas för maskinägare- och skogsmaskinförsäkring vid varje skada ersättning med högst 5 prisbasbelopp. För samtliga skador som inträffar under ett försäkringsår lämnas ersättning med högst 2 Mkr per företag.

Mobilkranförsäkring

Vid skada på egendom som försäkrad, eller för hans räkning annan person, lyfter lämnas för mobilkranförsäkring vid varje skada ersättning med högst 25 prisbasbelopp. För samtliga skador som inträffar under ett försäkringsår lämnas ersättning med högst 5 Mkr per företag.

D.6.5 SJÄLVRISK

Självrisk är 10 % av prisbasbeloppet

D.7 Avbrottsförsäkring fordon

Avbrottsförsäkring fordon ingår om detta anges på försäkringsbrevet.

Avbrottsförsäkring fordon kan utökas om fordonet går i två- eller treskift. Se tilläggsförsäkringen D.8 Utökad avbrottsförsäkring fordon.

D.7.1 OMFATTNING

D.7.1.1 Omfattning för skogsmaskin

Ersättning lämnas om fordonet inte kunnat användas på grund av

- ersättningsbar brand- eller stöldskada. Vid stöld av enbart redskap ska det styrkas att betalt arbete ej kunnat utföras.
- ersättningsbar vagnskada, dock endast om skadekostnaden överstiger självrisk och försäkringen omfattar vagnskademomentet.
- ersättningsbar maskinskada, dock endast om skadekostnaden överstiger självrisk och försäkringen omfattar maskinskademomentet.

* För SE gäller det fkl 122,123,126,128 & 129, se fordonklassindelning enligt A.3.

- d) att fordonet skadats under transport på landtransportfordon, eller vid lastning, respektive lossning från sådant fordon under förutsättning att vagnskadeförsäkring fanns tecknad.

D.7.1.2 Omfattning för mobilkran

Ersättning lämnas om fordonet inte kunnat användas på grund av

- a) ersättningsbar brand- eller stöldskada. Vid stöld av enbart redskap ska det styrkas att betalt arbete ej kunnat utföras.
- b) ersättningsbar vagnskada, dock endast om skadekostnaden överstiger självrisken och försäkringen omfattar vagnskademomentet.
- c) att fordonet skadats under transport på landtransportfordon, eller vid lastning, respektive lossning från sådant fordon under förutsättning att vagnskadeförsäkring fanns tecknad.

D.7.1.3 Omfattning för övriga maskiner/motorredskap

Ersättning lämnas om fordonet inte kunnat användas på grund av

- a) ersättningsbar brand- eller stöldskada. Vid stöld av enbart redskap ska det styrkas att betalt arbete ej kunnat utföras.
- b) ersättningsbar vagnskada, dock endast om skadekostnaden överstiger självrisken och försäkringen omfattar vagnskademomentet.
- c) ersättningsbar maskinskada, dock endast om skadekostnaden överstiger självrisken och försäkringen omfattar maskinskademomentet.
- d) att fordonet skadats under transport på landtransportfordon, eller vid lastning, respektive lossning från sådant fordon under förutsättning att vagnskadeförsäkring fanns tecknad.

D.7.2 UNDANTAG

Ersättning lämnas inte

- a) om försäkringstagaren får stilleståndsersättning från trafikförsäkring, annan skadeståndsersättning eller ersättning för inkomstförlust på grund av personskada, annat än om avbrottsersättningen är högre. I sådant fall betalas mellanskillnaden.
- b) för hyra av ersättningsmaskin med annat användningsområde än vad som avses i D.7.3.4.
- c) d) på grund av köld, väta eller korrosion/oxidation.

D.7.3 ERSÄTTNINGSBELOPP

D.7.3.1 Ersättningsbelopp för skogsmaskin

Ersättning lämnas med nedanstående belopp per arbetsdag, uttryckt i procent av prisbasbeloppet.

Typ av fordon	Ålder, år	Dag			
		1-10	11-20	21-30	31-45
Skotare (fkl 132)	Högst 7	3,00	2,50	2,00	1,50
	Mer än 7	1,20	1,00	0,80	0,60
Markberedare (fkl 132)	Högst 7	4,50	3,75	3,00	2,25
	Mer än 7	1,80	1,50	1,20	0,90
Skördare/Drivare (fkl 133)	Högst 7	4,50	3,75	3,00	2,25
	Mer än 7	1,80	1,50	1,20	0,90
Flishugg (fkl 133)	Högst 7	5,50	4,50	3,50	2,50
Fliskross (fkl 138)	Mer än 7	2,20	1,80	1,40	1,00

Vid utökad avbrottsersättning lämnas ersättning för 2-skift med ytterligare 50 % eller 3-skift med ytterligare 100 % på framräknat ersättningsbelopp, se D 8.

D.7.3.2 Ersättningsbelopp för mobilkran

Ersättning lämnas för enskift med nedanstående belopp per dag, uttryckt i procent av prisbasbeloppet.

Kranens lyftkapacitet i ton	Dag			
	1-10	11-20	21-30	31-45
-10	3.15	2.60	2.00	0.85
11-20	3.70	2.85	2.30	1.15
21-30	5.40	4.30	3.15	1.70
31-50	6.55	5.15	4.00	2.00
51-60	8.55	6.85	5.15	2.60
61-80	9.95	7.95	6.00	3.15
81-100	12.25	9.70	7.40	3.70
101-	15.10	11.95	9.10	4.55

Vid utökad avbrottsersättning lämnas ersättning för 2-skift med ytterligare 50 % eller 3-skift med ytterligare 100 % på framräknat ersättningsbelopp, se D.8.

D.7.3.3 Ersättningsbelopp för övriga maskiner/motorredskap

Ersättning lämnas med nedanstående belopp per dag, uttryckt i procent av prisbasbeloppet.

Tjänstevikt, kg	Ålder:	0–3 år	4–6 år	> 6 år
< 5 000		3,30	3,05	2,80
5 000–9 999		4,05	3,70	3,30
10 000–14 999		4,80	4,30	3,75
15 000–19 999		5,50	4,90	4,25
20 000–24 999		6,25	5,50	4,75
25 000–29 999		7,00	6,10	5,20
30 000–34 999		8,25	7,15	6,05
35 000–44 999		10,10	8,65	7,25
45 000 >		11,95	10,20	8,45

För bandschaktare (fkl 122), bandlastare (fkl 122) och väghyvel (fkl 125) lämnas ersättning med ytterligare 10 % på framräknat ersättningsbelopp.

Vid utökad avbrottsersättning lämnas ersättning för 2-skift med 50 % eller 3-skift med 100 % på framräknat ersättningsbelopp, se D.8.

D.7.3.4 Ersättningsmaskin för skördetröskor och övriga skördemaskiner dock ej traktorer. För traktorer gäller D.7.3.3.

Ersättning lämnas för hyra av ersättningsmaskin.

Ersättning lämnas med 75 % av den totala kostnaden för hyra av maskin, storleksmässigt likvärdigt den försäkrades maskin. Andra kostnader än ren hyreskostnad och transportkostnad för hyresmaskin betalas inte.

Endast mot uppvisande av specificerad faktura avseende hyra av fordon likvärdigt med det försäkrade. I sådant fall betalas 75 procent av skälig hyreskostnad. Andra kostnader än ren hyreskostnad och transportkostnad för hyresmaskinen betalas inte.

D.7.4 KARENS

Med karenns menas att ersättning inte lämnas under viss tid (karenstid). Denna räknas från och med första arbetsdagen efter skadedagen eller från och med första reparationsdagen om fordonet kunnat användas trots skadan.

Karenstidens längd är 5 arbetsdagar.

För skördemaskiner enligt D.7.3.4 gäller försäkringen utan karenns.

För ME-, SÅ- och SE*-medlem är karenstiden 2 arbetsdagar.

Om fordonet, vid stöld av hela fordonet, var utrustat med spårsändare och detta var i funktion vid stöldtillfället gäller försäkringen utan karenns.

* För SE gäller det fkl 122, 123, 126, 128, 129, 132, 133 och 138, se fordonsklassindelning enligt A.3.

D.7.5 ERSÄTTNINGSTID

Ersättning lämnas för högst 45 arbetsdagar, karenstiden oräknad.

Den försäkrade skall efter förmåga begränsa reparationstidens längd.

Som arbetsdag räknas helgfri måndag-fredag då fordonet inte kunnat användas. Ersättning kan lämnas för lördag, söndag och helgdag om försäkringstagaren styrker att betalt arbete skulle ha utförts med fordonet sådan dag.

Ersättning lämnas inte för dag som förlorats på grund av dröjsmål eller annan underlåtenhet från försäkringstagarens sida.

Sker ej reparation av skadat fordon, lämnas ersättning för beräknad reparationstid, dock högst den tid som kan anses rimlig för anskaffande av likvärdigt fordon (högst 45 arbetsdagar). Vid stöld av fordonet gäller

- att ersättning lämnas för den tid fordonet varit borta.
- att ersättning dessutom lämnas för den tid som anses rimlig för att skaffa annat likvärdigt fordon, eller reparera återfunnet fordon.

Vid stöld av hela fordonet lämnas ersättning för högst 60 arbetsdagar.

Ersättning lämnas för arbetsdag 46–60 beträffande D.7.3.1 och D.7.3.2 med samma procentsats som för arbetsdag 31–45.

D.8 Utökad avbrottsförsäkring fordon

Utökad avbrottsförsäkring fordon ingår om detta anges på försäkringsbrevet.

Denna försäkring innebär att utökad avbrottsförsäkring fordon kan höja dagsersättningen om fordonet används i 2- eller 3-skift. Följande alternativ finns:

- 1) Höjning med 50 % måndag–fredag.
- 2) Höjning med 100 % måndag–fredag.

Ersättning kan även lämnas för lördag, söndag och helgdag om försäkringstagaren styrker att betalt arbete skulle ha utförts med fordonet sådan dag.

I övrigt gäller försäkringen enligt D.7. Avbrottsförsäkring fordon i detta villkor.

D.9 Utrustningsförsäkring

D.9.1 FÖRSÄKRAD EGENDOM

Utöver vad som sägs i C.1 Gemensamma villkor för egendomsskydd gäller försäkringen för utrustning som är normal för entreprenad-, mobilkran- och skogsverksamhet.

Mobiltelefon ingår inte.

D.9.2 BRANDFÖRSÄKRING

Försäkringen gäller enligt C.2 Brandförsäkring

D.9.2.1 Självrisk

Självrisken är 10 % av prisbasbeloppet.

D.9.3 STÖLD OCH INBROTT INKLUSIVE SKADEGÖRELSE

Försäkringen gäller enligt C.4 Stöld och inbrott inklusive skadegörelse.

D.9.3.1 Självrisk

Självrisken är 10 % av prisbasbeloppet.

För SE-medlem gäller försäkringen utan självrisk om den försäkrade skogskojan var larvad vid stöldtillfället.

D.9.3.2 Skadegörelse

Försäkringen gäller enligt C.4.5.1 Skadegörelse

D.9.3.2.1 Självrisk

Självrisken är 10 % av prisbasbeloppet.

D.9.4 VAGNSKADEFÖRSÄKRING

Försäkringen gäller enligt C.10 Vagnskadeförsäkring

D.9.4.1 Självrisk

Självrisken är 10 % av prisbasbeloppet.

D.10 Maskinskadeförsäkring

Maskinskadeförsäkring ingår om detta anges på försäkringsbrevet.

D.10.1 FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

plötslig oförutsedd inifrån kommande skada på försäkrat fordon och sådan fast monterad utrustning som kan anses vara normal för fordon av samma slag och fabrikat som det försäkrade.

D.10.2 FÖRSÄKRINGEN GÄLLER INTE FÖR SKADA ELLER FEL

- på maskinens datautrustning.
- som avses enligt C.2 Brand, C.4 Stöld och inbrott och C.10 Vagnskada.
- som består i slitage, förbrukning eller som orsakats av bristfälligt underhåll, eller upp-
enbart felaktig reparationsåtgärd.

- genom rost, frätning, kavitation eller genom sönderbränning av delar som normalt utsätts för upphettning.
- som orsakats av köld eller väta.
- enbart på däck, larvband och batterier.
- för vilken leverantör eller annan är ansvarig på grund av kontrakt, garanti eller liknande åtagande.

D.10.3 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

Fordons och utrustningstillverkarens anvisningar skall följas vad gäller underhåll, vård och belastning. Rekommenderade oljor skall användas.

Om säkerhetsföreskrifterna inte följs

Ersättningen kan minskas eller helt utebli. Regler om nedsättning av ersättningen finns i G.4.4 Brott mot säkerhetsföreskrifter.

D.10.4 SJÄLVRISK

Självrisken framgår av försäkringsbrevet.

D.10.5 GILTIGHETSTID

Försäkringen upphör att gälla på den huvudförfallodag som infaller 5 år från det datum fordonet förvärvades av första ägare eller första registreringsdatum i Vägtrafikregistret.

SE-medlem (Skogsmaskiner)

Försäkringen upphör att gälla på den huvudförfallodag som infaller 8 år från det datum fordonet förvärvades av första ägare eller första registreringsdatum i Vägtrafikregistret

D.11 Sjukavbrottsförsäkring

Sjukavbrottsförsäkring ingår om detta anges på försäkringsbrevet. Av försäkringsbrevet framgår vilka personer som omfattas av försäkringen. Sådan person omfattas av försäkringen längst t o m det försäkringsår under vilket denne fyller 65 år.

D.11.1 VEM FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller för försäkringstagaren.

D.11.2 NÄR FÖRSÄKRINGEN GÄLLER

Försäkringen gäller för avbrott som uppstår under ansvarstiden, till följd av den försäkrade

personens arbetsförmåga eller dödsfall samt vid vård av sjukt barn, som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

D.11.2.1 Ansvarstid

Försäkringen gäller under ansvarstiden som vid

- arbetsförmåga är 9 månader
- dödsfall är 3 månader

Ansvarstiden räknas från den dag arbetsförmåga uppstår eller dödsfall inträffar. Vid vård av sjukt barn gäller att ansvarstiden vid varje skadefall räknas från den första dagen som den försäkrade personen får tillfällig föräldrapenning för vård av barn.

Om försäkrad person under ansvarstiden drabbas av flera sjukdomsfall med samma symptom räknas dessa som ett skadefall. Ansvarstiden utgör även i sådant fall 9 månader och räknas från den dag arbetsförmågan först inträffade. Om personen har varit symptom- och behandlingsfri mer än 12 månader i följd och därefter åter drabbas av sjukdomsfall med samma symptom anses däremot ett nytt skadefall ha inträffat. Ny ansvarstid skall då tillämpas.

Vid arbetsförmåga till följd av vård av sjukt barn gäller att fler sjukdomsfall med samma symptom räknas som ett skadefall. Om barnet varit helt symptom- och behandlingsfritt i mer än 6 månader, anses däremot ett nytt skadefall ha inträffat. Ny ansvarstid ska då tillämpas.

D.11.3 VAD FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

Försäkringen gäller för;

- genom arbetsförmåga eller dödsfall, uppkommet bortfall av bidrag till rörelsens fasta kostnader
- genom arbetsförmåga eller dödsfall, uppkomna merkostnader för anlåtande av vikarie.

D.11.4 KARENS

Karenstiden är 30 dygn under vilken tid ersättning inte lämnas.

Vid arbetsförmåga till följd av vård av sjukt barn räknas karenstiden från den första dag som den försäkrade får tillfällig föräldrapenning.

Vid dödsfall tillämpas ingen karenstid.

Nytt skadefall anses ha inträffat om den försäkrade personen varit symptom- och behandlingsfri mer än 12 månader i följd och åter drabbas av sjukdomsfall med samma symptom. Ny karenstid skall då tillämpas.

D.11.5 FÖRSÄKRADE SKADEHÄNDELSER

Försäkringen gäller för försäkrat fordon genom att försäkrad person drabbas av

- arbetsförmåga som varat mer än 30 dagar i sträck eller dödsfall orsakad av sjukdom, skada eller kroppsfel där symptomen inte visat sig före försäkringens tecknande.

Försäkringen gäller också om den försäkrade, som delvis uppbär sjuk- eller aktivitetsersättning, drabbas av arbetsförmåga eller avlider i annan sjukdom än den ersättningen avser.

D.11.5.1 Undantag

- a) Försäkringen gäller inte för sådan arbetsförmåga som kunde förutses vid försäkringens tecknande.
- b) Försäkringen gäller inte vid arbetsförmåga som uppstår inom två år från försäkringens teckningsdag eller ändring av försäkring vid förhöjt ersättningsalternativ och som beror på psykiska sjukdomar/besvär, trötthetssyndrom, utbrändhet/stressreaktion, elöverkänslighet, kroniska smärttillstånd, myalgier, fibromyalgi eller tinnitus.
- c) Försäkringen gäller inte vid arbetsförmåga som försäkrad person orsakat genom grov vårdslöshet eller till någon del orsakat med uppsåt.
- d) Försäkringen gäller inte om arbetsförmågan eller dödsfallet beror på utförande eller medverkan till uppsåtlig brottslig handling som enligt svensk lag kan leda till fängelse.
- e) Försäkringen gäller inte vid självmord, eller självmordsförsök, inom tre år från det försäkringen trädde i kraft. Försäkringen gäller dock om den försäkrade personen var i sådant sinnestillstånd som förutsätts för straffrihet enligt 30 kap. 6§ Brottsbalken.
- f) Försäkringen gäller inte vid arbetsförmåga eller dödsfall som beror på missbruk av alkohol, andra berusningsmedel, läkemedel eller narkotiska preparat.
- g) Försäkringen gäller inte för skada som kan ersättas genom trafikförsäkring eller annan försäkring.
- h) Försäkringen gäller inte vid arbetsförmåga vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med krig, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution, uppror eller upplopp.
- i) Försäkringen gäller inte vid arbetsförmåga vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt har samband med atomkärnprocess, till exempel kärnklyvning, kärnsammansmältning eller radioaktivt sönderfall.

D.11.6 ERSÄTTNINGSGREGLER

Försäkringen gäller vid avbrott i verksamheten på grund av försäkrad persons arbetsförmåga eller dödsfall.

D.11.6.1 Högsta ersättningsbelopp

Av försäkringsbrevet framgår vilket av följande ersättningsalternativ försäkringen gäller med. Varje alternativ motsvarar visst ersättningsbelopp per arbetsdag, helgfri måndag-fredag uttryckt i procent av prisbasbeloppet, enligt nedanstående uppställning.

Ersättning kan även lämnas för lördag, söndag och helgdag om försäkringstagaren styrker att betalt arbete skulle ha utförts med fordonet sådan dag.

Ersättningsalternativ	Ersättningsbelopp
Alternativ 1	1,1 % per dag
Alternativ 2	2,2 % per dag
Alternativ 3	3,3 % per dag
Alternativ 4	4,4 % per dag

Förutsättningen för att full ersättning skall utgå är att fordonet under avbrottsperioden är avställt i Vägtrafikregistret.

Fordon som inte är avställt betraktas som använt i verksamheten. I fall då fordonet inte är avställt skall, vid bestämmande av ersättningsbeloppets storlek, hänsyn tas till förhållandet mellan genomsnittlig omsättning per dag under avbrottsperioden och genomsnittlig omsättning per dag under de 12 senaste månaderna före avbrottet.

Ersättning lämnas dock med högst 90 % av annars utgående ersättningsalternativ/ ersättningsbelopp.

Om försäkringstagaren kan styrka att fordonet under avbrottsperioden endast använts för privat bruk, skall dock full ersättning lämnas.

D.11.6.2 Merkostnader

Enskild

Om den försäkrade och försäkringstagaren är samma person lämnas ersättning med skillnaden mellan vikarie utbetald lön (inklusive lönebikostnader, resor och traktamente) och den försäkrades egen lön enligt uppgift till försäkringskassan, lönebikostnader, resor och traktamente.

Aktiebolag

Ersättning lämnas med skillnaden mellan till vikarie utbetald lön (inklusive lönebikostnader, resor och traktamente) och motsvarande kostnader för den arbetsförmögne.

Merkostnader för anlitad vikarie skall verifieras och ersättning lämnas med högst det belopp som skulle ha utbetalats enligt D.11.6.1.

D.11.6.3

Rätten till ersättning inträder efter karensens utgång och gäller under ansvarstiden, dock längst till dess att

- arbetsförmågan upphört eller
- ordinarie ersättare anställts som inbringar täckning motsvarande den försäkrades andel av rörelsens fasta kostnader eller

- den försäkrade rörelsen avyttrats eller avvecklats eller
- den försäkrade personens anställning upphört eller
- om fordonet säljs kan ersättning endast betalas för kvarvarande fasta kostnader i rörelsen.

D.11.6.4

Påverkar andra faktorer (till exempel säsongs-, marknads- eller konjunkturmässiga) än arbetsförmågan eller dödsfallet skadans storlek, reduceras försäkringsersättningen i motsvarande grad. Försäkringstagaren skall vid anfordran visa att sådan andra faktorer inte föreligger.

D.11.6.5

Om försäkrad person är delvis arbetsförmögen och erhåller reducerad ersättning från försäkringskassan reduceras försäkringsersättningen i motsvarande grad.

D.11.6.6

Om det av utredning framgår att försäkringstagaren genom försäkrat ersättningsalternativ enligt försäkringsbrevet skulle bli överkompenserad om skadan reglerades med detta belopp skall ersättningen, oavsett om fordonet varit avställt eller ej, jämkas till motsvarande försäkringstagarens faktiska bortfall av bidrag till rörelsens fasta kostnader.

Som fast kostnad räknas följande

- avtalade löner och lönebikostnader till anställda.
- eget uttag i enskild firma och handelsbolag, dock högst med belopp som svarar mot marknadsmässig lön och lönebikostnader och endast i den mån rörelsen i normalfallet skulle kunna bära denna kostnad.
- ersättning till medhjälpande make/maka, dock högst med belopp som svarar mot marknadsmässig lön och lönebikostnader och endast i den mån rörelsen i normalfallet skulle kunna bära denna kostnad.
- hyror och/eller arrendekostnader
- övriga fasta lokalkostnader (till exempel fasta uppvärmningskostnader)
- fasta kontrakterade kontorskostnader till exempel bokförings-, revisions- och försäkringskostnader
- fasta avgifter för el, tele och internet (abonnemangavgifter och internet)
- planenliga avskrivningar i rörelsen
- räntor i rörelsen (räntekostnader minus ränteintäkter)

- skatt och försäkring för fordon i rörelsen
- fasta kontrakterade leasingkostnader
- övriga fasta kostnader enligt kontrakt.

Anmärkning

Som fast kostnad räknas inte eget uttag, lön och lönebikostnader samt kostnader för individuella försäkringar för den arbetsoförmögne.

D. I I .7 TIDPUNKT FÖR BETALNING AV ERSÄTTNING SAMT RÄNTEBESTÄMMELSER

Ersättning skall betalas månadsvis i efterskott under förutsättningen att försäkringstagaren med läkarintyg för den försäkrade personen visar sig vara berättigad till ersättning för gången månad eller vid vård av sjukt barn styrker med intyg från försäkringskassan för vilken tid denna får föräldrapenning.

I övrigt gäller vad som framgår av G.5.5 Tiden för utbetalning av försäkringsersättning.

D. I I .8 SKADEREGLERINGSBESTÄMMELSER

D. I I .8.1 Anmälan om skada med mera

När försäkringstagaren inser att arbetsoförmåga kommer att utsträckas till mer än 30 dygn åligger det denne att utan dröjsmål göra anmälan härom till Trygg-Hansa.

Arbetsoförmåga skall styrkas med läkarintyg. För fastställande av insjuknandedag skall läkarintyg föreligga från åttonde sjukdagen. Dödsfall skall styrkas med dödsfallsintyg.

D. I I .8.2 Ersättningskrav

Ersättningskrav skall framställas till Trygg-Hansa snarast efter det att skadan uppkommit och senast sex månader från det att försäkringstagaren fått kännedom om sin möjlighet att få ersättning.

Försäkringstagaren är skyldig att bistå Trygg-Hansa vid skadeutredningen och på anmodan styrka ersättningskravet och tillhandahålla verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma Trygg-Hansas ansvarighet och storlek.

D. I I .9 TRYGG-HANSAS ANSVARIGHET

Med tillägg av vad som gäller enligt G.2.1 Försäkringstid och ansvarstid gäller följande:

Trygg-Hansas ansvarighet inträder när Trygg-Hansas huvudkontor mottagit fullständiga ansökningshandlingar, förutsatt att försäkringen enligt tillämpningsregler kan beviljas mot normal premie och utan förbehåll samt att det inte av ansökningshandlingarna eller på annat sätt framgår att försäkringen skall träda i kraft senare.

Kan försäkringen beviljas endast mot förhöjd premie eller med förbehåll, inträder Trygg-Hansas ansvarighet först sedan Trygg-Hansa erbjudit försäkringen på dessa villkor och försäkringstagaren antagit erbjudandet.

D.12 Utökad personskada

Utökad personskada gäller om detta är angivet på försäkringsbrevet. I Utökad personskada ingår rehabiliteringshjälp, privat medicinsk vård och ersättning för medicinsk invaliditet.

D.12.1 OMFATTNING

Olycksfall som drabbar förare till följd av trafik med försäkrat fordon.

D.12.3 UNDANTAG

Försämring av hälsotillståndet om denna försämring enligt medicinsk erfarenhet sannolikt skulle ha inträtt även om olycksfallet inte inträffat.

D.12.3 SJÄLVRISK

Försäkringen gäller utan självrisk.

D.12.4 REHABILITERINGSHJÄLP OCH PRIVAT MEDICINSKVÅRD

D.12.4.1 Omfattning

Försäkringen gäller för rehabiliteringshjälp och *privat medicinsk vård* för förare i fordon som är svenska medborgare eller som är bosatta och folkbokförda i Sverige.

D.12.4.2 Undantag

- a) Försäkringen gäller inte för *olycksfall* som uppstått i samband med att du utfört eller medverkat till uppsåtlig gärning som enligt svensk lag är straffbelagd.
- b) Försäkringen gäller inte för försämring av hälsotillståndet om denna försämring enligt medicinsk erfarenhet sannolikt skulle ha inträtt även om olycksfallet inte inträffat eller vid dödsfall.

D.12.4.3 Ersättningsregler

Försäkringen gäller för *olycksfall* som drabbar förare till följd av trafik med försäkrat fordon och att

- Föraren har varit helt eller delvis arbetsoförmögen i mer än 30 dagar, eller
- Föraren är i *arbete* men har medicinska besvär och behov av rehabilitering.

D.12.4.3.1 Rehabiliteringshjälp

Föraren får tillgång till en rehabiliteringsledare som vägleder och stödjer exempel i kontakten med vårdgivare, arbetsgivare alternativt arbetsförmedling och försäkringskassa.

D.12.4.3.2 Åtgärdsplan

Rehabiliteringsledaren tar vid behov fram en åtgärdsplan individuellt anpassad för föraren. Planen ska syfta till återgång i arbete, arbetsförhet eller motsvarande och godkännas av Trygg-Hansa.

D.12.4.3.3 Privat medicinsk vård

Ersättning för nödvändiga och skäliga kostnader för privat finansierad läkar- och sjukhusvård i Sverige, om väntetiden inom den offentligt finansierade vården gör att behandling inte kan påbörjas inom 45 dagar från det att remiss utfärdats.

Dessutom ersätts behandlingskostnader upp till 10 behandlingstillfällen, totalt högst 10 timmar, vid privat vård hos exempelvis psykolog eller sjukgymnast när behandlingen sker enligt remiss/intyg av läkare. Även här krävs att behandling inom den offentligt finansierade vården inte kan påbörjas inom 45 dagar från det att remiss utfärdats.

Åtgärderna ska framgå av åtgärdsplanen och godkännas av Trygg-Hansa innan behandlingen påbörjas.

D.12.4.3.4 Resekostnader i samband med ordinerad behandling

Nödvändiga och skäliga reskostnader som överstiger 500 kronor till följd av privat vård som anges i åtgärdsplanen.

Resekostnader för en medföljande om behov finns och det framgår av åtgärdsplanen.

D.12.4.3.5 Krisstöd för förarens familj

Ersättning lämnas för nödvändiga och skäliga kostnader för krisstöd hos psykolog eller motsvarande för förarens *familj* till följd av olycksfallet.

Åtgärderna ska framgå av åtgärdsplanen

D.12.4.3.6 Undantag för privat medicinsk vård

Försäkringen ersätter inte kostnader

- som ersätts av annan enligt särskild lag eller författning, internationell konvention, kollektivavtal eller annat ersättningsinstitut.
- som inte finns med i åtgärdsplanen.

D.12.4.4 När skadan anmäls och ersättningstid

Från det att behovet av rehabiliteringshjälp och privat vård uppstår, har du tre månader på dig att kontakta oss och anmäla att du vill nyttja försäkringen. Ersättningstiden för rehabiliteringshjälp och privat medicinsk vård är begränsad till högst ett år.

D.12.4.6 Högsta ersättningsbelopp

Högsta ersättning är 150 000 kronor.

D.12.5 MEDICINSK INVALIDITET

D.12.5.1 Omfattning

Försäkringen gäller för olycksfallsskada som inträffar i följd av trafik med fordonet och som drabbar förare i fordonet som är svensk medborgare eller har sin hemvist i Sverige.

D.12.5.2. Giltighetsområde

Försäkringen gäller i hela världen.

D.12.5.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för försämrat hälsotillstånd beroende på ett kroppsfel som antingen redan fanns vid olycksfallet eller som tillstött senare utan samband med olycksfallet.

D.12.5.3.1 Förare

Försäkringen gäller inte för förare som

- kört fordonet utan att ha giltigt och erforderligt körkort/yrkesbevis
- varit straffbart påverkad av alkohol eller annat medel än alkohol
- orsakat skadan med uppsåt eller genom grov vårdslöshet
- stulit eller olovligen tillgripit fordonet
- kört när fordonet var avställt
- kört fordonet trots att fordonet belagts med körförbud

D.12.5.4 Ersättningsregler

Ersättning lämnas för medicinsk invaliditet.

Med medicinsk invaliditet menas den fysiska eller psykiska funktionsnedsättning som fastställs oberoende av den försäkrades yrke och arbetsförhållanden eller fritidsintressen. Som medicinsk invaliditet räknas också framträdande ärr; bestående värk samt förlust av sinnesfunktion eller inre organ.

D.12.5.4.1 Hur invaliditetsgraden bestäms

Den medicinska invaliditeten fastställs med ledning av ett medicinskt tabellverk som är gemensamt för alla försäkringsbolag. Se www.svenskforsakring.se. Bedömning av invaliditetsgraden görs enligt skadeståndsrättsliga principer och kan i regel göras tidigast 12 månader efter olycksfallet.

Framträdande ärr och andra utseendemässiga förändringar omvandlas till invaliditetsgrad enligt den av Trygg-Hansa fastställd tabell som gäller vid utbetalningstillfället.

D.12.5.4.2 När ersättning betalas

Medicinsk invaliditet

Rätt till ersättning inträder då olycksfallsskadan orsakat invaliditet inom 3 år och minst 1 år förflutit från olycksfallet. Så snart den definitiva invaliditetsgraden har fastställts betalas ersättning. Om den definitiva invaliditetsgraden kan fastställas och behandlingen avslutas innan 1 år förflutit från olycksfallet betalas ersättning så snart invaliditetsgraden fastställts. Om dödsfall inträffar innan medicinsk invaliditet kan fastställas, bortfaller rätt till ersättning.

D.12.5.5 Preskription och rätt till omprövning

Anmälan om utökad personskada/medicinsk invaliditet ska göras inom viss tid. Omprövning av invaliditetsbedömningen kan ske om väsentlig och bestående förändring skett i jämförelse med de förhållanden som låg till grund för bedömning. Preskriptionstiden för anmälan och omprövning framgår av G. 6 Preskription av rätt till ersättning punkt 1. Försäkringsersättning.

D.12.5.6 Högsta ersättningsbelopp

Medicinsk invaliditet 600 000 kr. Ersättning utbetalas med så stor del av försäkringsbeloppet som motsvarar den medicinska invaliditetsgraden. Exempelvis, om den medicinska invaliditetsgraden är 4 %, och försäkringsbeloppet 600 000 kr, blir försäkringsersättningen $4 \% \times 600\,000 \text{ kr} = 24\,000 \text{ kr}$.

E. SÄRSKILT VILLKOR

E.1 Särskilt stöldskydd – spårsändare

E.1.1 SÄKERHETSFÖRESKRIFT

Fordonet skall utöver det ordinarie stöldskyddet vara försett med en av Trygg-Hansa godkänd spårsändare som också är satt i funktion.

Om säkerhetsföreskriften inte följs

Ersättningen kan minskas eller helt utebli. Regler om nedsättning av ersättningen nns i G.4.4 Brott mot säkerhetsföreskrifter.

E.2 Särskilt villkor för veteranfordon

Med veteranfordon avses fordon som är 30 år och äldre, körs högst 500 mil per år och som inte används yrkesmässigt.

Av försäkringsbrevet framgår om fordonet är försäkrat som Veteranfordon och vilka av följande moment som ingår:

E.2.1 VAD FÖRSÄKRINGEN GÄLLER FÖR

- B. Trafikförsäkring
- C.1 Gemensamma villkor för egendomsskydd
- C.2 Brandförsäkring
- C.3 Glasrutor
- C.4 Stöld inklusive skadegörelse
- C.5 Rättsskydds försäkring avseende fordonet
- C.10 Vagnskadeförsäkring

E.2.2 FÖRSÄKRINGSBELOPP

Fordonets marknadsvärde dock maximalt 5 prisbasbelopp.

E.2.3 SJÄLVRISK

Självrisk framgår av försäkringsbrevet.

F. VÄRDERINGS- OCH ERSÄTTNINGSGREGLER

F.1

Ersättning lämnas med högst det belopp som motsvarar skadan, värderad enligt nedanstående bestämmelser.

F.2 Hur Trygg-Hansa ersätter

Trygg-Hansa har rätt att avgöra om utrustning skall repareras, ersättas med likvärdig utrustning eller ersättas kontant. Beträffande reparationer, se G.5.4 Reparation.

Beräkning av kontant ersättning grundas på fordonets och utrustningens värde i allmän handel omedelbart före skadan. Om likvärdig begagnad utbytesdel finns att tillgå skall sådan användas vid reparation. Dessa regler gäller på motsvarande sätt vid skada på del av fordon, utrustning eller egendom.

1. Vid stöld av utrustning som inte ingår i fordonets seriemässiga utförande skall åtkomsthandling uppvisas och överlämnas till Trygg-Hansa. I annat fall har Trygg-Hansa rätt att skönmässigt bestämma ersättningsbeloppets storlek.
2. För aggregat och tillbehör såsom flisaggregat, kranutrustning, hydraulhammare, skopor, pallgafflar och liknande lämnas ersättning enligt följande: Om skadan skett inom ett år efter det att aggregatet eller tillbehöret togs i bruk som fabriksny lämnas full ersättning. I annat fall görs normalt åldersavdrag med 15 % per år. Avskrivningen skall aldrig överstiga 75 %.
3. Avskrivningsregler för viss utrustning till maskinen.

Egendom värderas till vad det kostar att köpa ny likvärdig egendom med avdrag för ålder enligt nedan.

Ljud- och bildutrustning, batterier med mera (avskrivning i procent)

Föremål	Ålder										
	<1 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	8 år	9 år	10 år >
1. Ljud- och bildutrustning	0	10	20	30	40	50	75	75	80	80	80
2. Navigationsutrustning	0	10	20	30	40	50	75	75	80	80	80
3. Våg- och datorutrustning	0	10	20	30	40	50	75	75	80	80	80

Föremål	Ålder										
	<1 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	8 år	9 år	10 år >
4. Fordonsbatteri	0	25	40	60	80	100	100	100	100	100	100
5. Elbatteri för drift	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
6. Kapell	0	0	0	15	30	50	60	70	80*	80*	80*
7. Fälgar	0	0	10	20	30	50	50	50	50	50	50
8. Däcktrycksövervakning (TPMS)	0	15	30	45	60	75	90	100	100	100	100

* = om det är funktionsdugligt

Viktigt!

Trygg-Hansa har rätt att anvisa inköpsställe. Vid bärgning avgör Trygg-Hansa vilken leverantör som ska anlitas. Kontakta oss alltid innan reparation, bärgning och återanskaffning. Om så inte sker begränsas Trygg-Hansas ersättningskyldighet till vad det skulle ha kostat om de leverantörer som Trygg-Hansa har avtal med anlitas.

F.2.1

För plötslig oförutsedd skada enligt D.10 Maskinskadeförsäkring lämnas ersättning enligt följande:

Om skadan skett inom ett år efter det att fordonet eller utrustningen togs i bruk som fabriksny lämnas full ersättning för skadade delar. I annat fall görs åldersavdrag med 15 % per år. Avdraget skall aldrig överstiga 75 %. För SE-medlemmar (skogsmaskiner) görs avdrag med 10 % per år.

För markberedare görs åldersavdrag med 20 % per år (både för SE-medlem och övriga). Avdraget skall aldrig överstiga 75 %.

F.3 Trygg-Hansa betalar inte

- kostnad för förbättring eller förändring av fordonet, som gjorts i samband med att skada reparerats
- merkostnad som beror på att bolagets anvisningar om inköpsställe enligt F.2 inte inhämtats eller följts
- eventuell värdeminskning efter reparation på grund av skada
- merkostnad genom reparationsarbete på övertid eller genom att reservdelar fraktats på annat sätt än med sedvanligt transportmedel, om inte bolaget särskilt godkänt merkostnaden

- e) ersättning för normalt slitage eller värdeminskning på grund av att fordonet brukats i samband med stöld eller tillgrepp
- f) mervärdesskatt när försäkringstagaren är redovisningsskyldig för sådan skatt
- g) merkostnad på grund av att skadad egendom ersätts med ny egendom
- h) kostnader för lackering, foliering eller stripes som inte motsvarar den som fordonet hade i det seriemässiga utförandet
 1. Kostnad för det egna företagets varumärkes- eller mönsterskyddade firmasymbol och för reklamtext för det egna företaget betalas dock, men högst med 2 prisbasbelopp.
 2. Kostnad för annans varumärkes- eller mönsterskyddade firmasymbol ersätts om det finns skriftligt avtal om att denna skall finnas på fordonet, men högst med 2 prisbasbelopp.
 3. Kostnader för motivlack, randning, dimning/flera färger, foliering eller stripes betalas dock, men högst med $\frac{1}{2}$ prisbasbelopp.
- i) slitage och normal förbrukning.

F.4 Äganderätten till ersatt egendom

Trygg-Hansa övertar äganderätten till fordonet eller delar som ersatts, om inte annat överenskommits.

G. FÖRSÄKRINGSREGLER

Med försäkringstagare avses i detta villkor den som ingått avtal om försäkring med Trygg-Hansa. Med uttrycket försäkrad avses den vars intresse är försäkrat mot skada.

G.1 Försäkringsgivare och tillsynsmyndighet

Försäkringsgivare för denna försäkring är Codan Försikring A/S genom Trygg-Hansa Försäkring filial. Danska Finanstilsynet är tillsynsmyndighet.

G.2 Försäkringsavtalet

G.2.1 FÖRSÄKRINGSTID OCH ANSVARSTID

Försäkringstiden är den tid för vilken försäkringsavtalet har träffats. Saknas utredning om när avtalet har träffats, skall det anses ha skett klockan 00.00 dagen efter den dag då Trygg-Hansa mottog ansökan om försäkring. Försäkringen gäller till och med försäkringstidens sista dag.

Om försäkringen skall tecknas genom att försäkringstagaren betalar premie eller om försäkringen i annat fall är giltig bara om premien betalas innan försäkringstiden börjar, inträder Trygg-Hansas ansvar klockan 00.00 dagen efter den dag då premien kommit Trygg-Hansa till handa. Försäkringstagaren anses ha betalat premien när han lämnat ett betalningsuppdrag avseende premien till en bank eller någon annan liknande betalningsförmedlare.

Trygg-Hansa ansvarar endast för skada genom händelse som inträffar under försäkringstiden såvitt inte annat särskilt anges i försäkringsvillkoren. Om skadan uppkommit successivt ansvarar Trygg-Hansa endast för den del av skadan som uppkommit inom försäkringstiden hos Trygg-Hansa.

G.2.2 FÖRNYELSE AV FÖRSÄKRINGEN

Vid försäkringstidens utgång förnyas försäkringen automatiskt, om inte annat framgår av avtalet eller omständigheterna. Förnyelse sker dock inte vid försäkringstidens utgång, om

1. försäkringen har sagts upp att upphöra vid denna tidpunkt, eller
2. försäkringstagaren har tecknat en motsvarande försäkring hos ett annat bolag och underrettat Trygg-Hansa om detta.

Har försäkringstagaren inte meddelat Trygg-Hansa att försäkringsbehovet har upphört, har Trygg-Hansa rätt till premien för den tid försäkringen efter förnyelsetidpunkten varit gällande.

G.2.3 FÖRSÄKRINGSTAGARENS RÄTT ATT SÄGA UPP FÖRSÄKRINGEN

Vill försäkringstagaren säga upp försäkringen till försäkringstidens utgång, får han göra uppsägningen när som helst dessförinnan.

Försäkringstagaren får säga upp försäkringen att upphöra före försäkringstidens utgång,

1. om Trygg-Hansa väsentligen åsidosätter sina skyldigheter enligt gällande lag eller enligt försäkringsavtalet,
 2. om försäkringsbehovet faller bort eller det inträffar någon annan liknande omständighet,
 3. om Trygg-Hansa har ändrat försäkringsvillkoren under försäkringstiden,
 4. om försäkringen har förnyats enligt G.2.2 Förnyelse av försäkring och försäkringstagaren ännu inte har betalat premie för den nya premieperioden, eller
 5. om det i annat fall föreligger en ny omständighet av väsentlig betydelse för försäkrings-förhållandet.
6. vid skada.

Uppsägningen får verkan dagen efter den dag då Trygg-Hansa mottog uppsägningen. Försäkringen kan också sägas upp med verkan från och med en viss dag i framtiden.

Om försäkringstagaren, efter förnyelse enligt G.2.2 Förnyelse av försäkring tecknar en motsvarande försäkring hos ett annat försäkringsbolag utan att betala premie för den förnyade försäkringen, anses denna uppsagd med omedelbar verkan.

G.2.4 TRYGG-HANSAS RÄTT ATT SÄGA UPP FÖRSÄKRINGEN

Trygg-Hansa får säga upp försäkringen att upphöra vid försäkringstidens utgång. Uppsägningen skall göras skriftligen och sändas till försäkringstagaren senast 1 månad innan försäkringstiden går ut. Den skall för att få verkan innehålla en förfrågan om försäkringstagaren vill ha försäkringen förnyad. Begär försäkringstagaren att försäkringen förnyas, gäller uppsägningen bara om det finns särskilda skäl att vägra försäkringen med hänsyn till risken för framtida försäkringsfall, den befarade skadans omfattning, den avsedda försäkringens art eller någon annan omständighet.

Trygg-Hansa får säga upp försäkringen att upphöra före försäkringstidens utgång, bara om försäkringstagaren eller den försäkrade grovt har åsidosatt sina förpliktelser mot bolaget eller om det annars finns synnerliga skäl.

Uppsägningen skall göras skriftligen och med 14 dagars uppsägningstid, räknat från det att Trygg-Hansa avsände den. Uppsägningen skall ske utan oskäligt dröjsmål från det att Trygg-Hansa fick kännedom om det förhållande som den grundas på.

G.2.5 TVIST OM RÄTTEN ATT BEHÅLLA EN FÖRSÄKRING

Har Trygg-Hansa vägrat att förnya försäkringen skall talan väckas inom 6 månader från det att Trygg-Hansa avsänt meddelande om sitt beslut, uppgift om skälen för detta och upplysning om vad försäkringstagaren skall göra för att få beslutet prövat. Väcks inte talan inom denna tid är rätten att föra talan förlorad.

G.2.6 ÄNDRING AV FÖRSÄKRINGSVILLKOREN

Vill Trygg-Hansa ändra försäkringen i samband med en förnyelse skall bolaget skriftligen ange ändringen senast i samband med kravet på premie för den förnyade försäkringen. Den förnyade försäkringen gäller då för den tid och på de villkor som Trygg-Hansa har angivit.

På begäran av Trygg-Hansa kan försäkringsvillkoren ändras under försäkringstiden om det finns synnerliga skäl för ändringen. För en sådan ändring gäller det som sägs om uppsägning i G.2.4 Trygg-Hansas rätt att säga upp försäkringen.

G.3 Premien

G.3.1 NÄR SKALL PREMIEN BETALAS

Första premien för försäkringen skall betalas senast 14 dagar efter den dag då Trygg-Hansa avsänt krav på premie till försäkringstagaren. Detta gäller dock inte om försäkringen skall tecknas genom att försäkringstagaren betalar premien eller om försäkringen annars är giltig bara under förutsättning att premien betalas innan försäkringstiden börjar.

Premien för en senare premieperiod skall betalas senast 1 månad från den dag då Trygg-Hansa avsände krav på premien till försäkringstagaren. Om premieperioden är högst 1 månad, skall premien dock betalas på periodens första dag.

G.3.2 UPSÄGNING PÅ GRUND AV DRÖJSMÅL MED PREMIEN

Betalas inte premien i rätt tid, får Trygg-Hansa säga upp försäkringen, om inte dröjsmålet är av ringa betydelse. Uppsägning skall sändas till försäkringstagaren.

Uppsägningen får verkan 14 dagar efter den dag då den avsändes, om inte premien betalas inom denna frist. Uppsägningen skall innehålla en uppgift om detta. Saknas denna uppgift, får uppsägningen ingen verkan. Gör försäkringstagaren sannolikt att uppsägningen har försejats eller inte kommit fram på grund av omständigheter som han inte har kunnat råda över, får uppsägningen verkan tidigast 1 vecka efter den dag då den kom fram. En uppsägning på grund av dröjsmål med premien får dock verkan senast 3 månader efter den dag då Trygg-Hansa avsände den.

Om försäkringstagaren inte har kunnat betala premien i rätt tid på grund av svår sjukdom, frihetsberövande, utebliven pension eller utebliven lön från sin huvudsakliga anställning eller liknande hinder, får uppsägningen verkan tidigast 1 vecka efter det att hindret fallit bort, dock senast 3 månader efter fristens utgång.

G.3.3 PREMIEBETALNING EFTER DET ATT FÖRSÄKRINGEN HAR UPPHÖRT

Om försäkringstagaren betalar premien efter det att försäkringen har upphört enligt G.3.2 Uppsägning på grund av dröjsmål med premien anses detta som en begäran om en ny försäkring på samma villkor från och med dagen efter den då premien betalades.

Vill Trygg-Hansa inte meddela försäkring enligt försäkringstagarens begäran, skall en underrättelse om detta avsändas till försäkringstagaren inom 14 dagar från den dag då premien betalades. Annars anses en ny försäkring ha tecknats i enlighet med försäkringstagarens begäran.

G.3.4 TILLÄGGSPREMIE

Höjs den avtalade premien under försäkringstiden, skall tilläggspremie betalas senast 14 dagar från den dag då Trygg-Hansa avsånde ett krav på tilläggspremie till försäkringstagaren.

Om en tilläggspremie inte betalas i rätt tid, får Trygg-Hansa räkna om försäkringstiden för den ändrade försäkringen med hänsyn till den premie som har betalats. En sådan ändring får verkan tidigast 14 dagar efter det att en underrättelse om omräkningen har avsänts till försäkringstagaren.

G.3.5 BETALNING GENOM BETALNINGSFÖRMEDLARE

Försäkringstagaren anses ha betalat premien när han lämnat ett betalningsuppdrag avseende premien till en bank eller någon annan liknande betalningsförmedlare.

G.3.6 ÅTERBETALNING AV PREMIE

Upphör försäkringen i förtid har Trygg-Hansa rätt bara till den premie som skulle ha betalats om avtal hade slutits för den tid under vilken bolaget har varit ansvarigt. Har högre premie betalats, skall Trygg-Hansa betala tillbaka det överskjutande beloppet. Är försäkringsavtalet ogiltigt enligt 4 kapitlet 2 § första stycket försäkringsavtalslagen (2005:104), får Trygg-Hansa ändå behålla betald premie för förfluten tid.

G.3.7 PÅMINNELSEAVGIFT

Betalas inte premien i rätt tid är försäkringstagaren skyldig att betala en påminnelseavgift.

G.3.8 SÄRSKILD BESTÄMMELSE FÖR TRAFIK- OCH KASKOFÖRSÄKRINGSPREMIE

Trygg-Hansa har rätt att till Trafikförsäkringsföreningen överlåta fordran avseende obetald premie för trafik- och kaskoförsäkring.

G.4 Begränsningar av Trygg-Hansas ansvar

G.4.1 UPPLYSNINGSPLIKT

Försäkringstagaren är skyldig att på Trygg-Hansas begäran lämna upplysningar som kan ha betydelse för frågan om försäkring skall meddelas. Detsamma gäller om försäkringstagaren begär att få försäkringen utvidgad eller förnyad. Försäkringstagaren skall ge riktiga och fullständiga svar på Trygg-Hansas frågor.

Om försäkringstagaren inser att Trygg-Hansa tidigare har fått oriktiga eller ofullständiga uppgifter om förhållanden av uppenbar betydelse för riskbedömningen, är han skyldig att utan oskäligt dröjsmål rätta uppgifterna.

Om försäkringstagaren vid fullgörandet av sin upplysningsplikt har förfarit svikligt eller i strid mot tro och heder, är avtalet ogiltigt enligt vad som sägs i lagen (1915:218) om avtal och rättshandlingar på förmögenhetsrättens område och Trygg-Hansa är fritt från ansvar för försäkringsfall som inträffar därefter.

Har försäkringstagaren annars uppsåtligen eller av oaktsamhet eftersatt sin upplysningsplikt, kan ersättningen sättas ned i fråga om varje försäkrad efter vad som är skäligt med hänsyn till den betydelse förhållandet skulle ha haft för Trygg-Hansas bedömning av risken, det uppsåt eller den oaktsamhet som har förekommit och övriga omständigheter. Se vidare G.4.8 Nedsättning av försäkringsersättningen.

Trafikskadeersättning får inte sättas ned även om försäkringstagaren vid försäkringens tecknande lämnat oriktiga eller ofullständiga uppgifter som lett till för låg premie. Trygg-Hansa har dock rätt att erhålla rätt premie för risken.

G.4.2 RISKÖKNING

Försäkringstagaren är skyldig att utan oskäligt dröjsmål anmäla till Trygg-Hansa samtliga ändrade förhållanden som är av väsentlig betydelse för riskens bedömning.

Om försäkringstagaren försummar att anmäla en sådan riskökning kan ersättningen från försäkringen sättas ned på samma sätt som vid brott mot upplysningsplikten.

Trafikskadeersättning får inte sättas ned även om försäkringstagaren vid försäkringens tecknande lämnat oriktiga eller ofullständiga uppgifter som lett till för låg premie. Trygg-Hansa har dock rätt att erhålla rätt premie för risken.

G.4.3 FRAMKALLANDE AV FÖRSÄKRINGSFALL

Om den försäkrade uppsåtligen har framkallat ett försäkringsfall, lämnas inte ersättning från försäkringen såvitt angår honom. Detsamma gäller i den mån den försäkrade uppsåtligen har förvärrat följderna av ett försäkringsfall.

Har den försäkrade genom grov vårdslöshet framkallat ett försäkringsfall eller förvärrat dess följder, kan ersättningen sättas ned såvitt angår honom efter vad som är skäligt med hänsyn till hans förhållanden och omständigheterna i övrigt. Detsamma gäller om den

försäkrade annars måste antas ha handlat eller underlåtit att handla i vetskap om att detta innebar en betydande risk för att skadan skulle inträffa.

Då skadan framkallats genom vårdslöshet som inte är grov i samband med brott mot en säkerhetsföreskrift i försäkringsvillkoren, har Trygg-Hansa rätt att sätta ned försäkringsersättningen med ett skäligt belopp. Se vidare G.4.8 Nedsättning av försäkringsersättningen.

För nedsättning av trafikskadeersättning gäller reglerna i trafikskadelagen (1975:1410).

G.4.4 BROTT MOT SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

Om den försäkrade vid försäkringsfallet har försummat att följa en säkerhetsföreskrift som framgår av försäkringsvillkoren eller av en författning som villkoren hänvisar till, betalas ersättning från försäkringen endast i den utsträckningen skadan får antas ha inträffat även om föreskriften iakttagits. Med den försäkrade likställs annan som har haft att tillse att föreskriften följdes.

För nedsättning av trafikskadeersättning gäller reglerna i trafikskadelagen (1975:1410).

G.4.5 DEN FÖRSÄKRADES RÄDDNINGSPLIKT

När ett försäkringsfall inträffar eller kan befaras vara omedelbart förestående, skall den försäkrade efter förmåga vidta åtgärder för att hindra eller minska skadan och, om någon annan är ersättningsskyldig, för att bevara den rätt Trygg-Hansa kan ha mot denne.

Har den försäkrade uppsåtligen åsidosatt sina skyldigheter enligt första stycket, kan ersättningen sättas ned såvitt angår honom efter vad som är skäligt med hänsyn till hans förhållanden och omständigheterna i övrigt. Detsamma gäller om den försäkrade har åsidosatt sina skyldigheter med vetskap om att det innebar en betydande risk för att skadan skulle inträffa eller annars genom grov vårdslöshet. Se vidare G.4.8 Nedsättning av försäkringsersättningen. De anvisningar som Trygg-Hansa lämnat skall följas. Trygg-Hansa ersätter försvarliga kostnader som den försäkrade har till följd av åtgärder som avses i första stycket. Försvarliga räddningskostnader ersätts även om högsta ersättningsbeloppet enligt villkoren överskrids. Ersättning lämnas inte om den försäkrade har rätt till ersättning enligt lag, författning, avtal, garanti eller liknande åtagande.

G.4.6 FÖRSUMMELSE ATT ANMÄLA FÖRSÄKRINGSFALL MED MERA

Om den ersättningsberättigade underlåter att anmäla ett försäkringsfall utan oskäligt dröjsmål, eller åsidosätter sin skyldighet att medverka i skadeutredningen och försummelsen leder till skada för Trygg-Hansa, kan försäkringsersättningen sättas ned med ett efter omständigheterna skäligt belopp. Om den försäkrade vid ansvarsförsäkring har gjort sig skyldig till sådan försummelse som sägs i första meningen, har Trygg-Hansa i stället rätt att från den försäkrade återkräva en skälig del av vad bolaget har utgivit till den skadelidande. Se vidare G.4.8 Nedsättning av försäkringsersättningen.

G.4.7 ORIKTIGA UPPGIFTER UNDER SKADEREGLERINGEN

Om den försäkrade eller någon annan som begär ersättning av Trygg-Hansa efter ett försäkringsfall uppsåtligen eller av grov vårdslöshet oriktigt har uppgivit, förtigt eller dolt något av betydelse för bedömningen av rätten till ersättning från försäkringen, kan den ersättning som annars skulle ha betalats till honom sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna. Nedsättningen kan i allvarigare fall leda till att den försäkrade eller annan som begär ersättning från Trygg-Hansa blir helt utan ersättning. Se vidare G.4.8 Nedsättning av försäkringsersättningen.

G.4.8 NEDSÄTTNING AV FÖRSÄKRINGSERSÄTTNINGEN

Har den försäkrade åsidosatt sina förpliktelser, med undantag av säkerhetsföreskrifter, enligt försäkringsavtalet minskas försäkringsersättningen med ett skäligt avdrag. I vilken mån nedsättning skall ske avgörs efter vad som är skäligt med hänsyn till samtliga föreliggande omständigheter. Av betydelse är om åsidosättandet skett med uppsåt eller i annat fall graden av oaktsamhet. Hänsyn tas till om det föreligger förmildrande omständigheter eller om nedsättningen skulle bli oskäligt stor. Vid allvarliga brott mot den försäkrades förpliktelser kan ersättningen helt falla bort.

Vid nedsättningen tas hänsyn till hur länge förpliktelsen åsidosatts, om egendomen är stöldbegärlig, egendomens värde, placering och exponering samt om händelsen inträffat i tätort, storstad eller på landsbygd. Har den försäkrade åsidosatt en särskild angiven säkerhetsföreskrift i villkoren, kan ersättningen sättas ned på det sätt som särskilt anges i det aktuella villkorsavsnittet.

G.4.9 IDENTIFIKATION MED DEN FÖRSÄKRADE

Med den försäkrades handlande likställs, i fall som framgår av G.4.3 Framkallande av Försäkringsfall och G.4.5 Den försäkrades räddningsplikt, den som med den försäkrades samtycke har tillsyn över den försäkrade egendomen.

G.4.10 UNDANTAG FRÅN BESTÄMMELSERNA OM BEGRÄNSNING AV TRYGG-HANSASANSVAR

Ersättning får inte sättas ned på grund av,

1. ringa oaktsamhet,
2. handlande av någon som var allvarligt psykiskt störd (se 30 kapitlet 6 § brottsbalken) eller som var under 12 år, eller
3. handlande som avsåg att förebygga skada på person eller egendom i sådant nödläge att handlandet var försvarligt.

Vid ansvarsförsäkring tillämpas inte bestämmelserna om nedsättning av ersättning för skada

som orsakats eller förvärrats genom grov vårdslöshet eller vid brott mot reglerna om säkerhetsföreskrifter och räddningsplikt i förhållande till den skadelidande. Om den försäkrade inte enligt någon författning är skyldig att ha någon ansvarsförsäkring som omfattar skadan, är Trygg-Hansa skyldigt att lämna ersättning bara i den utsträckning denna inte kan utges av den försäkrade.

G.5 Reglering av skada

G.5.1 ANMÄLAN OCH ERSÄTTNINGSKRAV

Skada skall anmälas till Trygg-Hansa utan dröjsmål. Dessutom skall den som gör anspråk på försäkringsersättning,

1. vid stöld, skadegörelse eller rån göra polisanmälan på den ort där skadan inträffat och sända in kopia av polisanmälan till Trygg-Hansa,
2. vid skada som inträffat under transport, anmäla skadan till transportföretaget,
3. lämna specificerat krav på ersättning,
4. i skäligen omfattning styrka innehav och värde av skadad och/eller förkommen egendom,
5. om annan försäkring gäller för samma skada, upplysa Trygg-Hansa om detta,
6. på begäran av Trygg-Hansa lämna upplysningar och tillhandahålla verifikationer, bevis, läkarintyg och andra handlingar som bolaget behöver för att reglera skadan,
7. på begäran av Trygg-Hansa medverka i polisens utredning av ärendet,
8. på begäran sammanträffa med Trygg-Hansas personal eller av bolaget anlitad uppdragstagare, och
9. i övrigt följa i villkoren särskilt angiven föreskrift.

G.5.2 PREKLUSION

Trygg-Hansa får skriftligen förelägga den försäkrade att väcka talan inom en kortare tid än vad som anges under G.6 Preskription av rätt till ersättning. Fristen får inte vara kortare än ett år från det att den försäkrade har fått del av föreläggandet.

Den som har fordran på grund av försäkringen förlorar sin rätt om han inte framställer sitt anspråk till Trygg-Hansa inom ett år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringskyddet inträdde.

Övergångsbestämmelser

Äldre bestämmelser avseende Preklusion gäller för försäkringsavtal som har ingåtts före den 1 januari 2015 och inte förnyats därefter (äldre försäkringar), om inte annat följer av stycket nedanför.

Bestämmelserna i G.5.2 i detta villkor avseende Preklusion, tillämpas även på äldre försäkringar, om det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsersättning eller annat försäkringskydd inträder efter den 1 januari 2015.

G.5.3 BESIKTNING

Den som begär ersättning är skyldig att medverka till besiktning som Trygg-Hansa vill utföra på exempelvis skadeplatsen, annan plats eller av fordon.

G.5.4 REPARATION

Reparation får ske endast efter Trygg-Hansas godkännande. Beträffande valet av reparatör, reparationsmetod och material skall Trygg-Hansas anvisningar följas. Skadade föremål skall behållas, om inte Trygg-Hansa medger annat.

Det åligger försäkringstagare såsom ägare av fordonet att efter Trygg-Hansas medgivande beställa reparation samt godkänna eller reklamera utfört arbete. I brådiskade fall får sådan reparation utföras som är nödvändig för att färdens med fordonet skall kunna fortsättas. En förutsättning för detta är att reparation sker efter samråd med Trygg-Hansa eller med Trygg-Hansas skadejour. Lämnade anvisningar skall följas.

Försäkringstagaren skall som ägare av den försäkrade egendomen efter Trygg-Hansas medgivande beställa reparation samt godkänna eller reklamera denna.

G.5.5 PÅFÖLJD

Åsidosätter den försäkrade åligganden enligt G.5.1 Anmälan och ersättningskrav, G.5.3 Besiktning och G.5.4 Reparation kan ersättningen minska eller falla bort. Se vidare G.4.6 Försummelse att anmäla försäkringsfall med mera och G.4.7 Oriktiga uppgifter under skaderegleringen.

G.5.6 TIDEN FÖR UTBETALNING AV FÖRSÄKRINGSERSÄTTNING

Trygg-Hansa skall betala försäkringsersättning senast 1 månad efter det att den ersättningsberättigade gjort vad som angivits i G.5.1 Anmälan och ersättningskrav, G.5.3 Besiktning och G.5.4 Reparation. När det gäller egendom som repareras eller återanskaffas skall Trygg-Hansa betala försäkringsersättning senast 1 månad efter det att den ersättningsberättigade visat att egendomen reparerats eller återanskaffats.

Trygg-Hansa skall betala ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635), om inte betalning sker i tid. Under polisutredning eller värdering enligt G.7.7 Om det blir tvist om värdet på försäkrad

egendom betalar Trygg-Hansa dock endast den ränta som motsvarar Riksbankens vid varje tid gällande referensränta.

Ränta betalas inte om beloppet är mindre än 100 kronor.

Om den som gör anspråk på försäkringsersättning uppenbarligen har rätt till åtminstone visst belopp, betalar Trygg-Hansa detta i avräkning på den slutliga ersättningen.

Trafikskadeersättning skall utbetalas enligt reglerna i trafikskadelagen (1975:1410).

G.5.7 DUBBELFÖRSÄKRING

Om samma intresse har försäkrats mot samma risk hos flera försäkringsbolag, är varje försäkringsbolag ansvarigt mot den försäkrade som om det bolaget ensamt hade meddelat försäkring. Den försäkrade har dock inte rätt till högre ersättning sammanlagt från bolagen än vad som svarar mot skadan. Överstiger summan av ansvarsbeloppen skadan, fördelas ansvaret mellan försäkringsbolagen efter förhållandet mellan ansvarsbeloppen.

G.5.8 UNDERFÖRSÄKRING

Försäkringsbeloppet skall motsvara värdet av försäkrad egendom eller annat försäkrat intresse enligt F. Värderings- och ersättningsregler. Understiger försäkringsbeloppet i betydande mån detta värde, kan ersättning från försäkringen sättas ned i förhållande till underförsäkringen.

G.6 Preskription av rätt till ersättning

I. FÖRSÄKRINGERSÄTTNING

Den som vill ha försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste väcka talan inom 10 år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till sådant skydd inträdde.

Om den som vill ha försäkringsskydd har framställt anspråket till försäkringsbolaget inom den tid som anges i första stycket, är fristen att väcka talan alltid minst 6 månader från det att bolaget har förklarat att det har tagit slutlig ställning till anspråket.

Om en talefrist eller preskriptionstid löper vid den tidpunkt då ett förfarande vid en nämnd för alternativ tvistlösning inleddes, löper fristen tidigast ut en månad efter avslutat förfarande i nämnden.

Om talan inte väcks enligt denna paragraf, går rätten till försäkringsskydd förlorad.

Övergångsbestämmelser

Äldre bestämmelser avseende Preskription Försäkringsersättning, gäller för försäkringsavtal som har ingåtts före den 1 januari 2015 och inte förnyats därefter (äldre försäkringar), om inte annat följer av stycket nedanför:

Bestämmelserna i G.6 p 1. i detta villkor avseende Preskription Försäkringsersättning, tillämpas även på äldre försäkringar, om det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd inträder efter den 1 januari 2015.

2. TRAFIKSKADEERSÄTTNING

Den som vill ha ersättning enligt denna lag måste väcka talan inom 10 år från skadehändelsen.

Om den skadelidande begär omprövning enligt 5 kap. 5§ skadeståndslagen (1972:207), får talan dock väckas inom 3 år från tidpunkten när det förhållande som ligger till grund för omprövningsyrkandet inträdde.

Om den som vill ha ersättning har anmält skadan till försäkringsgivaren inom den tid som anges i första stycket, är fristen att väcka talan alltid minst 6 månader från det att försäkringsgivaren har förklarat sig ha tagit slutlig ställning till anspråket. I övrigt gäller vad som framgår av försäkringsvillkoren och försäkringsavtalslagen (2005:104) och Trafikskadelagen (1975:1410).

Övergångsbestämmelser

Äldre bestämmelser avseende Preskription Trafikskadeersättning, gäller för en fordran som beror på en skada, om skadehändelsen har inträffat före ikraftträdandet den 1 januari 2015.

Bestämmelserna i G.6 p 2. i detta villkor avseende Preskription Trafikskadeersättning tillämpas även på äldre fordringar som inte beror på en skada om avtalet om trafikförsäkring har ingåtts före ikraftträdandet och inte förnyats därefter.

G.7 Regler i särskilda fall

G.7.1 KRIGSSKADOR

Försäkringen gäller inte för skada som har samband med krig, krigsliknande händelser, inbördeskrig, revolution eller uppror.

Utanför Sverige lämnar försäkringen ersättning under förutsättning, att skada inträffat genom krig eller av andra ovan nämnda oroligheter inom 3 månader räknat från oroligheternas utbrott och att fordonet fanns i det drabbade området före utbrottet och oavbrutet fram till den dag då skadan inträffade. En annan förutsättning är att den försäkrade inte deltagit i händelserna eller tagit befattning därmed som rapportör eller dylikt och inte heller låtit någon annan använda fordonet för sådana ändamål.

Under samma förutsättningar betalar Trygg-Hansa, genom bärgningsförsäkringen, nödvändiga merutgifter för hemtransport av fordonet. Genom stöld och inbrottsförsäkringen betalas förlust av fordonet på grund av att det konfiskerats eller lämnats kvar vid evakuering.

Vid skada där trafikskadelagen är tillämplig gäller trafikförsäkringen.

G.7.2 DAMMBROTT

Med ändring av vad som anges i försäkringsvillkoren angående försäkrad egendom, försäkrade skadehändelser eller i övrigt angående försäkringens omfattning eller giltighet gäller försäkringen inte i något fall för skada, förlust, anspråk eller krav vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med brott i damm. Med damm avses i detta sammanhang naturlig eller konstruerad uppdämning av vatten.

Trafikskadeersättning skall utbetalas enligt reglerna i trafikskadelagen (1975:1410).

Undantaget i första stycket gäller inte för rättsskyddsförsäkringen.

G.7.3 TERRORHANDLINGAR

Med ändring av vad som anges i försäkringsvillkoren angående försäkrad egendom, försäkrade händelser eller i övrigt angående försäkringens omfattning eller giltighet gäller försäkringen inte för skada som orsakats av eller står i samband med eller annars är en följd av spridning eller användning av biologiska eller kemiska ämnen eller kärnämnen, kärnavfall eller andra ämnen med skadlig strålning i samband med eller i följd av terrorhandling.

Med *terrorhandling* avses handling som innebär användning och/eller bruk av våld eller maktmedel eller hot därom, som begås av individ/er eller grupp av individer, oavsett om handlingen begås för egen räkning, i samröre med eller på uppdrag av organisation/er eller regering/ar och vars syfte/n eller skäl är politiska, religiösa, ideologiska och/eller etniska och där handlingens avsikt är att sätta skräck i befolkning eller grupp av individer eller tvinga regering/ar, myndighet/er eller organisation/er att genomföra eller avstå från att genomföra viss åtgärd eller på annat sätt påverka deras agerande eller beslut.

G.7.4 ATOMSKADOR

Försäkringen gäller inte för skada på egendom eller vid skadeståndsskyldighet, om skadan direkt eller indirekt orsakats av atomkärnprocess.

G.7.5 FORCE MAJEURE

Försäkringen gäller inte för förlust som kan uppstå om skadeutredning, reparationsåtgärd eller betalning av ersättning fördröjs på grund av krig, krigsliknande händelser, inbördeskrig, revolution eller uppror eller på grund av myndighets åtgärd, strejk, lockout, blockad eller liknande händelse.

G.7.6 ANNAT AVTAL

Försäkringen gäller inte för skada som leverantör eller annan ansvarar för enligt garanti eller liknande åtagande. Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan visa att den som gjort åtagandet inte kan fullgöra detta.

Har du vid köp av egendom tecknat försäkring gäller din motorförsäkring endast i den mån ersättning inte lämnas genom den försäkringen.

G.7.7 OM DET BLIR TVIST OM VÄRDET PÅ FÖRSÄKRAD EGENDOM

Vid tvist om värdet på skadad egendom skall på begäran av någon av parterna en värderingsman uttala sig om värdet. Värderingsmannen skall vara auktoriserad av svensk handelskammare om inte parterna enats om annat.

Värderingsmannen skall tillämpa villkorens värderingsregler. Parterna får lägga fram egen utredning och lämna egna synpunkter. I sitt utlåtande skall värderingsmannen ange hur han beräknat skadans värde. Han skall lämna sitt utlåtande inom tre månader sedan han blivit utsedd.

Av ersättningen till värderingsmannen skall den försäkrade betala 750 kr. Om skadan genom värderingsmannens utlåtande värderas till högre belopp än det som Trygg-Hansa erbjuder, betalar dock bolaget hela kostnaden.

G.7.8 REGRESSRÄTT

Trygg-Hansa inträder i den försäkrades rätt till skadestånd med anledning av skadan, i den mån den omfattas av försäkringen och har ersatts av bolaget.

Regress skall dock inte ske mot den som framför det försäkrade fordonet i trafik och då orsakar skada av våda eller genom enkel vårdslöshet. Denna begränsning gäller inte regress mot den som är ansvarig för skada som ersätts genom stöld och inbrottsförsäkringen eller orsakas i samband med rattfylleri.

I samma utsträckning som Trygg-Hansa har betalat ersättning från trafikförsäkring, har Trygg-Hansa enligt trafikskadelagen (1975:1410) rätt att kräva tillbaka ersättning av den som vållat skadan med uppsåt eller genom grov vårdslöshet eller vårdslöshet i förening med rattfylleri. Dessutom kan Trygg-Hansa enligt trafikskadelagen framställa återkrav mot innehavare av järnväg eller spårväg, samt mot den som är ansvarig för skada enligt lag (1992:18) om produktansvar.

Den försäkrade får inte träffa avtal med den som är ansvarig för skadan som innebär att Trygg-Hansas regressrätt inskränks. Om det sker, har Trygg-Hansa rätt att av försäkringstagaren kräva tillbaka det belopp som motsvarar inskränknigen.

G.7.9 ÖVERLÅTELSE AV FORDRAN

I samma utsträckning som Trygg-Hansa har utbetalat ersättning övertar bolaget den försäkrades rätt att kräva ersättning från den som är ansvarig, eller i annat fall betalningsskyldig, för skadan.

G.7.10 ÄGANDERÄTT TILL ERSATT EGENDOM

Trygg-Hansa övertar äganderätten till ersatt egendom om inget annat avtalats.

G.7.11 TREDJE MANS RÄTT ENLIGT FÖRSÄKRINGSAVTALET

Försäkringen gäller till förmån för försäkringstagaren och annan som omfattas av försäkringen.

För trafikskadeersättning gäller reglerna i trafikskadelagen (1975:1410).

Försäkringsskyddet upphör att gälla för försäkrad egendom när äganderätten övergår till annan.

G.7.12 SANKTIONSKLAUSUL

Codan Försikring A/S eller Trygg-Hansa Försäkring filial skall inte vara skyldigt att lämna försäkringsskydd och inte vara skyldigt att betala en skada eller tillhandahålla en förmån i den utsträckning tillhandahållandet av ett sådant försäkringsskydd, betalning av en sådan skada eller tillhandahållandet av en sådan förmån skulle exponera Codan Försikring A/S eller Trygg-Hansa Försäkring filial för och/eller innebära att Codan Försikring A/S eller Trygg-Hansa Försäkring filial bryter mot någon sanktion, förbud eller restriktion utfärdad av Förenta Nationerna (FN), Europeiska Unionen (EU), Storbritannien eller USA.

G.8 Tillämplig lag

För försäkringsavtalet gäller svensk lag. De viktigaste bestämmelserna finns i försäkringsavtalslagen (2005:104) och trafikskadelagen (1975:1410). Tvist med anledning av försäkringsavtalet ska handläggas vid svensk domstol.

H. VAD GÖR DU OM DU INTE TYCKER SOM VI?

Vänd dig först till den skadereglerare som har hand om ärendet. Ett samtal kan ge kompletterande upplysningar och eventuella missförstånd kan klaras upp. Tycker du inte att du fått rättelse, vänd dig då till skadereglerarens närmaste chef. Om du efter förnyad kontakt med oss ändå inte är nöjd finns följande möjligheter att få ärendet omprövat.

Maskin-nämnden

Är du medlem i Maskinentreprenörerna kan du få ditt skadefall omprövat i Trygg-Hansas Maskin-nämnd. Representanterna från Maskinentreprenörerna är i majoritet i nämnden. Vållande- och skadeståndsfrågor behandlas inte. I sådana frågor hänvisas istället till Försäkringsnämnden – se Försäkringsnämnden. Maskin-nämnden prövar inte ärenden där det tvistiga anspråket är högre än 1 miljon kronor

Om du vill ha omprövning behöver du bara be skaderegleraren att ordna detta. Prövningen är kostnadsfri.

Ärende som prövats av Försäkringsnämnden kan ej prövas av Maskin-nämnden.

SÅ-nämnden

Är du medlem i Sveriges Åkeriföretag kan du få ditt skadefall omprövat i Trygg-Hansas SÅ-nämnd. Åkarna representeras av Sveriges Åkeriföretag och av åkeriägare. Dessa har majoritet i nämnden. Vållande- och skadeståndsfrågor behandlas inte. I sådana frågor hänvisas istället till Försäkringsnämnden – se Försäkringsnämnden. SÅ-nämnden prövar inte ärenden där det tvistiga anspråket är högre än 1 miljon kronor.

Om du vill ha omprövning behöver du bara be skaderegleraren att ordna detta. Prövningen är kostnadsfri.

Ärende som prövats av Försäkringsnämnden kan ej prövas av SÅ-nämnden.

SE-nämnden

Är du medlem i Skogsentreprenörerna kan du få ditt skadefall omprövat i Trygg-Hansas SE-nämnd. Representerarna från Skogsentreprenörerna är i majoritet i nämnden. Vällande- och skadeståndsfrågor behandlas inte. I sådana frågor hänvisas istället till Försäkringsnämnden – se Försäkringsnämnden. SE-nämnden prövar inte ärenden där det tvistiga anspråket är högre än 1 miljon kronor.

Om du vill ha omprövning behöver du bara be skaderegleraren att ordna detta. Prövningen är kostnadsfri.

Ärende som prövats av Försäkringsnämnden kan ej prövas av SE-nämnden.

Försäkringsnämnden

Försäkringsnämnden är en från bolaget fristående och opartisk instans som kan överpröva beslut som fattats av bolaget. I nämnden är ordföranden domare eller annan framstående jurist och endast sekreteraren är från Trygg-Hansa. Nämnden prövar inte alla typer av tvister, exempelvis ärenden som rör medicinska frågor och ärr, eller där nämnden anser att muntlig bevisning behövs. Nämnden prövar inte heller ärenden där anspråket är lägre än 1 000 kronor, eller högre än 1 miljon kronor. I ansvarsärenden ska också försäkringstagaren, dvs. den som anspråket riktas mot, godkänna att nämnden prövar ärendet och anspråket måste överstiga aktuell självrisk. Nämndens beslut är bindande för Trygg-Hansa.

Ärende som prövats av Maskin, SÅ- eller SE-nämnden kan ej prövas av Försäkringsnämnden.

Mer information kring nämnden och hur du gör en anmälan hittar du på vår hemsida www.trygghansa.se. Din begäran om prövning måste inkomma senast sex månader efter det att vi har meddelat slutligt beslut.

Försäkringsnämnden

106 26 Stockholm

forsakringsnamnden@trygghansa.se

Allmänna reklamationsnämnden (ARN)

ARN är en myndighet som prövar tvister mellan konsumenter och näringsidkare. Det är konsumenten som gör anmälan. Anmälan till ARN ska ha kommit in senast ett år efter det att konsumenten reklamerat till försäkringsbolaget. Försäkringsbolaget yttrar sig sedan över anmälan. Nämnden rekommenderar en lösning av tvisten.

Allmänna reklamationsnämnden

Box 174, 101 23 Stockholm,

arn@arn.se, tel. 08-508 860 00

www.arn.se

Trafikskadenämnden (TSN)

Trafikskadenämnden är fristående från försäkringsbolagen. Den som råkat ut för en personskada i trafiken kan ha rätt till ekonomisk ersättning i form av trafikskadeersättning. Trafikskadenämnden finns till för att den som skadats ska få en rättvis och skälig ersättning utifrån gällande lagstiftning och praxis.

Vissa ersättningsfrågor är obligatoriska att pröva i nämnden. I andra frågor där du inte är nöjd med bolagets slutliga beslut kan du ansöka om tvistlösning hos Trafikskadenämnden.

Mer information finns på nämndens hemsida www.trafikskadenamnden.se

Nämnden för Rättsskyddsfrågor (FNR)

FNR är en nämnd för alternativ tvistlösning vid tvister rörande rättsskyddsförsäkring samt trafikförsäkring vid åtagande om juridiskt biträde vid reglering av personskada. Anmälan till FNR ska göras senast 12 månader från det att klagomålet lämnades in till försäkringsbolaget. Försäkringsbolaget yttrar sig över anmälan och därefter lämnar FNR ett rådgivande yttrande.

Svensk Försäkrings Nämnder
Nämnden för Rättsskyddsfrågor
Box 24067, 104 50 Stockholm
www.forsakringsnamnder.se

Allmän Domstol

Oavsett om nämndprövning skett eller inte kan kunden i de flesta fall ta upp tvisten till rättslig prövning i allmän domstol. Beträffande tvister om skadans värde gäller speciella regler, se G.7.7 Om det blir tvist om värdet på försäkrad egendom.

Vi finns här för dig

Anmäl skada:

trygghansa.se/skada

0771-111 500

Kundservice:

trygghansa.se/kundservice

0771-111 700

F00138 1804